राजस्व सुधार कार्ययोजना
२०७९/८०–२०८१/८२

पाँचखाल नगरपालिका

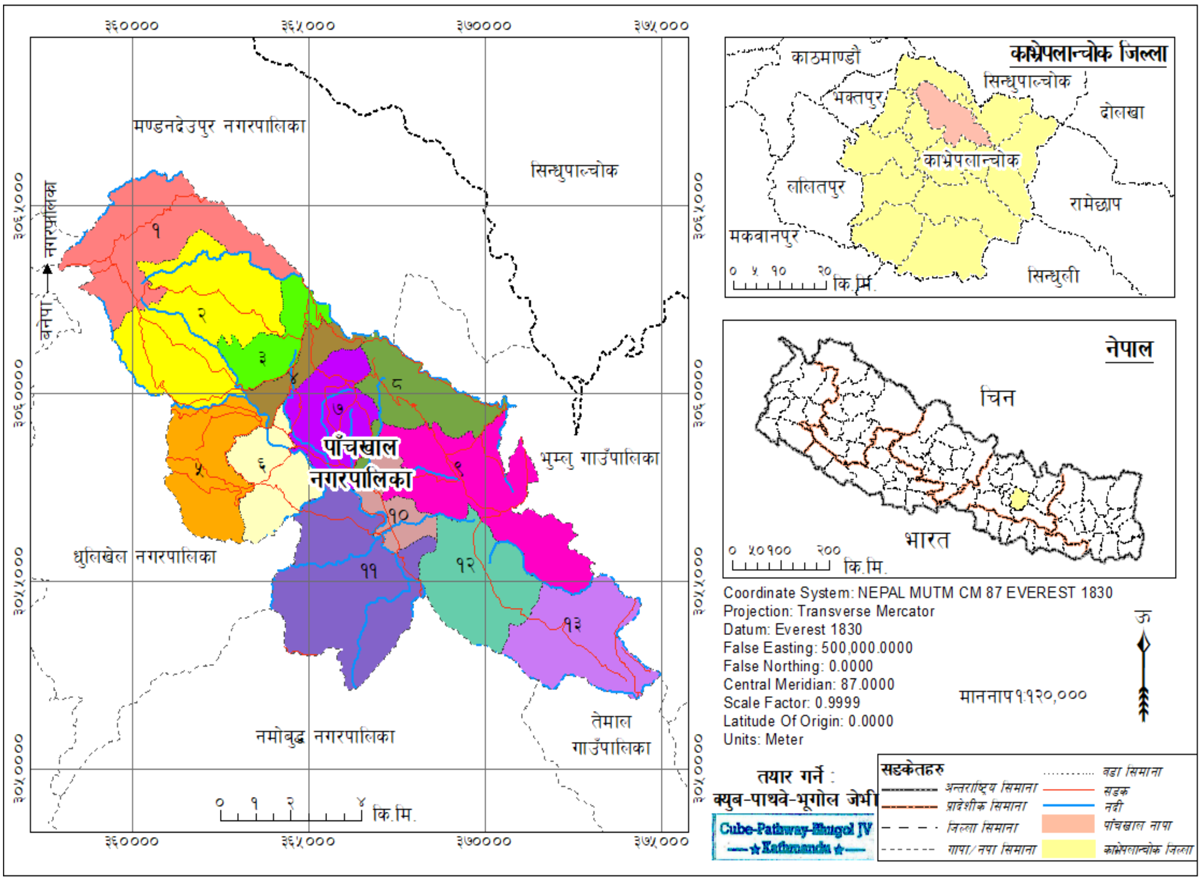

पाँचखाल नगरपालिका
काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला
२०७९

प्रतिवेदन तयारी

शीर्षकः-	पाँचखाल नगरपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको राजस्व सुधार कार्ययोजना
सहयोगः-	श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेश, नेपाल
तयार गर्नेः-	**क्युव-पाथवे-भूगोल जे.भी. विशालनगर, काठमाण्डौ**
मितिः-	असार, २०७९

कृतज्ञता ज्ञापन

पाँचखाल नगरपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्न क्युव-पाथवे-भुगोल जे.भी., विशालनगर, काठमाडौँलाई जिम्मेवारी दिनुहुने बागमती प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, कार्ययोजना तयार गर्नका लागि सहयोग पुऱ्याउनु हुने पाँचखाल नगरपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको नगर प्रमुख श्री महेश खरेल, उप प्रमुख श्री सुर्यमाया दनुवार, पाँचखाल नगरपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला कार्यपालिका सदस्य तथा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू तथा नगरपालिका परिवार प्रति परामर्शदाताका तर्फबाट हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौँ ।

क्युव-पाथवे-भूगोल जे.भी., विशालनगर, काठमाडौँ

विषय सूची

परिच्छेद एक – परिचय १

१.१ पृष्ठभूमि १
१.२ राजस्व सुधार योजनाको औचित्य २
१.३ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको उद्देश्यहरू ३
१.४ राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया ४
१.५ अध्ययनको सिमा ६

परिच्छेद दुईः नगरपालिकाको सक्षिप्त परिचय ८

२.१ नगरपालिकाको गठन तथा नामांकरण ८
२.२ प्रशासनिक विभाजन ८
२.३ भौगोलिक तथा प्राकृतिक अवस्था ९
२.४ वडागत रुपमा घरधुरी तथा जनसंख्या ९
२.५ आर्थिक अवस्था १०
२.६ नगरपालिकाको मानवीय संशाधन १३
२.७ भौतिक सम्पत्तिको अवस्था १४

परिच्छेद तीन – स्थानीय तहको राजस्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता १६

३.१ स्थानीय तहको राजस्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था १६
३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था २०
३.३ आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण २२
  ३.३.१ कर राजस्व २३
  ३.३.२ गैरकर राजस्व २९

परिच्छेद चार – आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता तथा अवस्था ३७

४.१ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति ३७
  ४.१.१ राजस्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण ३७
४.२ आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता
  ४.२.१ स्थानीय राजस्व परामर्श समिति ४०
  ४.२.२ राजस्व शाखा तथा राजस्व प्रशासन ४०
४.३ नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन ४१
४.३ विगतको राजस्व सङ्कलनको अवस्था ४२
४.५ राजस्व परिचालनमा रहेका सवालहरू ४२

परिच्छेद पाँच – राजस्व सुधार कार्ययोजना ४५

५.१ नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना ४५

परिच्छेद छ – आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण ४९

६.१ राजस्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजस्व प्रक्षेपण ४९

परिच्छेद सात – अपेक्षित आय ५९

परिच्छेद आठ – अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ६०

अनुसूचीहरू ६२
अनुसूची १: सन्दर्भ सामग्रीहरूको सूची ६३
अनुसुची २: अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहजीकरण गरिएको पत्र तथा माइनुट ६६
अनुसूची ३: कार्यक्रममा सहभागीहरुको सूची तथा कार्य सम्पन्न पत्र ६९
अनुसूची ४: कार्यक्रमको फोटोहरु ७२
अनुसूची ५: संकलित तथाङ्कको नमूना ७४

तालिकाहरुको सूची

तालिका १: वडा कार्यालय रहेको स्थान र स्वामित्व सम्बन्धी ८
तालिका २: वडा अनुसार जनसंख्या विवरण १०
तालिका ३: नगरपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारीको विवरण १४
तालिका ४: नगरपालिकाको भौतिक सम्पत्तिको विवरण १५
तालिका ५: नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था २१
तालिका ६: सम्भाव्य सम्पत्ति करदाता तथा सम्पत्ति कर २३
तालिका ७: सम्भाव्य सम्पत्ति करदाता तथा सम्पत्ति कर २६
तालिका ८: राजस्व परिचालनको संस्थागत तथा नीतिगत विश्लेषण ३८
तालिका ९: राजस्व परामर्श समिति ४०
तालिका १०: राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण ४०
तालिका ११: नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था ४१
तालिका १२: विगत ३ वर्षको आय विवरण ४२
तालिका १३: कर राजस्व सुधार कार्ययोजना ४५
तालिका १४: गैरकर राजस्व सुधार कार्ययोजना ४६
तालिका १५: गैरकर राजस्व सुधार योजना ४८
तालिका १६: आगामी तीन आ.व.का लागि राजस्व प्रक्षेपण ४९
तालिका १७: नगरपालिकाको आगामी ३ आर्थिक वर्षको आन्तरिक राजस्वको प्रक्षेपण ५२
तालिका १८: नगरपालिकाको अपेक्षित आय संक्षेपमा ५९
तालिका १९: अनुगमन कार्यान्वयन तालिका ६१

चित्र सूची

चित्र १: सङ्घ र प्रदेशबाट स्थानीय तहमा हुने वित्तीय हस्तान्तरण ३
चित्र २: नगरपालिकाको भौगोलिक अबस्थिति ९
चित्र ३: नगरपालिकाको संगठन संरचाना १३
चित्र ४: तहगत राजस्व अधिकार १६
चित्र ५: राजस्व तथा करका विभिन्न शीर्षकहरु २२
चित्र ६: अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्य विधि ६०

परिच्छेद एक – परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले राज्य शक्तिको प्रयोग सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहले गर्ने गरी तीनवटै तहको सरकारको कार्य जिम्मेवारी निर्धारण गरेको छ । संविधानले तीन तहका सरकारहरुबिच अधिकार बाँडफाँड गरी उक्त अधिकारको कार्यान्वयनका लागि वित्तीय स्रोतको व्यवस्था गरेको छ । नेपालको संविधान (भाग १९, अनुसूचि ८) मा आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रको विषयमा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रतिकुल नहुने गरी कानुन बनाई कर लगाउन सक्ने व्यवस्था गरिए अनुरुप स्थानीय तहहरुले राजस्व अधिकारको प्रयोग गरी कर तथा गैरकर सङ्कलनका आधारभूत मान्यता अनुरुप राजस्व, कर, शुल्क र दस्तुर उठाउन सक्नेछन् । अनुदान र राजस्व अधिकार बाहेक स्थानीय तहले संविधान र सङ्घीय कानुन बमोजिम राजस्व बाँडफाँड वापत रकम प्राप्त गर्नसक्ने र नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृतिमा ऋण लिन सक्ने कानुनी व्यवस्था समेत गरिएको छ । त्यसैगरि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ ले स्थानीय तहलाई विभिन्न किसिमका राजस्वको श्रोत, सम्भाव्य राजस्वको पहिचान, सङ्कलन, राजस्व बाँडफाँडको अधिकारको प्रत्यायोजन गरेको छ । खासगरि स्थानीय तहको उद्देश्य भनेको स्थानीय तहलाई वित्तीय रूपमा सबल बनाउने, स्थानीय तहको खर्च व्यवस्थापन गर्ने र स्थानीय तहमा सुशासनको प्रत्याभूती गराउने पनि हो ।

अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण अन्तर्गत सङ्घ तथा प्रदेश सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान स्थानीय तहले प्राप्त गर्दछन् । त्यसैगरी सङ्घ तथा प्रदेश सरकारबाट असुल हुने राजस्व तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रकमको निश्चित प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँड हुने प्रावधान रहेको छ । यी अनुदान तथा राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकमले मात्र स्थानीय तहको खर्च आवश्यकता पुरा हुन सक्दैन । खर्च आवश्यकता र स्रोतका बिच अन्तर कम गर्न राज्यको राजस्व अधिकारको समेत तहगत सरकारबिच बाँडफाँड गरिएको छ । सङ्घीय वित्त व्यवस्थाका मान्यता अनुसार स्थानीय तहलाई विभिन्न कर तथा गैर करहरु लगाउने र उठाउने गरी राजस्व अधिकार समेत संबैधानिक रुपमै प्रदान गरिएको छ । नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृतिमा स्थानीय तहहरुले आफ्नो बजेट व्यवस्थापन गर्न ऋण लिन सक्ने कानुनी व्यवस्था समेत गरिएको छ । नेपाल सरकारले ऋण लिने पूर्व स्वीकृतिको आधार सम्बन्धित स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोतको परिमाण र दिगोपनालाई मानिएको छ ।

स्थानीय तहहरुले आफूलाई तोकेको कार्य र जिम्मेवारी पूरा गर्नको लागि वित्तीय दृष्टिले सक्षम हुनु पर्दछ । वर्तमान अवस्थासम्म अधिकांश स्थानीय तहहरु सङ्घ र प्रदेशबाट प्रदान गरिएको बाह्य श्रोतमा निर्भर रहेको देखिन्छ । संविधान र कानुनबाट प्राप्त अधिकारलाई उपयोग गर्ने क्रममा स्थानीय तहहरू प्रदेश र सङ्घको मुख मात्रै ताक्ने र आन्तरिक श्रोत र राजस्व परिचालनमा लामो समय उदासिन हुने हो भने त्यसले दीर्घकालमा स्थानीय तहको स्वायत्तता र दिगोपनमा प्रश्न उठ्न सक्ने कुरालाई नजर अन्दाज गर्न मिल्दैन । यसबाट छुट्कारा पाउनको लागि स्थानीय तहहरुको आन्तरिक राजस्व परिचालन क्षमतामा कानुन सम्मत ढगंले वृद्धि गर्नुपर्ने अपरिहार्य आवश्यकता रहन्छ । उल्लेखित कार्य गर्नको लागि स्थानीय तहहरूसँग राजस्व सुधार कार्य योजनाको खाँचो देखिन्छ ।

यही खाँचोलाई पूरा गर्ने सन्दर्भमा बागमती प्रदेश अन्तर्गत काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको पाँचखाल नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनमा सुधार ल्याउनको लागि राजस्व सुधारका क्रियाकलापहरू पहिचान गर्न र पहिचान गरिएका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहको आन्तरिक आयमा पर्न सक्ने प्रभाव समेतका आधारमा आगामी ३ आर्थिक वर्षको राजस्वको प्रक्षेपण गर्ने कार्यलाई मार्गदर्शन गर्न यो राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ । यो कार्ययोजनाले स्थानीय तहलाई आन्तरिक आय परिचालनमा सुधार ल्याउन र राजस्व प्रक्षेपणलाई यथार्थपरक र वैज्ञानिक बनाई बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई थप व्यवस्थित गर्न मद्दत मिल्ने विश्वास लिईएको छ ।

१.२ राजस्व सुधार योजनाको औचित्य

नेपालको संविधानले नेपालको राज्य सङ्रचना सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको हुने तथा राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले गर्ने व्यवस्था गरेको छ । देशमा सङ्घीयता आएपछि पहिले केन्द्रले दिने रकम तथा बजेटमा मात्र आश्रित स्थानीय तहहरूलाई पनि आफैंले राजस्व सङ्कलन गर्न सक्ने अधिकार प्रत्याभूत गरिएको छ । त्यसैले स्थानीय सरकारलाई सङ्घ र प्रदेश सरकारबाट उपलब्ध हुने विभिन्न अनुदान तथा राजस्व विनियोजन बाहेक स्थानीय राजस्व अधिकार अन्तर्गत विभिन्न कर तथा सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवाना जस्ता गैर कर लगाउने अधिकार प्रदान गरिएको छ । साथै स्थानीय सरकारले अन्य स्वदेशी सङ्घसंस्थाबाट अनुदान रकम प्राप्त गर्नसक्ने, नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन सक्ने तथा नेपाल सरकारको सहमति लिएर वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सीमाभित्र रही आन्तरिक ऋण लिन सक्ने कानुनी व्यवस्था समेत छ ।

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ द्वारा अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणलाई व्यवस्थापन गरिनुका साथै स्थानीय सरकारले कर लगाउदा वैज्ञानिक करका आधारभूत मान्यताहरूका आधारमा कर करदाताले तिर्न सक्ने क्षमता र कर प्रणाली समानता र न्यायमा आधारित रहने गरी स्थापना गर्न, स्वेछिक रूपमा कर तिर्न प्रेरीत हुने वातावरण सिर्जना गर्न र करको दर र कर तिर्ने अवधि निश्चित गर्न, स्थानीय सरकारको आन्तरिक राजस्व सुधार कार्य योजनाको निर्माण अपरिहार्य छ ।

संवैधानिक अधिकारभित्र रही स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन (२०७४) ले गाउँपालिका तथा नगरपालिकालाई आन्तरिक आय परिचालन गर्नसक्ने उल्लेख्य अधिकार दिएको भए तापनि ती अधिकारलाई व्यवस्थित तरिकाले कार्यान्वयन गर्न सक्ने क्षमता सबैमा विकास भइसकेको छैन । यसको पछाडी अनेक कारणहरू हुनसक्छन जस्तै सङ्घीय सङ्रचनाको अभ्यास नयाँ हुनु, आयका स्रोतहरूको पहिचान गर्नसक्ने खालको दक्ष जनशक्ति अधिकांश स्थानीय तहहरूमा नहुनु, स्थानीय तहहरूसँग रहेका सम्भाव्य स्रोतहरूका बारेमा तथ्याङ्क नहुनु, राजस्व सङ्कलन र त्यसको बाँडफाँड बारेमा जनतालाइ बुझाउन नसक्नु, स्थानीय तहमा राजस्वको दायरा बृद्घि गर्ने सम्बन्धमा स्थानीय तहको नेतृत्वको इच्छाशक्ति कम हुनु आदि ।

राजस्व परिचालनको सन्दर्भमा माथि उल्लिखित अवस्थाहरूमा सुधार ल्याउनका लागि आन्तरिक आयको अवस्था विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरू पहिचान गर्नु, राजस्वका दायरा बदाउन सकिने बृद्घिका सम्भावनाहरूको खोजी गर्नु, राजस्व प्रशासनको विद्यमान सङ्गठनात्मक सङ्रचनाको विश्लेषण गर्दै सुधारका ठोस आधारहरू पहिल्याउन, र आगामी ३ आर्थिक वर्षको राजस्वको प्रक्षेपण गर्नु नितान्त जरूरी हुने हुँदा बागमती प्रदेश अन्तर्गत काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार पारिएको छ ।

चित्र १: सङ्घ र प्रदेशबाट स्थानीय तहमा हुने वित्तीय हस्तान्तरण

पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधारका लागि नगरपालिकाको नेतृत्वमा सहभागितामूलक पद्धति अवलम्बन गरी राजस्व सुधारका कार्ययोजनाहरू तर्जुमा गरिएका छन् । यो कार्ययोजना तर्जुमाको माध्यमले नगरपालिकाका प्रतिनिधि, कर्मचारी तथा अन्य सरोकारपक्षहरूलाई राजस्व परिचालनको क्षेत्रमा अभिमुखीकरण गरी आन्तरिक आय सुधारका लागि समस्या तथा अवसरहरूको पहिचान गरी आयको प्रक्षेपणलाई मार्गदर्शन गर्ने दस्तावेज हुनेछ ।

१.३ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको उद्देश्यहरू

यस कार्यक्रमको समग्र उद्देश्य पाँचखाल नगरपालिकाको आन्तरिक आय तथा राजस्वको विद्यमान अवस्था विश्लेषण गर्नु र व्यवहारिक तथा प्रभावकारी राजस्व प्रणालीको विकास गर्नु हो । यस उद्देश्यको प्राप्तिका लागि देहाय अनुसारका सहायक उद्देश्यहरू निर्धारण गरिएका छन्:

- स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई राजस्व सुधार कार्यायोजना सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।
- स्थानीय तहमा शीर्षकगत रूपमा सम्भावित कर/गैर करका आधार तथा विगत तीन वर्षको आन्तरिक आयको अवस्थाको विश्लेषण गर्ने ।
- स्थानीय तहमा राजस्वका विभिन्न स्रोतहरूको लेखाजोखा (यथार्थ असुली सहित) गर्ने र वृद्धिका सम्भावनाहरू पहिचान गर्ने ।
- स्थानीय तहको राजस्व प्रशासनको सङ्गठनात्मक सङ्रचना सङ्कलन तथा बिलिङ्ग पद्दति र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सहित स्थानीय तहको समग्र राजस्व प्रशासन तथा यसको कार्य कुशलताको विश्लेषण गर्ने ।
- स्थानीय तहका आन्तरिक आय वृद्धिका सम्भावनाहरू पहिचान गरी आय सुधार कार्ययोजना र प्रक्षेपण सहितको आन्तरिक आय सुदृढीकरण कार्य योजना तयार गर्ने ।

- राजस्व सुधारका नयाँ सम्भावनाहरूको पहिचान गर्दै स्थानीय तहले अपनाउनु पर्ने भावी रणनीति सहित आगामी ३ आर्थिक वर्षका लागि कार्य योजना (२०७९/०८०-२०८१/०८२) सहित राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने ।
- स्थानीय तहको विद्यमान आर्थिक ऐन पुनरावलोकन गरी आगामी आर्थिक वर्षमा गर्नु पर्ने सुधारका लागि सुझाव सहित नमुना तयार गर्ने ।

१.४ राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

यस राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्दा राजस्वसँग सम्बन्धित विविध सामग्रीहरूको अध्ययन, राजस्वसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क तथा सूचना सङ्कलन फाराम विकास, तथ्याङ्क सङ्कलन, तथ्याङ्क विश्लेषण, सहभागितामूलक छलफल, कार्यशाला गोष्ठी तथा प्रस्तुतीकरण जस्ता विधिहरू प्रयोग गरिएको थियो । प्रस्तुत राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गर्ने क्रममा अबलम्वन गरिएका विधिहरूलाई निम्नअनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

पहिलो चरणः सन्दर्भ सामाग्री सङ्कलन तथा समीक्षा

राजस्व सुधार कार्ययोजनासँग सान्दर्भिक विभिन्न सामग्रीहरूको सङ्कलन तथा अध्ययन गरियो । यस अध्ययन कार्यको लागि पहिलो चरणमा परामर्शदाता समूहबाट विभिन्न स्रोतहरू मार्फत सन्दर्भ सामाग्रीहरू सङ्कलन, अध्ययन तथा पुनरावलोकन गरिएको थियो । जस मध्ये नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ (संशोधन सहित), सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन २०७७, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन २०७६, सार्वजनिक निजी साझेदारी तथा लगानी ऐन २०७५, आपूर्ति नीति २०६९, औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७३ (संशोधन २०७६), कम्पनी ऐन, २०६३ (संशोधन २०७५), उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५, सहकारी ऐन २०७५ आदि रहेका छन् । यसैगरी प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरूमा बागमती प्रदेश आर्थिक ऐन, औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७५ आदि रहेका छन् । यस क्रममा अध्ययन तथा पुनरावलोकन गरिएका मुख्य-मुख्य सामग्रीहरू अनुसूची १ मा दिइएको छ ।

दोस्रो चरणः अभिमुखीकरण तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा कार्यशाला

स्थानीय तहमा कार्य प्रारम्भ गर्नुभन्दा पहिले राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि क्युव-पाथवे-भूगोल जेभीबाट खटिएका विज्ञ टोलीले स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप-प्रमुख, स्थानीय तहको राजस्व परिचालन सम्बन्धी काम गर्ने कर्मचारीहरू र राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरूलाई राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारी सम्बन्धमा मिति २०७९/०१/२३ मा अभिमुखीकरण गर्ने कार्य गरेको थियो । अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहजीकरण गरिएको पत्र अनुसुची २ मा दिईएको छ ।

तेस्रो चरणः तथ्याङ्क/सूचना सङ्कलन

कार्ययोजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्यका लागि संस्थागत सूचना तथा तथ्याङ्कहरू समेत आवश्यक पर्ने हुन्छ । यसका लागि स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण, वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम पुस्तिका, आर्थिक ऐनहरू, राजस्व सम्बन्धी कानुनहरू, प्रगति विबरणहरू, आम्दानी तथा खर्चको फाँटवारी, प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन, सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनहरूबाट पनि आवश्यक सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन गरियो । त्यस बाहेक, उद्योग वाणिज्य संघ, यातायात व्यवसायीहरूको संगठन, होटल व्यवसायीहरूको संगठन आदि पेशागत एवम् व्यवसायिक संस्थाहरू लगायतका सरोकारवाला पक्षहरूसँगको छलफलबाट पनि आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरिएको

थियो । राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारीको क्रममा मुख्यतः निम्न प्रकारका सूचनाहरू सङ्कलन गरिएको थियोः

- राजस्व प्रशासनको वर्तमान अवस्था, राजस्व प्रशासनिक व्यवस्था तथा सूचना प्रवाह सम्बन्धी विवरण
- राजस्व परिचालनका लागि अबलम्बन गरिएका नीतिगत व्यवस्थाहरू
- कम्तीमा विगत तीन आर्थिक वर्षहरूको अनुमानित तथा यथार्थ आय विवरण
- चालु वर्षको हालसम्मको यथार्थ आय विवरण
- चालु वर्षको आर्थिक ऐन तथा बजेट
- आन्तरिक राजस्व (कर तथा गैरकर) सङ्कलनको अवस्था, स्रोत, क्षेत्र तथा दर सम्बन्धी बिस्तृत विवरण
- आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको सम्भावित नयाँ क्षेत्रहरू सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचना
- राजस्व सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्ययोजनाहरू, सम्पन्न गर्ने समय तथा सोको जिम्मेवारी, आदि ।

कुनै सूचनाहरू/तथ्याङ्कहरू नमिल्दो र असगंतिपूर्ण देखिन गएमा त्यसलाई पूनः प्रमाणिकरण गरिएको थियो । यसरी प्रमाणिकरण गरी सकिएको तथ्याङ्कलाई कार्ययोजनाको उद्देश्यहरूले खोजे अनुसार तालिकामा रुपान्तरण गरिएको थियो । वस्तुगत विश्लेषणको लागि आवश्यक तथ्याङ्क गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूची २ अनुसार र विषयगत विश्लेषणको लागि आवश्यक तथ्याङ्क अनुसूची ३ अनुसार सङ्कलन गरिएको थियो ।

चौथो चरणः सूचना/तथ्याङ्कको विश्लेषण तथा कार्ययोजना तयारी एवम् राजस्व प्रक्षेपण

राजस्व सुधार कार्ययोजनाको लागि आवश्यक सूचना/तथ्याङ्क सङ्कलन गरिसकेपछि त्यस्ता सूचनाहरूलाई विश्लेषण गरिएको छ । सूचना/तथ्याङ्क विश्लेषणको लागि तथ्याङ्कीय तथा गुणात्मक विधि दुवैलाई प्रयोगमा ल्याइएको छ । राजस्व सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाको विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरू पहिचानको लागि गुणात्मक विश्लेषण विधि प्रयोग गरिएको छ भने राजस्वको बृद्धिदर तथा विद्यमान दायराको विश्लेषण तथ्याङ्कीय विधिद्वारा गरिएको छ ।

स्थानीय तहको राजस्व अधिकार, हाल गरिरहेको आय सङ्कलन अवस्था तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन पश्चात् आय सङ्कलनमा पार्ने प्रभावहरूको मूल्याङ्कनलाई ध्यान दिदैं आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण गरिएको छ । यसरी तयार गरिने प्रक्षेपणले यस स्थानीय तहको बजेट तर्जुमा गर्न सहयोग पुग्ने छ । यसैगरी विगतको आयको बृद्धिदर विश्लेषण गरी आय सङ्कलनको अवस्थालाई विश्लेषण गरिएको छ । शुरु र अन्तिम बिन्दुको आधारमा वार्षिक बृद्धिदरको गणना निम्न शुत्रको प्रयोग गर्रा गरिएको छ ।

$$\text{CAGR} = \left(\frac{\text{Ending Value}}{\text{Beginning Value}}\right)^{\left(\frac{1}{\text{Number of Years}}\right)} - 1$$

जहाँ, CAGR = औसत वार्षिक बृद्धिदर

Ending Value . अन्तिम वर्षको यथार्थ रकम

Beginning Value . पहिलो वर्षको यथार्थ रकम

आय प्रक्षेपणसँग सम्बन्धित तथ्याङ्कको विश्लेषण गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूची ४ अनुसार गरिएको छ ।

पाँचौं चरणः मस्यौदा कार्ययोजना तयारी

स्थलगत अध्ययनबाट प्राप्त भएका तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूलाई गुणात्मक र परिमाणात्मक विधिहरूको प्रयोग गरी मस्यौदा कार्ययोजना तयार गरिएको छ । लेखन कार्य राजस्व सम्बन्धी विज्ञता भएका विशेषज्ञबाट गरिएको थियो । भाषिक शुद्धता नेपाली भाषाका विज्ञहरूबाट परिक्षण गराइएको थियो ।

छैठौं चरणः मस्यौदा प्रतिवेदन माथि छलफल तथा सुझाव सङ्कलन

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका उपरोक्त चरणहरू पश्चात् तयार गरिएको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन स्थानीय तहका सम्बन्धित सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गरी सुझाव लिइएको थियो । यसका लागि परामर्श कार्यशाला/बैठकको आयोजना गरिएको थियो । यस्तो छलफलबाट प्रतिवेदनमा छुट भएका विषय वा तथ्याङ्कीय कमजोरीहरूलाई सच्याउन र प्रतिवेदनका विषयमा सरोकारवालाहरूलाई जानकारी प्रदान गर्न पनि सहयोग पुगेको थियो ।

सातौ चरणः अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी, छलफल तथा पृष्ठपोषण

पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरेपछि नगरपालिकामा २०७९ असार १७ गते नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, राजस्व परामर्श समिति, वडा अध्यक्षज्यूहरू, शाखा प्रमुखज्यूहरू लगायतको सहभागितामा बृहद् छलफल गरिएको थियो (उक्त छलफलको उपस्थिति माईन्युट र फोटो अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ) । उक्त छलफलमा प्राप्त सुझाव र सल्लाहलाई समेत समावेश गरी राजस्व सुधार कार्ययोजनालाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ । यस प्रतिवेदनलाई कार्यपालिकाको बैठकबाट कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । उक्त कार्यक्रममा सहभागीहरूको सुची अनुसूची ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

आठौं चरणः अन्तिम प्रतिवेदन कार्यपालिकाबाट स्वीकृती

राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम प्रतिवेदन यस स्थानीय तहको राजस्व परामर्श समिति मार्फत कार्यपालिकामा पेश गरी स्वीकृत गराउने प्रतिबद्धता प्राप्त भएको छ । कार्यपालिकाबाट प्रतिवेदन स्वीकृत गराउँदा प्रतिवेदन कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गर्ने कार्यमा पनि सहजता आउने अपेक्षा गरिएको छ ।

१.५ अध्ययनको सिमा

यस नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना निम्न अनुसारको सीमामा रही तयार गरिएको छ ।

- राजस्व प्रक्षेपण गर्ने क्रममा आधिकारिक एवं प्रमाणिक तथ्याङ्क नभएको अवस्थामा सहभागीहरुसँगको अन्तर्क्रियाबाट सम्पुष्टि गरिएको थियो ।

- यस राजस्व सुधार कार्ययोजना नगरपालिकाको कार्यालयबाट प्राप्त अभिलेख तथा दस्तावेज, स्थानीय पदाधिकारीहरू तथा सम्बन्धित कर्मचारीहरु र अन्य सरोकारवालाहरुसँग गरिएको छलफल, गोष्ठी, अन्तर्क्रिया तथा कार्यशालाबाट प्राप्त सल्लाह, सुझाव र सूचनाको आधारमा तयार गरिएको हो ।
- नगरपालिकाको गठन भएको तीन वर्ष पनि पूरा नभएको र अभिलेख पनि व्यवस्थित भैनसकेकाले ऐतिहासिक प्रवत्ति देखिने तथ्याङ्कीय विश्लेषणका लागि आवश्यक तथ्याङ्क र सूचनाको अभावमा पूर्णरुपमा तथ्याङ्कीय विधिको प्रयोग गरी राजस्व प्रक्षेपण गर्न सकिएको छैन ।

परिच्छेद दुई: नगरपालिकाको सक्षिप्त परिचय

परिच्छेद दुईमा नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय, अवस्थिति, मानव शंसाधन साथै भौगोलिक, आर्थिक तथा सामाजिक अवस्था तथा नगरपालिकाको संस्थागत क्षमतालाई पनि चित्रण गरिएको छ।

२.१ नगरपालिकाको गठन तथा नामांकरण

बागमती प्रदेश अन्तर्गत काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लामा पर्ने पाँचखाल नगरपालिकाको तत्कालीन पाँचवटा गा.वि.स.हरू पाँचखाल, होक्सेबजार, देवभूमि बालुवा, अनैकोट र साठीघर भगवती समेटी वि.सं. २०७१ सालमा स्थापना भएको हो । साथै, राज्य पुनर्संरचना गर्दा साविकका थप दुईवटा गाविसहरु खरेलथोक र कोशीदेखा गा.वि.स गरी कुल सातवटा साविकका गा.वि.सहरु मिलि वि.सं. २०७३ मा पाँचखाल नगरपालिकाको संरचना बनेको छ। यो नगरपालिका काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लामा अवस्थित एउटा सुन्दर नगरपालिका हो। यस नगरपालिकाको नामांकरण सम्बन्धी आधिकारिक दस्तावेज फेला नपरे पनि परापूर्वकालमा पाँच पाण्डवहरूले यस नगरपालिकाका विभिन्न पाँच स्थानमा पाँचवटा खाल बनाई कौरवसँग पासा खेलिएका कारण उक्त ठाउँको नाम पाँचखाल रहन गएको विश्वास गरिन्छ । सोही पाँचखालको नामबाट यस नगरपालिकाको नाम पाँचखाल नगरपालिका रहन गएको पाईन्छ।

२.२ प्रशासनिक विभाजन

यस नगरपालिकालाई प्रशासनिक विभाजनका आधारमा हेर्दा जम्मा १३ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ । यस नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल १०२.९५ वर्ग कि.मी. रहेको छ । यस नगरपालिकाको कार्यालय हालको ३ नं. वडा समाजकल्याण भन्ने स्थानमा रहेको छ । नगरपालिकाको वडा कार्यालय रहेको स्थान र स्वामित्व सम्बन्धी विवरणलाई तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १: वडा कार्यालय रहेको स्थान र स्वामित्व सम्बन्धी

वडा नं.	वडा कार्यालय रहेको स्थान	स्वामित्व
१	अनैकोट	आफ्नै
२	तीनकुने	भाडामा
३	पाँचखाल तामाघाट	आफ्नै
४	पाँचखाल तामाघाट	आफ्नै
५	केराघारी	भाडामा
६	तीनपिप्ले	आफ्नै
७	शिखरपुर	आफ्नै
८	होक्सेबजार	आफ्नै
९	पलाञ्चोक मन्दिर	आफ्नै
१०	नयाँ गाउँ	भाडामा
११	खरेलथोक	आफ्नै
१२	देवभूमि बालुवा	आफ्नै
१३	कौशीदेखा	आफ्नै

स्रोत : *नगरपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५*

२.३ भौगोलिक तथा प्राकृतिक अवस्था

यस नगरपालिकाको काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको पूर्वी भागमा अवस्थित छ । काठमाडौंदेखि करिव ४५ कि.मि. टाढा रहेको पाँचखाल यस जिल्लाको सबैभन्दा समथर र बेसी पनि हो । यो नगरपालिका समुन्द्री सतहदेखि ९३७ मिटरको उचाईमा रहेको छ । यो नगरपालिका बेँसीको वरिपरि पलाञ्चोक, अनेकोट, रविओपि, जैशिथोक र पाल्लेखेत डाँडाहरुले घेरिएको छ । यस नगरपालिका जैविक विविधताले महत्वपूर्ण मानिन्छ । भौगोलिक अवस्थिति हेर्दा यस नगरपालिका २७ डिग्री ३४ मिनेट ४४ सेकेन्डदेखि २७ डिग्री ४२ मिनेट १७ सेकेन्ड उत्तरी अक्षांश र ८५ डिग्री ३३ मिनेट ३५ सेकेन्ड देखि ८५ डिग्री ४४ मिनेट ८ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा भुम्लु गाउँपालिका, पश्चिममा धुलिखेल र बनेपा नगरपालिका, उत्तरमा मण्डनदेउपुर नगरपालिका र भुम्लु गाउँपालिका र दक्षिणमा तेमाल गाउँपालिका, नमोबुद्ध र धुलिखेल नगरपालिकासँग सिमाना जोडिएको छ ।

पाँचखाल नगरपालिका

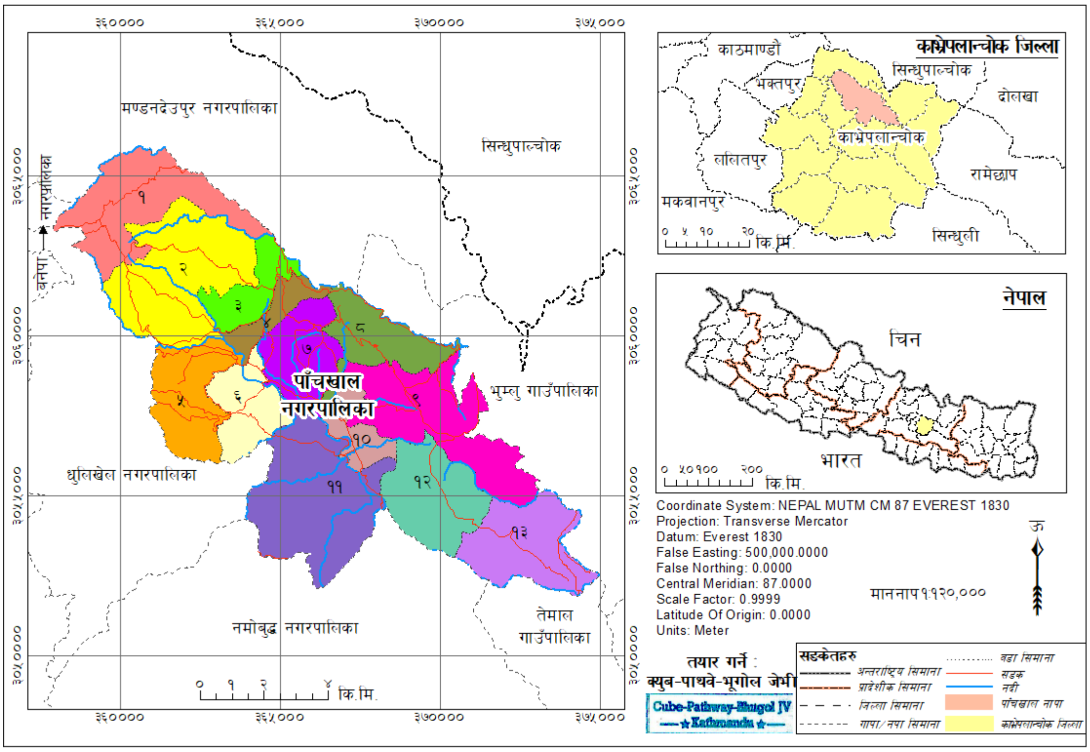

चित्र २: नगरपालिकाको भौगोलिक अबस्थिति

२.४ वडागत रुपमा घरधुरी तथा जनसंख्या

नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा ९३८१ घरधुरी र ४२०११ जनसंख्या रहेको छ । साथै नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ४२०११ मध्ये पुरुष २०८२३ जना, महिलाको २११८४ जना र तेस्रो लिङ्गी ४ जना रहेको छन् । उक्त तथ्याङ्क अनुसार वडा नं १२ मा सबैभन्दा बढी जनसंख्या रहेको छ भने वडा नं १० मा सबैभन्दा कम जनसंख्या रहेको छ । यस नगरपालिकाको वडा अनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण तलको तालिका नं. २ मा दिइएको छ ।

तालिका २: वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नं.	घरधुरी संख्या	जनसंख्या			
		पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा
१	८३६	२०२८	२१७२	०	४२००
२	८७७	२००२	२०८७	०	४०८९
३	५७८	१२७३	१२७२	०	२५४५
४	७२३	१५९७	१५८१	०	३१७८
५	५९९	१२८९	१३६५	०	२६५४
६	११९०	१९४६	२०१४	१	३९६१
७	४७३	११२५	११४८	१	२२७४
८	७०८	१८०५	१७३०	०	३५३५
९	७७९	१६६१	१७१६	०	३३७७
१०	४८७	१००४	१११२	१	२११७
११	६८१	१४५७	१३९५	०	२८५५
१२	१०१४	२४३२	२२८८	१	४७२१
१३	४९६	१२०४	१३०१	०	२५०५
जम्मा	**९३८१**	**२०८२३**	**२११८४**	**४**	**४२०११**

स्रोत : नगरपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५

२.५ आर्थिक अवस्था

पेशागत विवरण : यस नगरपालिकाको अधिकांश मानिसहरु कृषि पेशामा आधारित छन् । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार कृषि तथा पशुपालनमा ४९.७ प्रतिशत, नोकरीमा ६.३४ प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारमा ६.२ प्रतिशत, ज्यालामजदूरीमा ३.५४ प्रतिशत, उद्योग तथा व्यवसायमा २.६९ प्रतिशत र व्यवसायिक कार्यमा ०.३४ प्रतिशत जनसंख्या संलग्न रहेको पाईन्छ । त्यसैगरी विद्यार्थी १३.६८ प्रतिशत, गृहणी १०.६७ बेरोजगार ४.९७ प्रतिशत र अन्यमा १.६ प्रतिशत रहेका छन् । साथै यस नगरपालिकामा बसोवास गर्ने मानिसहरूको मासिक आम्दानीलाई हेर्दा औषत रु. ५००० भन्दा कम कमाउने घरपरिवार संख्या ४६.३७ प्रतिशत, रु. ५००१ देखि रु. १०००० सम्म कमाउने घरपरिवार संख्या ४.२४ प्रतिशत, रु. १०००१ देखि रु. १५००० सम्म कमाउने घरपरिवार संख्या ७.१६ प्रतिशत, रु. १५००१ देखि रु. २५००० सम्म कमाउने घरपरिवार संख्या ४.८० प्रतिशत र रु. २५००० भन्दा माथि कमाउने घरपरिवार संख्या ३७.४३ प्रतिशत रहेको छ ।

कृषि: यस नगरपालिकाको प्रमुख पेशाको रूपमा कृषि रहेको छ । ग्रामिण समुदायमा बस्ने धेरै मानिसहरुको जिवनको आधार कृषि रहेको हुन्छ । भौगोलिक धरातलीय स्वरुप अनुसार स्थान विशेष विभिन्न प्रकारको माटो पाइने गर्दछ । यस नगरपालिकाको अधिकांश भू-भाग चिम्टाइलो दोमट माटोको बाहुल्यता रहेकोले धान, मकै, गहुँ, आलु, भटमास, कोदो लगायतका अन्न तथा दलहनमा गहत, मास, मस्याङ, रहर र फलफूलमा केरा, मेवा, आँप आदि उत्पादन हुने गर्दछ । यो नगरपालिका कृषि क्षेत्रका लागि अत्यन्तै उपयुक्त मानिन्छ । कुल खेतीयोग्य जमिनको करिब ७५ प्रतिशत जमिनमा खाद्यान्न बाली र करिब १५ प्रतिशत जमिनमा तोरी, सूर्यमूखी जस्ता तेलहन बालीहरु लगाउने गरेको पाईन्छ ।

पशुपालनः पशुपालन यस नगरपालिकाका ग्रामिण क्षेत्रका मानिसहरूको मुख्य पेशा हो । घरायसी उपभोगबाट बाँकी दुध डेरीहरुमा गरिने बिक्री आय स्रोतको राम्रो स्रोत बनेको छ । यस नगरपालिकाको उत्तरी भागमा बाखा, चौरी र गाई पालनको राम्रो प्रभाव परेको र दक्षिण भागमा बाखा पालन तथा भैंसी पालनमा केही राम्रो स्थिति रहेको पाइन्छ यस नगरपालिकामा उन्नत जातका गाई, बाखा लगायतका पशुपंक्षी पालनमा मानिसहरुको आर्कषण बढेको पाइन्छ । यस नगरपालिकामा विशेष गरेर दुधका लागि गाई, चौरी, भैसी र मासुका लागि बाखा, बंगुर, कुखुरा पालनमा किसानहरुको आकर्षण व्यावसायिक रूपमै बढ्दै गएको पाईन्छ ।

पर्यटन (प्रशिद्ध स्थलहरु): यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय महत्व बोकेका केही स्थल तथा मन्दिरहरू रहेका छन् । जसमध्ये पलाञ्चोक मन्दिर, दरवार, हिगी स्तुपा, कोशी नदी बगर, अनैकोट भ्यूटावर, निर्जलीय देबी मन्दिर मुख्य रहेका छन् ।

सिंचाईः यस नगरपालिकाका प्राय वडा्हरूमा व्यवस्थित र आधुनिक सिंचाई पूर्वाधारको सुविधा रहेको देखिँदैन । हालपनि परम्परागत रुपमा नै राजकुलो, खोला, कुलकुलेसाहरूको सहायताबाट सिंचाई गरेको देखिन्छ । बढ्दो जनसंख्यासंगै शहरीकरणको प्रभावले खेतीयोग्य जमिन मासिदै गएको अवस्थामा कृषियोग्य जमिनलाई बचाई राखी व्यवस्थित सिंचाईको प्रक्रिया अवलम्वन गरी आधुनिक सिंचाई प्रणाली अपनाउनु पर्ने देखिन्छ । यस नगरपालिकाको मुख्य सिंचाई सुविधाहरुमा गुदुङ्ग खोला, झिगु खोला, टटले सिंचाई, राजकुलो, फुके कुलो, प्योल कुलो, तेस्रो कुलो, डाँफे कुलो आदि रहेका छन् ।

यातायात पहुँच : सडकलाई विकास पूर्वाधारको प्रमुख मेरुदण्डका रुपमा लिने गरेको पाईन्छ । यो नगरपालिकामा सडकको राम्रै विकास भएको पाईन्छ । नगर यातायात गुरुयोजना अनुसार यस नगरपालिकाभित्र रहेका पक्की, ग्राभेल तथा कच्ची सडक आदिको लम्बाई जम्मा २९१.०६ कि.मि. रहेको देखिन्छ । नगर यातायात गुरुयोजना अनुसार यस नगरपालिकाभित्र ४ प्रकारका सडक रहेको पाईन्छ । क वर्गको सडकभित्र ४ वटा सडक रहेका छन् जसको लम्बाई १२.९५ कि.मि., ख वर्गका सडक २९ वटा जसको लम्बाई ८१.४६ कि.मि., ग वर्गका सडक ८९ वटा जसको लम्बाई ११४.४० कि.मि. र घ वर्गका सडक १४७ वटा जसको लम्बाई ८२.२५ कि.मि. रहेको छ । यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र सबै प्रकारका यातायातका साधनहरू सञ्चालन हुने गरेको पाईन्छ ।

उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायः नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार राष्ट्रिय आर्थिक गणना, २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा विभिन्न प्रकारका जम्मा १०४६ वटा औद्योगिक तथा व्यापार व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको पाईन्छ । यस नगरपालिकाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरूमा विभिन्न किसिमका पसलहरू रहेका छन् । जसमा किराना पसल, कपडा पसल, मासु पसल, तरकारी तथा फलफूल बिक्री केन्द्र, दुध चिस्यान तथा बिक्री केन्द्र, निर्माण सामाग्री पसल, औषधी पसल वा क्लिनिक, मर्मत सेवा केन्द्र, इलेक्ट्रिक तथा इलेक्ट्रोनिक्स पसल, सुनचाँदी पसल, चिया, खाजा वा नास्ता पसल र कस्मेटिक तथा व्युटी पार्लर, पेट्रोल पम्प, फर्निचर, बैंक तथा वित्तीय संस्था, पार्टी प्यालेस, हेयर सैलुन लगायतका व्यापार व्यवसायहरू सञ्चालनमा रहेका छन् ।

मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरुः यस नगरपालिकाको मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरुमा वडा नं. ३ को तामाघाट, वडा नं. ४ को तामाघाट, जिरोकिलो र लामिडाँडा, वडा नं. ५ को खाँवा बजार, वडा नं. ६ को तिनपिप्ले, वडा नं. १० को पलाञ्चोक भगवती र वडा नं. १२ को बालुवा आदि रहेका छन् ।

विद्युत सुविधाः नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा बत्तीको लागि उपयोग गरिने इन्धनको रूपमा बिजुली, सोलार, मट्टितेल लगायतका रहेका छन् । जसमध्ये ९८.९३ प्रतिशत घरपरिवारले विजुली, ०.६९ प्रतिशत घरपरिवारले मट्टितेल र बाँकी परिवारले अन्य इन्धनलाई बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने गरेका छन् । त्यसैगरी खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा सबैभन्दा बढि ५४.४९ प्रतिशत घरपरिवारले दाउरा, ४१.५५ प्रतिशत घरपरिवारले एल.पी ग्यास र बाँकी घरपरिवारले अन्य इन्धन उपयोग गर्ने गरेको पाईन्छ ।

सञ्चार सुविधा : यस नगरपालिकामा सञ्चार सेवाका लागि नेपाल टेलिकम र एनसेल मार्फत दुर संचार सेवाहरू उपलब्ध रहेका छन् । सञ्चार प्रणालीमा हुलाक, नीजि कुरियर, टेलिफोन, मोवाइल, टेलिभिजन, एफ.एम रेडियो, इन्टरनेट जस्ता आधुनिक सञ्चार सुविधाहरू उपलब्ध रहेका छन् ।

खानेपानी तथा सरसफाई : यस नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी घरपरिवारले सार्वजनिक धाराको पानी उपयोग गरेको पाईन्छ । जसमा कुल घरपरिवारमध्ये ३०.८३ प्रतिशत घरपरिवारले सार्वजनिक धाराको पानी, २१.६३ प्रतिशत घरपरिवारले मूलको पानी १७.३४ प्रतिशत घरपरिवारले नीजि धाराको पानी, १५ प्रतिशत घरपरिवारले डिप बोरिङको पानी, १४.०४ प्रतिशत घरपरिवारले इनार र कुवाको पानी उपयोग गर्दछन् भने ०.३४ प्रतिशत घरपरिवारले ट्युबवेल हेन्डपम्पको पानी उपयोग गरेको पाईन्छ । त्यसैगरी यस नगरपालिकाको शौचालयको प्रयोगको अवस्थालाई हेर्दा कुल घरपरिवार मध्ये सबैभन्दा बढी ६२ प्रतिशत घरपरिवारले साधारण शौचालय र २८.९८ प्रतिशत घरपरिवारले फ्लस भएको शौचालय प्रयोग गरेको पाईन्छ । त्यसैगरी ७.३८ प्रतिशत घरपरिवारसँग शौचालय नभएको देखिन्छ ।

भवन तथा आवासः यस नगरपालिकाका बसोवास गरेको घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्याको विश्लेषण गर्दा नीजि घरमा बसोबास गर्ने ९४.४६ प्रतिशत रहेको छ भने भाडाको घरमा बसोबास गर्ने ३.५८ प्रतिशत मात्र रहेको छ । घरको जगको आधारमा वर्गीकरण गर्दा माटो वा ढुङ्गाको जग भएको घरहरू ५१.८६ प्रतिशत र सिमेन्ट वा ढुङ्गाको जग भएका घरहरु ४०.२७ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी मापदण्ड अनुसारको घरको बनावटको अवस्थालाई हेर्दा कुल ९३८१ घरधुरीमध्ये ४७९१ घरधुरीको घरहरु मापदण्ड बमोजिमको बनेको पाइदैन ।

शिक्षाः नगरपालिककाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका कुल जनसंख्यामध्ये ९३.९ प्रतिशत साक्षर रहेको पाईन्छ । यस क्षेत्रको शैक्षिक विकासका लागि सरकारीतर्फ २९ वटा बालविकास केन्द्र, २५ वटा आधारभूत तह, १३ वटा माध्यमिक तह र २ वटा उच्च शिक्षाका लागि शैक्षिक संस्थाहरु स्थापना भई रहेको पाईन्छ । त्यसैगरी नीजितर्फ ४ वटा आधरभूत तह र ७ वटा माध्यमिक तहसम्मका विद्यालय सञ्चालनमा रहेको पाईन्छ । साथै, यस नगरपालिकामा बौद्धिक अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरूको अध्ययनका लागि समेत बौद्धिक अपाङ्ग विद्यालय सञ्चालनमा रहेको छ ।

स्वास्थ्यः यस नगरपालिकाले स्वास्थ्य विषयको संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखी विगतका नीति तथा कार्यक्रमहरू तय गरेको पाईन्छ । हाल यस नगरपालिकामा विभिन्न तहका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सेवा प्रवाह हुँदै आएको पाईन्छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य सेवामा सरकार अस्पताल १, आर्युवेद अस्पताल १, स्वास्थ्य चौकी ७, नीजि अस्पताल १, रेडक्रस १, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र २, शहरी स्वास्थ्य इकाई १, फार्मेसी ८, चिकित्सक ६, वर्थिङ्गसेन्टर ४, क्लिनिक ३, खोपकेन्द्र ८, टि.बी. उपचार केन्द्र ३, पोलियोक्लिनिक १ र महिला स्वंयसेविका ८१ रहेका छन् ।

यिनै स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नगरपालिका क्षेत्रभित्रका तथा छिमेकी स्थानिय तहका मानिसहरूले सामान्य स्वास्थ्य सुविधा प्राप्त गरेका छन् ।

बैंक, वित्तीय संस्था तथा सहकारी : नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र ७ वटा बैंक, १ वटा लघुवित्त र ३२ वटा सहकारी संस्था संचलनमा रहेको पाईन्छ ।

फोहरमैला व्यवस्थापन: यस नगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि नीजि क्षेत्रको साझेदारी गरिएको छ । सो कार्यलाई निरन्तरता दिँदै फोहरलाई स्रोतमा नै वर्गिकरण गरी फोहर उचित व्यवस्थापन गर्ने र नगरबाट उत्पादित फोहरलाई प्रशोधन गरी मोहरमा रुपान्तरण गर्ने नगरपालिकाको आ.व. २०७८/७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरिएको छ । साथै फोहर व्यवस्थापनका लागि नागरिक चेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गरी आफ्नो फोहोर आफैले व्यवस्थापन गर्ने नीति अवलम्वन गरेको पाईन्छ ।

२.६ नगरपालिकाको मानवीय संशाधन

नेपालको संविधान जारी भए पश्चात् सङ्घीयता कार्यान्वयनका पहिलो चरण स्वरूप स्थानीय तहको निर्वाचन (पहिलो निर्वाचन २०७४ वैशाख ३१ गते) सम्पन्न भई स्थानीय तहको गठन भएको हो । हाल सोही निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू मार्फत् नगरपालिकाको कार्य सञ्चालन हुँदै आएको छ । यस नगरपालिकाको संगठन संरचानालाई चित्र नं. ३ एवं हाल कार्यरत कर्मचारीको विवरण तालिका नं. ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

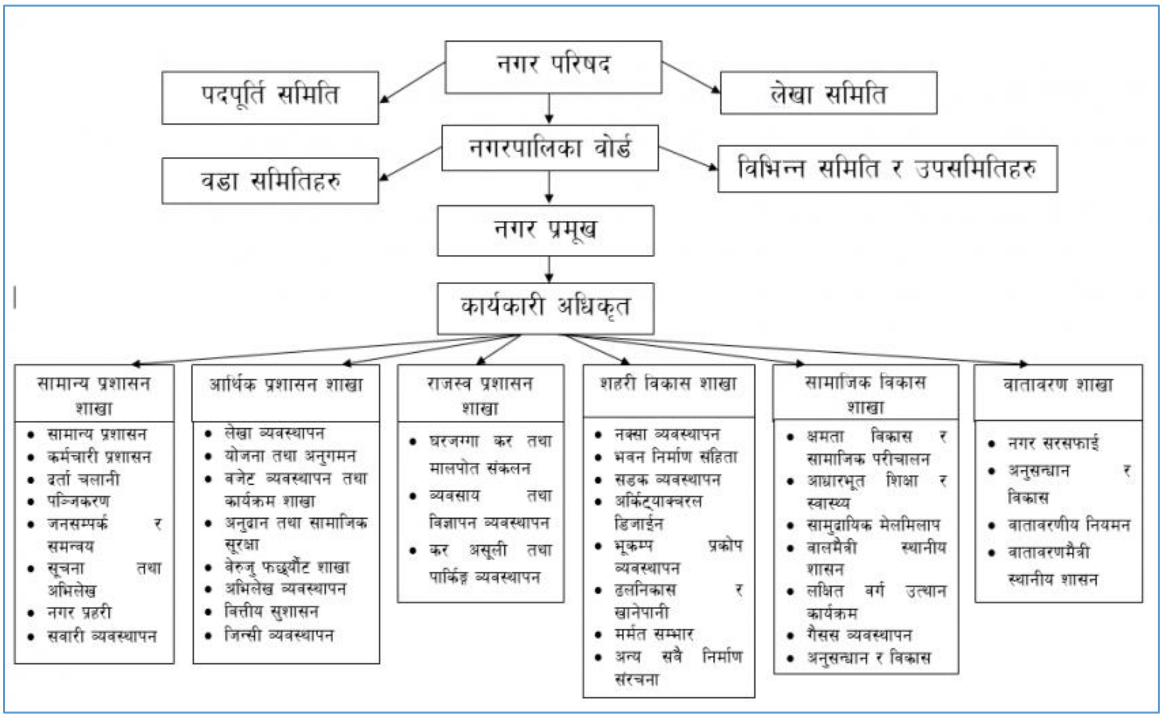

चित्र ३: नगरपालिकाको संगठन संरचाना

तालिका ३: नगरपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारीको विवरण

क्र.सं.	पद	कार्यरत शाखा	संख्या	कैफियत
१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	प्रशासन शाखा	१	
२	अधिकृतस्तर (दशौं)	शिक्षा शाखा	१	
३	अधिकृतस्तर (आठौं)	शिक्षा शाखा	१	
४	लेखा अधिकृत (सातौं)	आर्थिक प्रशासन शाखा	१	
५	इन्जिनियर (आठौं)	योजना शाखा	१	
६	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य शाखा	२	
७	वालीविकास अधिकृत (छैठौं)	कृषि शाखा	१	
८	अधिकृतस्तर (छैठौं)	योजना/सामाजिक सुरक्षा शाखा	१	
९	अधिकृतस्तर (छैठौं)	वतावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	१	
१०	स्रोत व्यक्ति	शिक्षा शाखा	२	
११	सूचना प्रविधि अधिकृत	सूचना तथा प्रविधि शाखा	१	
१२	कानुनी सल्लाहकार	कानुन शाखा	१	
१३	रोजगार संयोजक	रोजगार संयोजक शाखा	१	
१४	सूचना अधिकारी	सूचना तथा प्रशासन शाखा	१	
१५	सव इन्जिनियर	योजना शाखा	१	
१६	वरिष्ठ राजस्व सहायक	राजस्व शाखा	१	
१७	प्राविधिक सहायक	शिक्षा शाखा	१	
१८	लेखापाल	आर्थिक प्रशासन शाखा	१	
१९	सव ओभरसियर	योजना शाखा	१	
२०	सह लेखापाल	आर्थिक प्रशासन शाखा	१	
२१	अमिन	प्राविधिक शाखा	१	
२२	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	सामाजिक सुरक्षा तथा कम्प्यूटर शाखा	१	
२३	सहायक चौथो	कृषि तथा सहकारी शाखा	१	
२४	सहायकस्तर तेस्रो	जिन्सी शाखा	१	
२५	एम.आई.एस. अपरेटर	पञ्जिकरण सेवा इकाइ	२	
२६	कम्प्युटर सहायक	नगर प्रमुखको सचिवालय	१	
२७	फिल्ड सहायक	पञ्जिकरण सेवा इकाइ	१	
२८	प्राविधिक सहायक (प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम)	रोजगार संयोजक शाखा	१	
२९	सामाजिक परिचालक (पशु प्राविधिक)	पशुपंक्षी तथा पशु शाखा	१	
३०	बरिष्ठ उद्धम विकास सहजकर्ता	मेड्पा कार्यक्रम	१	
३१	उद्धम विकास सहजकर्ता	मेड्पा कार्यक्रम	१	

स्रोत: *नगरपालिकाको वेभसाइट*

२.७ भौतिक सम्पत्तिको अवस्था

यस नगरपालिकाको वडा नं. ४ वाहेक सबैको आफ्नै कार्यालय भवन रहेको छ। वडा नं. ४ ले हाल भाडाको घरबाट कार्यालय सञ्चालन भैरहेको छ । यस नगरपालिकामा भएका भौतिक सम्पत्तिको विवरण तालिका नं. ४ मा राखिएको छ।

तालिका ४: नगरपालिकाको भौतिक सम्पत्तिको विवरण

क्र.सं.	भौतिक सम्पति	संख्या	कैफियत
१	कार्यलय भवन	१३	वडा नं. ४ वाहेक १२ वटा वडा र नगरपालिकाको कार्यालयको आफ्नै कार्यालय भवन रहेको
२	एम्बुलेन्स	१	
३	गाडी	२	
४	दम्कल	१	

स्रोत: *स्थलगत सर्वेक्षण, २०७८*

परिच्छेद तीन – स्थानीय तहको राजस्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

यस परिच्छेद तीनमा नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको सम्भावना, समस्या तथा चुनौतिहरूलाई शीर्षकगत रूपमा विश्लेषण गरिएको छ । यस विश्लेषणले नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको सम्भावना र पहिचानमा सुधार गर्न यस राजस्व सुधार कार्ययोजनाले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउने छ ।

३.१ स्थानीय तहको राजस्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधानले अनुसूची ८ अनुसार स्थानीय तहलाई वित्तीय अधिकार अन्तर्गत निम्नानुसार राजस्व अधिकार प्रदान गरेको छ। चित्र नं. ३ मा राजस्व अधिकारहरूलाई देखाइएको छ।

चित्र ४: तहगत राजस्व अधिकार

सङ्घीय कानुन अन्तर्गत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय सङ्कलन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ :

(क) नगरपालिकाको एकल अधिकारः

१) कर

- **सम्पत्ति करः** आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र घरजग्गामा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने । ऐनमा "घरले चर्चेको जग्गा" भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म पर्ने । *(आर्थिक ऐन, २०७५ र केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको ऐन, २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)*

- **भूमि कर (मालपोत):** आफ्नो क्षेत्रभित्रको जग्गामा त्यस्तो जग्गाको उपयोगका आधारमा भूमि कर लगाउने । तर, सम्पत्ति कर लगाएको अवस्थामा भूमिकर (मालपोत) लगाउन नपाइने । *(आर्थिक विधयक २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)*

- **घर जग्गा बहाल करः** कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएको अवस्थामा लगाउने घर जग्गा बहाल कर ।

- **व्यवसाय करः** पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा ।

- **सवारी करः** टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, विद्युतीय रिक्सामा ।

- **जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु करः** आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस (खर), कवाडी माल, जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे वापत ।

२) शुल्क

- **बहाल बिटौरी शुल्कः** आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग वापत ।

- **पार्किङ्ग शुल्कः** आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए वापत ।

३) सेवा शुल्क

- आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, बञ्जी जम्प, प्याराग्लाइडिङ्ग, ट्रेकिङ्ग, कायकिङ्ग, जिपफ्लायर आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा ।

- नगरपालिकाद्वारा निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा (खानेपानी, बिजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, बसपार्क, पुल आदि) ।

- अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्याङ्कन सेवा शुल्क ।

- सिफारिस सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्क ।

४) दस्तुर

- दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर
    - एफ.एम. रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग ।
    - ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग ।
- नक्सा पास दस्तुर
- पञ्जीकरण व्यवस्थापन दस्तुर
- वडा मार्फत् गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर

५) बिक्री गर्न सक्ने (केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐन २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)

- आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको बिक्री गर्न सक्ने ।
- आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदिको बिक्री गर्न सक्ने ।
- यस्तो बिक्रीबाट प्राप्त रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

६) सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्ने

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने ।
- वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

२) प्रदेश तथा सङ्घीय कानुन अनुसार प्राप्त हुने (दफा ११ (४)) :

- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी
- सामुदायिक वनको सञ्चालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट प्राप्त रोयल्टी
- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी
- सामुदायिक वनको सञ्चालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- खानेपानी महसुल
- स्थानीय साना सतह तथा भूमिगत सिंचाई सेवा शुल्क
- स्थानीय स्तरमा जडीबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावार उत्पादन, सङ्कलन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन
- जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र र स्वास्थ्य संस्थाको दर्ता, सञ्चालन अनुमति

- स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रुट अनुमति, नविकरण
- इन्टरनेट सेवा, टेलिसेन्टर, केवल, तारविहिन टेलिभिजन प्रसारण अनुमति, नविकरण
- स्थानीय तहको पत्रपत्रिकाको दर्ता

सङ्घीय कानुन (अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४) ले स्थानीय तहलाई निम्नअनुसार वित्तीय अधिकार प्रदान गरेको छः

(क) एकल कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था (आर्थिक ऐन २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)

क) सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने । तर टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतीय रिक्सामा सवारी साधन करको दर गाउँपालिका वा नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने

ख) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेशले लगाउने र गाउँपालिका वा नगरपालिकाले उठाउने ।

ग) मनोरञ्जन करको दर प्रदेशले लगाउने र नगरपालिकाले उठाउने

घ) विज्ञापन करको दर गाउँपालिका वा नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने

(ख), (ग) र (घ) बमोजिमको करबाट उठेको रकममध्ये ६० प्रतिशत रकम गाउँपालिका वा नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशत रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ।

(ङ) प्रदेशले सवारी साधन करबाट उठेको रकम प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

- प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकम ६० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारलाई र ४० प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँड गरिने
- आयोगले निर्धारण गरेको निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई बाँडफाँड गर्ने
- प्रदेशले मासिक रूपमा सम्बन्धित स्थानीय सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने

(ख) राजस्व बाँडफाँड

- नेपाल सरकारले सङ्कलन गरको मुल्य अभिवृद्धि कर र अन्तशुल्कबाट सङ्कलन भएको रकमको १५ प्रतिशत स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा हुने
  - आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम बाँडफाँड हुने
  - स्थानीय सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा प्राप्त हुने
- प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टीको बाँडफाँड आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५ प्रतिशत
  - प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी वार्षिक रुपमा प्राप्त हुने

(ग) अनुदान

- वित्तीय समानीकरण अनुदानः खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिसमा सङ्घ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने

- सशर्त अनुदानः कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा सङ्घ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने
- समपूरक अनुदानः पूर्वाधार विकाससम्बन्धी कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा सङ्घ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने
- विशेष अनुदानः कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि सङ्घ र प्रदेशबाट

(घ) वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण

- नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा वैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने
- नेपाल सरकारको सहमति लिएर मात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सीमाभित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने
- नेपाल सरकारसँग मनासिव कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई व्याख्या गरेको छ । स्थानीय तहले कानुनमा उल्लेख बाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप व्यवस्थाहरू रहेका छन् ।

- कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकुल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने (संवैधानिक व्यवस्था)
- कर नलाग्ने : कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट सञ्चालित परियोजनाबाट हुने पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र ।
- सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक नीजि साझेदारीबाट गर्न सक्ने ।

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

नगरपालिकालाई प्राप्त कानुनी अधिकारको आधारमा सम्भाव्य आय शीर्षकहरूको परिचालन अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ । यसले नगरपालिकामा सम्भावना भएका आयका शीर्षकहरूको संभाव्यता, सङ्कलनको अवस्था तथा दरको निर्धारणको अवस्थालाई देखाउँछ । तालिका नं. ५ मा आयका शीर्षक र सम्भावनाहरु प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५: नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

क्र. सं.	आयका शीर्षक	सम्भावनाको विवरण (छ/छैन)	दर निर्धारणको अवस्था (भएको/नभएको)	सङ्कलन (भएको/नभएको)
(क) कर तर्फ				
१	भूमिकर (मालपोत)	छ	भएको	भएको
२	सम्पत्ति कर	छ	भएको	भएको
३	सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)	छ	भएको	भएको (केहि मात्रामा)
४	घर जग्गा बहाल कर	छ	भएको	भएको (केहि मात्रामा)
५	व्यवसाय कर	छ	भएको	भएको
६	जडीबुटी, कबाडी र जीवजन्तु कर	छ	भएको	नभएको
७	विज्ञापन कर	छ	भएको	भएको
८	मनोरञ्जन कर	छ	भएको	नभएको
(ख) अन्य राजस्व				
१	स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको बिक्री	छ	भएको	नभएको
२	काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर, बहत्तर बिक्री	छ	भएको	नभएको
३	वन पैदावर (सामुदायिक वनको) बिक्रि वापतको आय	छ	भएको	नभएको
४	नक्सापास दस्तुर	छ	भएको	भएको
५	व्यक्तिगत घटना बिलम्ब दर्ता शुल्क	छ	भएको	भएको
६	बहाल बिटौरी शुल्क	छ	नभएको	नभएको
७	पार्किङ्ग शुल्क	छ	भएको	भएको (पलाञ्चोक भगवती)
८	अस्पताल सञ्चालन	छ	नभएको	नभएको
९	फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क	छ	नभएको	नभएको
१०	स्थानीय खानेपानी महसुल	छ	नभएको	नभएको
११	स्थानीय विद्युत महसुल	छ	नभएको	नभएको
१२	केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, वन्जीजम्प, जिप फ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्वन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवाशुल्क	छ	नभएको	नभएको
	निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार तथा सेवामा सेवा शुल्क (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, ढल निकास, सडक वत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाट बजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, बसपार्क, पुल आदि)	छ	नभएको	नभएको
१३	मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	छ	नभएको	नभएको

क्र. सं.	आयका शीर्षक	सम्भावनाको विवरण (छ/छैन)	दर निर्धारणको अवस्था (भएको/नभएको)	सङ्कलन (भएको/नभएको)
१४	दर्ता, अनुमति तथा नविकरण दस्तुर सम्भावना नभएको (एफ.एम. रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म)	छ	भएको	भएको
१५	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग शुल्क	छ	नभएको	नभएको
१६	वडा मार्फत् गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर	छ	भएको	भएको
१७	दण्ड जरिवाना	छ	भएको	भएको

स्रोत: *स्थलगत सर्वेक्षण, २०७८*

३.३ आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

यस नगरपालिकाले आन्तरिक स्रोत अन्तर्गत राजस्वका विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत राजस्व सङ्कलन गर्न सक्नेछन् जस अनुसार प्रमुख क्षेत्रहरू राजस्व र विज्ञापन करका विभिन्न शीर्षक अनुसार कर वा दस्तुर लगाउन सक्नेछ (चित्र नं. ४)।

चित्र ५: राजस्व तथा करका विभिन्न शीर्षकहरु

३.३.१ कर राजस्व

नगरपालिकाको राजस्वका विभिन्न स्रोतहरु मध्ये कर राजस्व अन्तर्गत हाल परिचालन भइरहेको, सम्भाव्य स्रोत र सोको परिचालनका लागि गर्नुपर्ने सुधारहरु यस प्रकार रहेका छन्:

(क) सम्पत्ति कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५ मा सम्पत्ति कर सम्बन्धी प्रावधान रहेको हुँदा उक्त दफा अनुसार नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र सो घरले चर्चेको क्षेत्रफल बराबरसम्मको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउन सक्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ।

विद्यमान अवस्था: यस नगरपालिकाले कानुनी प्रावधान अनुरुपको सम्पत्ति कर निर्धारण गरेको छ। सम्पत्ति कर (तत्कालिन एकीकृत सम्पत्तिकर) लागू गर्ने उद्देश्य अनुसार यस नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ को दफा २ मा सम्पत्ति करलाई उल्लेख गरिएको छ। विद्यमान कानुनी व्यवस्था अनुसार नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाको स्वामित्वमा रहेको जग्गा र त्यस्ता जग्गामा बनेको भौतिक संरचानाहरूलाई एकीकृत रूपमा हिसाव गरी सम्पत्ति कर लगाउने तर गुठी जग्गामा कर नलगाउने व्यवस्था गरिएको छ। नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा कुल घरधुरी संख्या ९३८१ रहेको छ। यस नगरपालिकाले सम्पत्ति कर शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. ५६ लाख २७ हजार ४ सय ३० रुपैया र आ.व.२०७७/७८ मा रु. ८८ लाख २७ हजार ६ सय ७१ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ।

संभाव्यता:

नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस नगरपालिकामा कुल घरधुरी संख्या ९३८१ रहेको छ। विद्यमान कानुनी व्यवस्था अनुसार घर तथा घरले चर्चेको जग्गा र अधिकतम सो जग्गा बराबरको थप जग्गामा मात्र सम्पत्ति कर लाग्ने व्यवस्था रहेको हुँदा कुल ९३८१ मध्ये ९४.४६ प्रतिशत घरधुरीको आफ्नै घर रहेको हुँदा सो घरधुरीलाई नै कुल सम्पत्ति करदाता संख्या कायम गरिएको छ। तसर्थ नगरपालिका पार्श्वचित्रमा उल्लेख भए बमोजिम कुल घरधुरीका स्वामित्वमा भएका घरहरूलाई फुस वा खरको छाना भएका घर, जस्ता टिनको छाना भएका घर, टायल वा ढुगांको छाना भएका घर र आर.सी.सी. ढलान भएका घर गरी ४ समूहमा विभाजन गरी यी चार किसिमका घरधुरीलाई तल उल्लेखित दरमा कर निर्धारण गर्नु उपयुक्त हुने प्रस्ताव गरिएको छ। यस अनुसार हुन आउने सम्पत्ति करको गणना तालिका नं. ६ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ६: सम्भाव्य सम्पत्ति करदाता तथा सम्पत्ति कर

करदाता सम्बन्धी विवरण	करदाताको संख्या	करको औसत दर (प्रस्तावित)	सम्भाव्य कुल आय रु.
फुस वा खरको छानाको घर भएका करदाता	६८	५००	३४०००
जस्ता टिनको छानाका घर भएका करदाता	६३९०	१०००	६३९००००
टायल वा ढुङ्गाका छानाको घर भएका करदाता	३५७	१५००	५३५५००
आर.सी.सी. ढलानको घर भएका करदाता	२३६२	२०००	४७२४०००
जम्मा	९१७७		**११६८३५००**

स्रोत: नगरपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५

सुधारका पक्षहरू:

सम्पत्ति कर कार्यान्वयनका लागि यस नगरपालिकाले गर्नुपर्ने विषयहरू निम्न अनुसार रहेको देखिन्छ:

- नगरपालिकाभित्रका सम्पूर्ण घरधुरीहरुलाई सम्पत्तिकरको दायरा भित्र ल्याउने ।
- घर करको रुपमा लिइएको सम्पत्ति करलाई सम्पत्ति कर नै उल्लेख गरी प्रगतिशिल करको दर निर्धारण गरी समावेश गर्ने ।
- सम्पत्ति कर सम्बन्धी पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूका लागि तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- सम्पत्ति कर सम्बन्धी सफ्टवेयर सबै वडाहरूका कम्प्युटरमा राखेर नगरपालिका कार्यालय तथा सबै वडारूबाट सङ्कलन गर्ने
- सम्पत्ति कर सम्बन्धी आम जनताहरूलाई सञ्चारका विभिन्न माध्यमबाट सूचित गर्ने ।

(ख) मालपोत वा भूमिकर

नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको जग्गामा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ५६ अनुसार जग्गाको उपयोगका आधारमा भूमिकर (मालपोत) लगाउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । तर सम्पत्ति कर लगाएको जग्गामा भूमिकर (मालपोत) नलगाइने उल्लेख गरिएको छ ।

विद्यमान अवस्था:

मालपोतलाई परम्परादेखि चल्दै आएको र दिगो राजस्वको स्रोत मानिन्छ । यस नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ को दफा ३ मा भूमि कर (मालपोत) लाई उल्लेख गरिएको छ । जसमा भूमिकर नगरपालिकाले तोकेबमोजिम हुनेछ तर दफा २ बमोजिम सम्पत्ति कर लगाएको जग्गामा भूमि कर नलगाइने व्यवस्था छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५ अनुसार यस नगरपालिकाको ६१.७६ वर्ग कि.मि. जमिन कृषि क्षेत्रले ओगटेको छ । यसमध्ये घरघडेरीलाई सम्पत्ति करको स्रोतका रुपमा लिएपछि बाँकी रहने जमिनमा मालपोत वा भूमिकर लगाउनु पर्दछ । यस नगरपालिकामा दर्ता भएका कुल करदाता संख्या १६२५७ रहेको छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार मालपोत वा भूमि कर शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. ५ लाख ५ हजार ५ सय ७३ रुपैया र आ.व. २०७७/७८ मा रु.४ लाख ९७ हजार ९ सय ३९ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

संभाव्यता:

नगरपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५ अनुसार यस नगरपालिकाको ६१.७६ (१२१३९८.६७ रोपनी) वर्ग कि.मि. जमिन कृषि क्षेत्रले ओगटेको पाईन्छ । यस आधारमा प्रति रोपनी औषत रु. १५ को दरले कर लगाउँदा रु. १८ लाख २१ हजार राजस्व उठ्ने सम्भावना देखिन्छ । जग्गाको वर्गीकरण तथा भूस्वामित्व अनुसार नै कर प्रत्यारोपण गर्ने नीति लिइएमा जमीनको उपयोगिता अनुसार विभिन्न दरमा कर प्रत्यारोपण गर्न सकिने भएकोले हालको भन्दा बढी राजस्व सङ्कलन गर्नसक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू:

यस सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान गर्दा सुधारका पक्षहरू निम्नानुसार छन्:

- नगरपालिकाले मालपोत कार्यालयसँग समन्वय गरी जग्गा धनी र जग्गाको तथ्याङ्क अभिलेखीकरण गर्ने ।

- करको दर निर्धारण गर्दा मुख्य बजार क्षेत्र तथा सडक पहुँच भएका बढी मुल्य जाने क्षेत्रहरुमा करको दर बढी र बस्ती तथा सडकको पहुँच नभएका क्षेत्रमा करको दर कम गर्ने ।
- मालपोतको करको दर निर्धारण गर्दा प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्वन गर्ने ।

(ग) घरजग्गा बहाल कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ५७ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा नगरपालिकाले त्यस्तो बहाल रकममा बहाल कर लगाउने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा ४ तथा अनुसूची २ अनुसार नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्तिले घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहाल दिएकोमा १० प्रतिशतका दरले घरबहाल कर लगाई असुल उपर गरिएको थियो भन्ने उल्लेख गरेको छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार घरजग्गा बहाल कर शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. ८ लाख ८२ हजार ८ सय ७० रुपैया र आ.व.२०७७/७८ मा रु. १६ लाख ३५ हजार ९ सय ३७ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

संभाव्यताः

यस नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा अधिकांश घर तथा जग्गा मात्र बहालमा रहेका छन् । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार कुल ३३६ घरपरिवार मात्र भाडाको घरमा बस्दै आएको पाईन्छ । प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भाडाको घरमा बस्दै ३३६ घरपरिवारमा प्रति घरपरिवार वार्षिक औषत रु. १८ हजारका दरले घर बहाल बुझाउँदा रू. ६० लाख ४८ हजार बहाल उठ्ने देखिन्छ । सो को १०% ले हुन आउने रकम रु. ६ लाख ४ हजार ८ सय घर बहाल कर उठ्न सम्भावना देखिन्छ । यसैगरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका ९६६ वटा उद्योग, व्यापार व्यवसाय संस्थाहरू रहेकोले उक्त संस्थाहरुबाट प्रति संस्था वार्षिक औषत रु. ६० हजारको दरले घर बहाल बुझाउँदा रू. ५७ लाख ९६ हजार बहाल उठ्ने देखिन्छ । सो को १५% ले हुन आउने रकम रु. १५,००,००० बहाल कर उठ्न सक्ने देखिन्छ । यसरी नगरपालिकाले यसै आधारमा बहाल कर उठाउँदा वार्षिक रू. ६४ लाख ८ सय बहाल कर उठ्ने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरूः

- नगरपालिकाद्वारा घर जग्गा बहालमा लगाउने र बस्ने व्यक्तिहरुको विवरण अद्यावधिक गर्ने र सोही अनुसार कर असुलीका लागि सूचित गर्ने ।
- नगरपालिकाको स्वमित्वमा भएका खाली जग्गाहरु उपभोगका लागि भाडामा वा लिजमा लगाएर राजस्व/कर प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

(घ) व्यापार व्यवसाय कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ५८ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा व्यवसाय कर लगाउने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्था:

नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा ५ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारका आधारमा व्यवसाय कर लगाउने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । आर्थिक ऐनको अनुसूचि ३ र ४ मा विभिन्न व्यवसायमा लाग्ने व्यवसाय कर सम्बन्धी उल्लेख गरेको छ । यस नगरपालिकामा उद्योग, व्यापार व्यवसाय करबाट राम्रो राजस्व सङ्कलन भएको पाइन्छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार घरजग्गा बहाल कर शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. ३० लाख २८ हजार १३ रुपैया र आ.व. २०७७/७८ मा रु. १ करोड ३५ लाख ८७ हजार १ सय ३ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भाव्यता:

यस नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ तथा राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ को प्रारम्भिक नतिजाको आधारमा नगरपालिका क्षेत्र चित्र सञ्चालनमा रहेका विभिन्न व्यापार व्यवसायहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गर्दा हाल जम्मा २०६५ व्यवसाय सञ्चालनमा रहेका र त्यसमा ७०९६ जना व्यवसायमा संलग्न रहेको देखिन्छ । सोही तथ्याङ्कलाई आधारमानी विश्लेषण गर्दा यस शीर्षकबाट वार्षिक रु. १ करोड ६६ लाख २८ हजार राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना देखिन्छ । नगरपालिकाको व्यवसाय सम्बन्धी विवरणलाई तालिका नं. ७ मा देखाइएको छ ।

तालिका ७: सम्भाव्य सम्पत्ति करदाता तथा सम्पत्ति कर

व्यवसाय	संख्या	करको औषत दर (प्रस्तावित रकम)	सम्भावित राजस्व (रकम रू. मा)
कृषि, वन, माछा पालन	१५५	५०००	७७५०००
उत्पादन	२४८	८०००	१९८४०००
खानी, विद्युत, ग्याँस, खानेपानी तथा निर्माण	७९	७०००	५५३०००
थोक तथा खुद्रा व्यापार	१०८२	७०००	७५७४०००
ढुवानी, भण्डारण, सूचना र सञ्चार	६२	८०००	४९६०००
होटल, लज	७०	२००००	१४०००००
वित्त, बीमा	५८	१५०००	८७००००
शिक्षा	४८	१००००	४८००००
मानव स्वास्थ्य र समाजिक कार्य	१६५	८०००	१३२००००
घरजग्गा, पेशागत व्यवसाय, वैज्ञानिक, प्रशासनिक, कला, मनोरञ्जन र अन्य	९८	१२०००	११७६०००
जम्मा	**२०६५**		**१६६२८०००**

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७५, तथा नगरपालिका पार्श्वचित्र २०७५

सुधारका पक्षहरू:

- नगरपालिकामा संचालित व्यवसायहरूको करको दर वस्तुपरक बनाई आर्थिक ऐनमा उल्लेख गर्ने ।
- व्यवसाय कर प्रशासनमा पुरस्कार र दण्ड दुवैको व्यवस्था गर्ने ।

(ङ) जडीबुटी, कवाडी, जीवजन्तु कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६१ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले ऊन, खोटो, जडिवुटी, प्रचलित कानुन बमोजिम निषेधित जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएको जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छाला वा यस्तै प्रकृतिको वस्तुको व्यवसायिक उपयोग गरे वापत नगरपालिकाले जडीबुटी, कवाडी तथा जीवजन्तु कर लगाउने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा ६ मा नगरपालिकाका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले ऊन, खोटो, जडिबुटी, बनकस, कवाडी माल र प्रचलित कानुनले निषेध गरेको जीवजन्तु बाहेकका मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाख, छाला, तथा अन्य कवाड सिसा आदि अनुसुची ५ बमोजिमको शुल्क लगाईने उल्लेख गरेको छ । यस नगरपालिकामा पाइने मुख्य जडिबुटीहरूमा लौठसल्ला, सुगन्धवाल, चिराईतो, जटामसी, धसिंगरे, कुटकी, पाखनवेद, कुरिलो, सतिवयर, नूनढिकी, भ्याउ, पदमचाल, गुराँस, लप्सी, बेल आदि हुन् । हालसम्म यो शीर्षकमा कुनै राजस्व सङ्कलन भएको देखिदैन ।

सम्भावनाः

यस नगरपालिकामा लौठसल्ला, सुगन्धवाल, चिराईतो, जटामसी, धसिंगरे, कुटकी, पाखनवेद, कुरिलो, सतिवयर, नूनढिकी, भ्याउ, पदमचाल, गुराँस, लप्सी, बेल आदि प्रजातिका जडिबुटी पाइने भएकोले यहाँका प्रत्येक सामुदायिक वन क्षेत्रमा जडीवुटी खेतीलाई अझ बढी प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकिने सम्भावना रहेको पाईन्छ । त्यसैगरी कवाडी मालसामानको निकासीबाट पनि राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना रहेको पाईन्छ । नगरपालिकाले हालसम्म जडिबुटीका लागि कर निर्धारण गरेको पाइदैन । डाबर नेपालले उग्रतारा जंगलमा जडिबुटी खेती गरेको छ भने केही किसानहरूले पनि जडिबुटी खेती शुरूवात गरेका छन् । यसले गर्दापनि यो नगरपालिकामा जडिबुटी व्यवसायिक खेतीको प्रचुर सम्भावना देखिन्छ । नगरपालिका क्षेत्रबाट करिब १०,००० किलो जडिबुटी सङ्कलन गर्न सकिने सम्भावनाको आंकलन गरिएको छ । विभिन्न प्रकारका जडिबुटीहरूको निकासी गर्दा औषतमा प्रति किलो रु १५ का दरले कर लगाउँदा रु १ लाख ५० हजार राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुः

कबाडी, जडिवुटी र जीवजन्तु कर सङ्कलनमा सुधार ल्याउनका लागि निम्न कार्यहरू गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

- नगरपालिका क्षेत्रमा सङ्कलन तथा व्यवसायिक उपयोग हुने परिमाण सम्बन्धी आवश्यक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने ।
- जडिबुटीको किसिम अनुसार करको दर निर्धारण गरी आर्थिक ऐनमा उल्लेख गर्ने ।

(च) विज्ञापन कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६४ (१) (ग) मा विज्ञापन करको दर निर्धारण र सङ्कलन नगरपालिकाले गर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस शीर्षक अन्तर्गत संकलित रकमको ४०% प्रदेश संचित कोषमा दालिखा गर्नु पर्दछ ।

विद्यमान अवस्थाः

यस नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा ८ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र विज्ञापन, प्रचारप्रसार आदिका लागि राख्न दिइने साइनबोर्ड, ग्लोबोर्ड, स्टल आदिमा अनुसूची ७ बमोजिम विज्ञापन कर लगाइने व्यवस्था छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार घरजग्गा बहाल कर शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. १० हजार राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावना :

नगरपालिका क्षेत्रमा हुने विज्ञापन सामाग्री सम्बन्धी आवश्यक यकीन तथ्याङ्क प्राप्त छैन । यस नगरपालिकाभित्र रहेका मुख्य व्यापारीक केन्द्रहरुमा पाँचखाल बजार तामाघाट, जिरोकिलो, लामिडाँडा, खाँवा बजार, तिनपिप्ले, पलाञ्चोक भगवती, बालुवा आदि रहेका छन् । यी क्षेत्रहरु विज्ञापनका लागि उपयुक्त रहेका छन् । नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा साना बोर्ड करिब १०० वटा, मझौला ५० वटा र ठूला साइजका बोर्ड करिब २५ वटा विज्ञापन राख्न सक्ने अनुमान गरिएको छ । सोही आधारमा ठुलो साइजको बोर्डको प्रति बोर्ड रू. १५००, मझौला खालको बोर्डको रू. १००० र साना बोर्डको रू. ५०० को दरले कर लगाई बिज्ञापन कर लिँदा रू. १ लाख ३७ हजार ५ सय रुपैया कर सङ्कलन अनुमान गरिएको छ ।

सुधारका पक्षहरूः

- विज्ञापनका लागि उपयुक्त स्थानहरूको बारेमा तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने ।
- विज्ञापन प्रवर्धनका लागि राष्ट्रिय, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय व्यवसायीसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- विज्ञापनका सामग्री तथा प्रयोग भएका स्थानका सन्दर्भमा यथार्थ तथ्याङ्क लगत राख्ने ।
- विज्ञापनका सामाग्रीको साइज (आकार) अनुसार विज्ञापन करको दर निर्धारण गर्ने ।
- सम्भाव्य स्थानहरुमा विज्ञापन प्रवर्द्धनको वातावरण तयार गर्ने ।

(छ) साना सवारी कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६४ (१) (क) मा नगरपालिकाले टाँगा, रिक्सा, अटो रिक्सा र इ-रिक्साको सवारी करको दर निर्धारण तथा सङ्कलन गरी आफ्नो कोषमा जम्मा गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा ७ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका टाँगा तथा रिक्सामा नगरपालिकाले सवारी साधन कर लगाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ । तर यस नगरपालिकामा हालसम्म साना सवारी कर शीर्षक अन्तर्गत राजस्व प्राप्त गरेको अवस्था देखिँदैन ।

सम्भावनाः

नगरपालिका क्षेत्रभित्र सडक बिस्तारको क्रममा रहेको र गाउँ जोड्ने सडकहरू पिच हुने अवस्थामा रहेको हुँदा यहाँका स्थानीयहरूले अटो रिक्शा किन्ने तथा भाडामा चलाउने क्रम बढ्दो छ । नगरपालिकाको आर्थिक ऐनमा अटो रिक्साको दर्ता, नविकरण, रुट प्रमिट गरी विभिन्न किसिमको सवारी कर लिने व्यवस्था गरेको छ । अतः अटो रिक्सा नविकरण तथा दर्ता गर्दा यस शीर्षकमा रू १ लाख कर सङ्कलन हुने अनुमान गरिएको छ ।

३.३.२ गैरकर राजस्व

नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्वको महत्वपूर्ण स्रोत करको अलावा सेवा शुल्क, दस्तुर, बिक्रीबाट प्राप्त आय लगायतको गैरकर राजस्व पनि हो । यस नगरपालिकामा यस्ता गैर करका स्रोत परिचालनबाट पनि केही राजस्व सङ्कलन गर्न सक्ने देखिन्छ ।

(क) बिक्रीबाट प्राप्त रकम (प्राकृतिक एवं खानीजन्य बस्तुको बिक्री)

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६२ क मा खानीजन्य तथा प्राकृतिक वस्तुको बिक्री नगरपालिकाले गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यसमा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, माटोजन्य वस्तु र सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेका काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदिको बिक्री गर्न सक्ने र त्यसरी बिक्री गरिएको रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा दाखिला गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ संशोधनसँगै यस शीर्षकको राजस्व उठाउन नगरपालिकाको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने देखिन्छ । नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा १३ मा नगरपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति आफ्नो रेखदेखमा रहेको सार्वजनिक स्थलबाट उत्पादन हुने ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो, काठ, दाउरा, जराजुरी, स्लेट आदि प्राकृतिक एवं खानीजन्य बस्तुहरुमा बिक्री शुल्क लगाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ । तर नगरपालिकाले यसबाट राजस्व सङ्कलन गरेको कुनै अभिलेख देखिदैन ।

सम्भावना :

यस नगरपालिकाको डाँफे र भिकद्र खोलामा रहेका ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवा उत्खनन् गर्न सकिने देखिन्छ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र सडक बिस्तार तथा मोटरेवल पुल निर्माण र नयाँ बजार केन्द्रहरु विकास हुँदै गइरहेको अवस्था हुनाले निर्माण सामग्रीको माग बढ्न सक्ने हुँदा ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवाको माग बढ्ने देखिन्छ । अतः यस क्षेत्रको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरी सोको आधारमा ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवा उत्खनन् गर्न सकिने भएकोले यस शीर्षकबाट रू. ५ लाख ५० हजार उठ्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू :

- वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनले सिफारिस गरेका मापदण्डभित्र रहेर मात्र उत्खनन् तथा बिक्री कार्य गर्ने गराउने ।
- ठेक्का नलाग्ने अवस्था भएमा नगरपालिका आफैले सङ्कलन गर्न सक्ने व्यवस्थाका बारेमा आवश्यक प्रावधान सहित निर्णय गर्ने ।
- ठेक्का नलागुञ्जेलका लागि नगरपालिका स्वयम्ले रकम सङ्कलन गर्ने ।
- नगरपालिकाले आर्थिक ऐनमा नियम बिपरित सङ्कलन गर्ने ठेकदारलाई कारवाही, दण्ड जरिवाना गर्न सकिने प्रावधान समावेश गर्ने ।
- सङ्कलन कार्यको नियमित रुपमा अनुगमन गरी मापदण्डभित्र मात्र रहेर उत्खनन् भए नभएको सुनिश्चित गर्ने ।

(ख) बहाल बिटौरी शुल्क

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ५९ मा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग वापत बहाल बिटौरी शुल्क लगाउन सक्ने व्यवस्था छ भने दफा ९७ नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको सरकारी, सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार तथा अन्य प्रबन्ध गर्नुपर्ने जिम्मेवारी दिएको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाको आर्थिक ऐन को दफा १० मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेका बमोजिमका सम्पत्तिहरुमा अनुसूची -९) मा उल्लेख भएअनुसारको दरमा बहाल बिरौटी शुल्क लगाउने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । यस नगरपालिकामा हालसम्म बहाल बिटौरी शुल्क शीर्षक अन्तर्गत राजस्व प्राप्त गरेको अवस्था देखिदैन ।

सम्भावना :

बहाल बिटौरी शुल्कको सम्भावना भएका हाट, बजार तथा बाटोको दायाँ बायाँ लगायत अन्य सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाहरुको पहिचान गरी यसको सम्भावना पहिचान गर्नुपर्ने देखिन्छ । सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ति र सरकारी तथा सामुदायिक जग्गाको स्वामित्व नेपाल सरकारको हुने भएतापनि यसको संरक्षण, मर्मत सम्भार र अन्य प्रबन्ध सम्बन्धित नगरपालिकाले गर्नुपर्ने भएकोले नगरपालिका क्षेत्रभित्रका यस्ता जग्गाहरुको खोजि गरी लगत व्यवस्थापन गरी सो बमोजिम राजस्व असुली गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसरी तथ्याङ्कहरू अध्यावधिक गरी यस शीर्षकमा रू. ५० हजार सङ्कलन गर्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू:

- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ति र सरकारी तथा सामुदायिक जग्गाहरुको खोजी गरी लगत व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
- नगरपालिकाले सर्वप्रथम आफ्नो क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको लगत विवरण तयार गर्ने ।
- आय सङ्कलन सम्बन्धी प्रावधान आर्थिक ऐनमा समावेश गर्ने ।

(ग) वन पैदावर बिक्रिबाट प्राप्त शुल्क

स्थानीय शासन सञ्चालन ऐन, २०७४ को संशोधन पश्चात् सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त गर्ने रकमको १० प्रतिशत सम्बन्धित नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

यस नगरपालिकाले हालसम्म वन पैदावर (सामुदायिक वनको) बिक्री वापतको राजस्व प्राप्त गरेको अवस्था देखिदैन । यस शीर्षकमा राजस्वको दर पनि निर्धारण गरिएको छैन । यस नगरपालिकाको कुल भू-भाग मध्ये वन क्षेत्रले ३२.५४ वर्ग कि.मि. भूभाग ओगटेको पाईन्छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार सामुदायिक वनले ओगटेको देखिन्छ । यस नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र १६ वटा सामुदायिक वन रहेको र उक्त वनले कुल वनक्षेत्रको ७२.१७ प्रतिशत क्षेत्रफल ओगटेको पाइन्छ ।

सम्भावनाः

यस नगरपालिकामा १६ वटा सामुदायिक वन रहेको र ती वनहरुबाट बिक्री हुने वन पैदावरको परिमाण सम्बन्धी तथ्याङ्क नभएकाले वन पैदावारको परिमाण सम्बन्धी तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने हो भने यसबाट रु. १ लाख सङ्कलन हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ ।

सुधारका पक्षहरूः

- नगरपालिकामा रहेका सामुदायीक वना तथा वन पैदावर सम्बन्धी अभिलेख सङ्कलन गर्ने ।
- सामुदायीक वन पैदावर बिक्रि तथा उपयोग सम्बन्धीको वार्षिक कार्ययोजना नगरपालिकाले स्विकृत गर्ने ।
- आय सङ्कलन सम्बन्धी प्रावधान आर्थिक ऐनमा समावेश गर्ने ।

(घ) पाकिङ शुल्क

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६० अनुसार नगरपालिकाको आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारीलाई पार्किङ सेवा उपलब्ध गराए वापत पार्किङ शुल्क लगाउन सक्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

यस नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ को दफा ११ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्र तोकेको कुनै पार्किङ स्थलमा सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए वापत पार्किङ शुल्क लगाउने व्यवस्था गरेको छ । यो नगरपालिकाले तोकेको पार्किङ क्षेत्रमा पार्किङ गरिने र बसपार्कमा गरिने पार्किङ वापत प्रति घण्टा सवारी साधानको प्रकार अनुसार रु. १० देखि रु. ४० सम्म शुल्क दर निर्धारण गरेको छ । नगरपालिकाले पलाञ्चोक भगवती पार्किङ क्षेत्रबाट राजस्व सङ्कलन गरेको पाईन्छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार पार्किङ शुल्क शीर्षकमा आ.व.२०७७/७८ मा रु. २ लाख ५० हजार २ सय ६७ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावना :

यसै नगरपालिकाको बिच भएर अरनिको राजमार्ग गएको छ भने यस क्षेत्रमा ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र धेरै भएकोले नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको पार्किङको बिस्तार गर्ने र बसपार्कमा हुने सवारी साधन पार्किङको अभिलेख अध्यावधिक गरी सबैबाट पार्किङ शुल्क सङ्कलन गर्न सकेको खण्डमा यसबाट थप राजस्व सङ्कलन हुने देखिन्छ । नगरपालिकाले सवारी साधन पार्किङको अभिलेख अध्यावधिक गरी पार्किङ शुल्कलाई कडाई गरेमा यो वापत रु. ३ लाख ५० हजार राजस्व सङ्कलन गर्ने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु :

- यस नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका जग्गामा पार्किङका लागि संरचना निर्माण गर्ने ।
- पार्किङ शुल्क असुली विधि छनोट र कार्यान्वयन गर्ने ।

(ङ) दर्ता तथा अनुमति दस्तुर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) ञ (६) मा स्थानीयस्तरका व्यापारिक फर्मको दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण लगायतको अधिकार स्थानीय तहलाई रहेको छ । यसरी व्यवसाय दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण गर्दा नगरपालिकालाई शुल्क प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय तहले एफ.एम. रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग आदि कार्य गर्नको लागि दर्ता, अनुमति तथा नविकरण वापत दस्तुर सङ्कलन गर्न सक्दछन् । यस नगरपालिकाले यस प्रकारको करलाई समेत व्यवसाय करकै दायरामा लिई आर्थिक ऐनको अनुसूचि- ३ मा करको दायराहरू उल्लेख गरेको छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. ६ लाख ६२ हजार ४ सय ५५ रुपैया र आ.व. २०७७/७८ मा रु. ३ लाख ५४ हजार ६ सय ५० रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावना :

यस नगरपालिका शहरीकरण उन्मुख भएको हुँदा व्यापारिक फर्मको दर्ता, अनुमति, नवीकरणबाट राजस्व सङ्कलनको राम्रो सम्भावना रहेको देखिन्छ । अतः व्यापारिक फर्महरुको अभिलेख अध्यावधिक गरी सञ्चालनमा रहेका फर्मको नविकरण र नयाँ सञ्चालनमा आउन चाहने फर्महरुलाई इजाजत वा अनुमती दिने प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्ने हो भने यसबाट रु. ५ लाख राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु :

- व्यापारिक फर्म दर्ता तथा अनुमतीका लागि छुट्टै कार्यविधि तर्जुमा गर्ने ।
- नयाँ व्यवसाय वा कारोवार सञ्चालन गर्नुपूर्व दर्ता तथा अनुमति प्रमाणपत्र अनिवार्य गर्ने ।
- अनुमति नलिई सञ्चालनमा रहेका व्यवसायलाई नियमित गर्न दण्ड जरिवानाको व्यवस्था गर्ने ।

(च) नक्सा पास दस्तुर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २७ मा नगरपालिकाबाट नक्सा पास नगराई भवन निर्माण गर्न नहुने कुरा उल्लेख गर्दै दफा ३३ (४) मा भवन निर्माण गर्ने अनुमति दिँदा लाग्ने दस्तुर नगरपालिकाले तोकेबमोजिम हुनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा १२ को सेवा शुल्क, दस्तुर अन्तर्गत अनुसूची ११ मा नक्सापास दस्तुर शीर्षकमा दर निर्धारण गरेको छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. २९ लाख ७० हजार ९ सय ११ रुपैया र आ.व. २०७७/७८ मा रु. ५२ लाख ५१ हजार १ सय ४६ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावनाः

यो नगरपालिका वि.सं. २०७२ सालको भूकम्पले क्षतिग्रस्त भएको हुँदा त्यस पश्चात् भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण हुने क्रम बढेको देख्न सकिन्छ । नेपाल सरकारले दिएको मापदण्डमा रही यहाँका बासिन्दाहरुलाई भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्न प्रोत्साहन गरेको पाईन्छ । त्यसैगरी यो नगरपालिका शहरोन्मुख नगरपालिका भएको हुँदा यस क्षेत्रमा पक्की घरहरू निर्माण हुने क्रम बढ्दो छ । पहिलेनै बनेका घरहरूको अभिलेखीकरण तथा नयाँ बन्ने घरको नक्सापास गर्दा उल्लेख्य मात्रामा राजस्व सङ्कलन हुने देखिन्छ । त्यसैले नगरपालिकाले विगतमा प्राप्त गरेको राजस्वको विश्लेषण गर्दा पुराना घरको अभिलेखीकरण र नयाँ निर्माण हुने घरको नक्सा पास दस्तुरबाट रु. १ करोड राजस्व सङ्कलन हुने देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरु

- नक्सापास प्रक्रियाले भवन निर्माण प्रक्रियालाई नियमन समेत गर्ने भएकोले यसलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने ।
- नक्सा पास सम्बन्धी छुट्टै मापदण्ड बनाई सोही अनुसार नक्सापासको प्रावधान लागू गर्ने ।
- घरको तल्ला, बनोट तथा किसिमका आधारमा दस्तुरको दर निर्धारण गरी समयानुकुल परिमार्जन गर्दै जाने ।
- नक्सापास लागू गर्नुपूर्व बनेका घरहरूको अभिलेखीकरणका लागि दस्तुर आर्थिक ऐनमा समावेश गर्ने ।
- घर अभिलेखीकरणका लागि मालपोत सङ्कलन कार्यसँग आवद्ध गरी वार्षिक रुपमा अभियान सञ्चालन गर्ने ।

(छ) सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११ (२) घ (७) मा नगरपालिकाले प्रचलित कानुन बमोजिम गर्ने सिफारिस तथा दफा १२ (ङ) मा वडाबाट सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने ३६ वटा विषयहरु उल्लेख भएका छन् । यी सिफारिस तथा प्रमाणित गरे वापत नगरपालिकाले दस्तुर प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।

विद्यमान अवस्थाः

यस नगरपालिकाले विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको दर आर्थिक ऐन मार्फत् दर निर्धारण गरी कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडावाट सङ्कलन गर्दै आएको छ । आर्थिक ऐनले सेवा शुल्क वापत (अनुसूचि ११) विभिन्न शीर्षकमा सिफारिस तथा बक्सौनी शुल्क तथा दस्तुरको दर निर्धारण गरेको छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस शीर्षकमा आ.व. २०७६/७७ मा रु. ३७ लाख २३ हजार ९०० रुपैया र आ.व.२०७७/७८ मा रु. ४५ लाख ३१ हजार ८ सय ३७ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावना :

नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको स्रोतको रुपमा सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको महत्वपूर्ण योगदान रहेको पाईन्छ । यो नगरपालिकाको आम्दानीको नियमित स्रोत पनि हो । विगतमा यस शीर्षकमा भएको आम्दानीलाई विश्लेषण गर्दा विभिन्न शीर्षकमा गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर वापत रु. ७५ लाख राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू :

- सिफारिस वा प्रमाणित गर्नु पूर्व दस्तुर तिरे नतिरेको यकीन गर्ने वा पैसा तिरेको भौचर जाँच गर्ने ।
- दस्तुर नबुझाएसम्म सम्बन्धित अधिकारीले सिफारिस वा प्रमाणित नगर्ने ।
- विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा दस्तुरहरूको वर्गीकरण गरी दस्तुरका दर निर्धारण गर्ने ।
- वडाबाट संकलित दस्तुरहरू शीर्षक सहितको विवरण तयार गर्ने ।

(ज) पर्यटन शुल्क

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६२ (१) मा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केबलकार, ट्रेकिङ, कायाकिङ, बञ्जीजम्प, जिपफ्लायर, र्‍याफ्टिङ, प्याराग्लाइडिङ लगायतका स्थानीय पर्यटन, मनोरञ्जन तथा साहसिक खेलकुद सम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा सेवा शुल्क लगाउने व्यवस्था रहेकोछ ।

विद्यमान अवस्था :

यस नगरपालिकाको आर्थिक ऐनको दफा १२ को उपदफा १ मा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कोयोकिङ्ग, क्यानोईङ्ग, वञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, र्‍याफ्टिङ्ग र प्याराग्लाइडिङ्ग लगायतका स्थानीय पर्यटन, मनोरञ्जन तथा सहासिक खेलकुद सम्बन्धी सेवा शुल्क लगाउने व्यवस्था गरेको छ । तर यस नगरपालिकाले पर्यटन शुल्क शीर्षकमा राजस्व सङ्कलन गरेको देखिदैन ।

सम्भावना :

यो नगरपालिका पर्यटन विकासको सम्भावना बोकेको नगरपालिका हो । यस क्षेत्रभित्र ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय महत्व बोकेका केही स्थल तथा मन्दिरहरु रहेका छन । जसमध्ये पलाञ्चोक मन्दिर, दरवार, हिगी स्तुपा, कोशी नदी बगर, अनैकोट भ्यूटावर, निर्जलीय देबी मन्दिर मुख्य रहेका छन् । यी क्षेत्रहरुमा पिकनिक स्पट तयार गरी प्रवेश शुल्क सङ्कलन गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ । पिकनिक शुल्क, भ्यूटावर अवलोकन शुल्कलाई व्यवस्थित गर्न सकेको खण्डमा यस नगरपालिकाले पर्यटन शुल्क वापत रु. ३ लाख ५० हजार राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु :

- पिकनिक स्पटका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी पुर्वाधार विकास गर्ने ।
- पर्यटकीय सम्भावना भएका प्रमुख सार्वजनिक स्थलहरू पहिचान तथा सम्भाव्यता अध्ययन गरी नगरपालिकाको दिर्घकालिन आय आर्जन हुने संरचना विकास गर्ने ।

(झ) व्यक्तिगत घटना दर्ता (बिलम्व) शुल्क

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११ (२) च (३) मा नगरपालिकाले जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्धविच्छेद, बसाईसराई दर्ता र पारिवारिक लगतको अभिलेख तथा पञ्जीकरण व्यवस्थापन पर्दछ । त्यसैगरी राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जीकरण ऐन २०७६ को दफा १७ (२) अनुसार नगरपालिकाको वडा कार्यालयको प्रशासकीय प्रमुखको रुपमा कामकाज गर्ने अधिकार प्राप्त

कर्मचारीले स्थानीय पञ्जिकाधिकारीको रुपमा कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सो ऐनको दफा १९ (३) मा घटना घटेको ३५ दिनभन्दा पछि पञ्जीकरणका लागि आएमा तोकिए बमोजिम बिलम्व शुल्क लिने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्था :

नगरपालिकाले आर्थिक ऐन मार्फत् व्यक्तिगत घटना दर्ता गराएवापत कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडाबाट बिलम्ब शुल्क तथा दस्तुर सङ्कलन गर्दै आएको छ । आर्थिक ऐनले सेवा शुल्क वापत (अनुशूची ११) मा व्यक्तिगत घटना दर्ता वापत बिलम्व दस्तुर रु. २००, व्यक्तिगत घटना दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि वापत रु. ५०० र व्यक्तिगत घटना दर्ता किताव हेरेवापत रु. २०० शुल्क तथा दस्तुरको दर निर्धारण गरेको छ । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस शीर्षकमा आ.व.२०७६/७७ मा रु. १ लाख ३४ हजार ६ सय २० रुपैया र आ.व.२०७७/७८ मा रु. २ लाख ३५ हजार ७५ रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावना :

व्यक्तिगत घटना दर्ता (बिलम्ब) शुल्क वापतको राजस्व नगरपालिकाको न्यून तर नियमित आय हुने शीर्षक अन्तर्गत पर्दछ । यस शीर्षकमा विगतमा प्राप्त राजस्वको विश्लेषण गर्दा रु. ३ लाख ५० हजार राजस्व सङ्कलन हुने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु :

- व्यक्तिगत घटना दर्ता (बिलम्व) शुल्कबाट प्राप्त आयको उचित रुपमा लेखा राख्ने ।
- नगरपालिकामा व्यक्तिगत घटना विशेष गरेर जन्मदर्ता गर्नको लागि प्रत्येक वडामा अभियानको रुपमा कार्यक्रम सञ्चालन गरी सबै बालबालिकाको राज्यबाट पाउने सुविधा र जन्मदर्ता हुन पाउने अधिकारको संरक्षण गर्न समेत उपयुक्त हुने ।
- विपन्न तथा सिमान्तकृत समुदायलाई बिलम्ब शुल्कमा विशेष व्यवस्था गर्ने ।

(ट) सेवा शुल्क (फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क, स्थानीय पूर्वाधार उपयोग शुल्क, एम्बुलेन्स सेवा शुल्क, अन्य सेवा शुल्क)

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६२ (२) मा नगरपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको (यस उपदफाको (क) देखि (च) सम्मका) कुनै सेवा उपयोग गरेवापत सम्बन्धित सेवाप्रदायक तथा सेवाग्राहीलाई सेवा शुल्क लगाउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ ।

विद्यमान अवस्था :

नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास जस्ता सेवा निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको अवस्थामा सेवा शुल्क लिन सकिने कानुनी व्यवस्था छ । हालसम्म यस नगरपालिकामा नगरवासीले स्वविवेकले फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्दै आएका छन् । त्यसैले नगरपालिका क्षेत्रभित्र तत्काल फोहोर मैला व्यवस्थापन सुरु गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । यस नगरपालिकाले आ.व. २०७७/०७८ मा एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन वापत रु. १ लाख ४ हजार ७०० रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको देखिन्छ ।

सम्भावना :

यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र आवश्यक सेवाहरु पहिचान गरी सोका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकासमा लगानी गर्ने, निर्मित तथा निर्माण हुने स्थानीय पूर्वाधार उपयोग वापत सेवा शुल्कको दर निर्धारण, स्वीकृति, सेवा शुल्क सङ्कलन गर्ने विधि निर्धारण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसैगरी फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि ल्याण्डफिल साइट निर्माण गरी फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क उठाउन सकिन्छ । नगरपालिकाले सेवा शुल्क शीर्षकबाट राजस्व प्राप्त गर्ने तथा अन्य सेवाहरु थप गर्दै सेवा शुल्कमा वृद्धि गर्ने समेत सम्भावना देखिन्छ । सेवा शुल्क सेवा दिए वापत लिइने भएकाले स्थानीय बासिन्दा सेवा लिएर शुल्क दिन तत्पर हुने भएकोले यस शीर्षकमा रु. २ लाख ५० हजार राजस्व सङ्कलन हुने देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु :

- फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि डम्पिङ् साईटको सम्भाव्य स्थलको खोजि गरी डम्पिङ् साइट निर्माण गर्ने ।
- विभिन्न किसिमका सेवा वापत लिने शुल्कको दर आर्थिक ऐनमा व्यवस्था गर्ने ।
- तथ्याङ्क तथा अभिलेख प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्ने ।

परिच्छेद चार – आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता तथा अवस्था

यस परिच्छेदमा नगरपालिकाले राजस्व परिचालनमा गरेका प्रयासहरू तथा आय सङ्कलनको अवस्थालाई मुख्य रुपमा व्याख्या गरिएको छ । यस विश्लेषणबाट नगरपालिकाको थप आय सङ्कलनको लागि तथा संस्थागत क्षमतामा सुधार गर्नका लागि आवश्यक सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

४.१ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति

राजस्व परामर्श समितिले समितिमा छलफल गरी सर्वसम्मतिले आवश्यकता अनुसार छलफल तथा बैठकहरू गरी राजस्वका दररेटहरू तथा राजस्व सम्बन्धी नीतिगत निर्णयहरू नगरसभा समक्ष पेश गर्ने गरेको छ । नगरपालिकाले विशेष गरी सबै सरोकारवाला करदाताहरूको सहभागितामा राजस्व अभिवृद्धि गरी कुल बजेटमा आन्तरिक आम्दानीको हिस्सालाई बढाइदै लगिने नीति लिएको छ । नगरपालिकाले आन्तरिक राजस्व परिचालन सम्बन्धमा लिएका नीतिहरु यसप्रकार रहेका छन्:

- आन्तरिक स्रोत साधनको प्रभावकारी परिचालन गर्न प्रगतिशील कर प्रणालीको विकास, सक्षम कर प्रशासनको निर्माण, करमा दायरा बिस्तार, कानुन बमोजिम तोकिएको कर राजस्व रोयल्टी, बिक्रि तथा निकासी र राजस्व चुहावट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवासँग सम्पत्ति कर, बहाल कर, व्यवसाय कर र विज्ञापन तथा अन्य करलाई एकिकृत रुपमा आवद्ध गरिएको थियो ।
- पर्यटन व्यवसाय, कृषि व्यवसाय तथा कृषिसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने व्यक्ति, समूह तथा सहकारी संस्थाहरु साथै पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग, समुदाय र फरक क्षमता भएका मानिसहरूको सिफारिस शुल्क, दर्ता शुल्क तथा नविकरण शुल्कमा केही छुट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- प्रदुषणजन्य उद्योग तथा व्यवसायमा थप शुल्क लगाउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । आधुनिक वातावरणमैत्री इट्टाभट्टा लगायतका उद्योग तथा व्यवसाय स्थापना र सञ्चालनका लागि कर छुट दिने नीति लिइनेछ ।
- करलाई पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार कार्यविधि निर्देशिका र सहकार्यलाई लगिनेछ । सम्पूर्ण करदातालाई स्वःस्फुर्त रुपमा करको दायरामा ल्याई आफूले तिरेको करको उचित उपयोग भएकोछ भन्ने अनुभूति दिलाउन प्रगति विवरण प्रकाशन गरिएको थियो । नियमित र बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने परम्परा अझ व्यवस्थित ढंगले अगाडि बढाइने छ ।
- नगरपालिकाको स्वामित्वमा भोगाधिकार रहेको र नगरपालिकाले संरक्षण र परिचालन गर्नसक्ने भवन, जग्गा जमिन, पार्क, तरकारी बजार तथा अन्य भौतिक सम्पत्तिको अभिलेख अद्यावधिक गरी राजस्व आम्दानी गर्ने माध्यमको रुपमा परिचालन गरिएको थियो । यस्ता स्रोतको परिचालन गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक पद्धतिको अवलम्वन गर्न जोड दिइनेछ ।

४.१.१ राजस्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण

यस नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारीका क्रममा नगरपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुसँग कार्ययोजना निर्माणको प्राविधिक सहयोग परामर्शदाताबाट खटिएका टोलीबिच स्थलगत अध्ययनको समयमा यस नगरपालिकाको राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीतिका

विषयमा भएको छलफल तथा अन्तक्रिया गरी राजस्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषणलाई तालिका नं. ८ मा देखाइएको छ ।

तालिका ८: राजस्व परिचालनको संस्थागत तथा नीतिगत विश्लेषण

नीति निर्धारणका क्षेत्रहरु	हालको अवस्था	नीतिगत सुधारको लागि सुझावहरु
क) संगठनात्मक व्यवस्था		
राजस्व शाखाको व्यवस्था संगठन संरचनामा छ कि छैन ?	छ	थप व्यवसथित गर्नुपर्ने ।
राजस्व शाखामा कुन तहका कति दरवन्दी छन् ? र हालको पदपुर्तिको अवस्था कस्तो छ ?	२ जना (वरिष्ठ राजस्व सहायक र सहायक पाँचौं)	कर्मचारीको दरबन्दी बढाउनु पर्ने ।
राजस्व शाखाले गर्ने कामका लागि कार्यविवरण छ की छैन ?	छैन	कार्य विवरण अनुसार कार्य तोकिनु पर्ने ।
कर्मचारीहरुलाई उनीहरूको जिम्मेवारी स्पष्ट र लिखित रुपमा दिईएको छ छैन ?	छैन	कर्मचारीलाई लिखित कार्य विवरण अनुसार जिम्मेवारी तोकिनु पर्ने ।
कर्मचारीहरुलाई आवश्यक पर्ने स्थान, फर्निचर, यातायात साधन, कम्प्युटर, मसलन्द आदिको व्यवस्था कस्तो छ ?	स्थान पर्याप्त नभएको, यातायात र मसलन्द आवश्यक	आवश्यकता अनुसार स्थान, यातायात, फर्निचर, मसलन्दको व्यवस्था गर्नुपर्ने
सूचना प्रविधिको प्रयोगको अवस्था कस्तो छ ? (सफ्टवेयर, एसएमएस, इमेल, टेलिफोन आदि)	सामान्य	कर्मचारीलाई सूचना प्रविधिको प्रयोगसम्बन्धी क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
कर्मचारीको राजस्व परिचालन सम्बन्धी क्षमता विकासको लागि के गरिएको छ ?	छैन	तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
राजस्व परिचालनका लागि वडा लाई दिईएको जिम्मेवारी के छ ?	घटना दर्ता, सम्पत्ति कर तथा मालपोत कर, सिफारिस आदि	
ख) राजस्व प्रशासन सञ्चालनको अवस्था		
करदाताहरुको नाम तथा कर लाग्ने आधारको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ ? कर अभिलेख आवश्यक पर्ने स्रोतहरु – सम्पत्ति, व्यवसाय, सवारी साधन, विज्ञापन, बहाल आदि	छ	करदाता विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।
गाँउ/नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका स्थायी सम्पत्तिहरूको विवरण तथा सोको परिचालन कस्तो छ ?	स्थायी सम्पत्ति नभएको	
कर निर्धारणको लागि सम्पत्ति वा आय वा खर्च वा कारोवारको मूल्याङ्कन कत्तिको सही रूपमा भएको छ ? मूल्याङ्कन अनुसार कर निर्धारण भएको छ छैन ?	सामान्य	सेवा, वस्तु र समय अनुसार मूल्याङ्कन हुनुपर्ने
चुहावट हुन सक्ने सम्भावनाहरू के- के छन् र तिनको नियन्त्रणको लागि कस्तो नीति लिईएको छ ?	छैन	आवश्यक कानुनी व्यवस्था गर्दै कर प्रशासनलाई दुस्तदुरुस्त तुल्याउन उत्प्रेरणात्मक र दण्डात्मक दुबै तरिकाहरु अवलम्बन गर्नुपर्ने
व्यवस्थाको वर्खिलाप गरेमा दण्डको व्यवस्था कस्तो छ ?	आवश्यकता हेरी जरिवाना	कार्यवाहीका लागि नियम बनाउनु पर्ने

नीति निर्धारणका क्षेत्रहरु	हालको अवस्था	नीतिगत सुधारको लागि सुझावहरु
समयमा तिर्नेलाई छुट र ढिलो बुझाएमा जरिवाना लाग्ने व्यवस्था सबै आय स्रोतहरुमा कसरी लागु गरिएको छ ?	छुटको व्यवस्था रहेको	छिटो कर तिर्दा छुट र तोकिएको समयभित्र नतिर्दा जरिवानाको व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
करदाताहरुलाई उनीहरुले तिर्नुपर्ने कर रकम बारे अग्रिम जानकारी गराउने व्यवस्था के छ र कत्तिको प्रभावकारी छ ?	भएको (एफ.एम रेडियो मार्फत)	करदाता शिक्षालाई व्यापक गर्दै कर सम्बन्धी सचेतनाको विकास गर्ने
गाँउ/नगरपालिकाले निर्धारण गरेको कर तथा शुल्कमा चित्त नबुझेमा गुनासो वा उजुरी गर्न सक्ने व्यवस्था के-कस्तो छ ?	व्यवस्था भएको	गुनासो वा उजुरीको सुनुवाई प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनुपर्ने
राजस्व शाखाको कार्य प्रकृया, चुहावट नियन्त्रणको प्रयास, लक्ष्य तथा असुली अवस्थाको अनुगनमनको व्यवस्था के छ ?	आवश्यकता अनुसार अनुगनमन हुने (प्रशासकीय प्रमुखबाट)	कार्यकारी प्रमुख तथा राजस्व परामर्स समितिद्वारा अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने
सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणाको कार्यान्वयनको अवस्था कस्तो छ ?	छैन	सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणाको नीतिगत व्यवस्था गर्नुपर्ने
ग) सूचना तथा समन्वयको अवस्था		
करदाताहरुलाई कर तथा शुल्क सम्बन्धी जानकारी दिन के कस्तो कार्य गरिएको छ ? (शिक्षामूलक कार्यक्रम, प्रचार प्रसार, होर्डिङ्ग वोर्ड, वेब साईट आदि)	समाजिक संजाल मार्फत प्रचारप्रसार जानकारी	करदाता शिक्षालाई व्यापक गर्दै कर सम्बन्धी सचेतनाको विकास गर्ने
करको दर निर्धारण तथा समिक्षामा सरोकार पक्षहरुको सहभागीता कस्तो छ ?	उद्योग वाणिज्यसँग छलफल हुने	
राजस्व परामर्श समिति तथा अन्य समितिहरुको प्रभावकारीता कस्तो छ ? (बैठक संख्या, निर्णयहरु आदि)	आवश्यकता अनुसार	राजस्व परामर्श समिति बैठक नियमित बस्नु पर्ने तथा निर्णयहरु सार्वजनिक गर्नुपर्ने ।
राजस्व असुलीमा सरोकार पक्षहरूको सकारात्मक सहभागिताको अवस्था कस्तो छ ?	ठिकै	सरोकारवाला पक्षहरुको सहभागीतालाई ध्यान दिनुपर्ने ।
राजस्व शाखालाई अन्य शाखा तथा निकायबाट प्राप्त सहयोग कस्तो छ ?	आवश्यकता अनुसार हुने गरेको	राजस्व शाखालाई सहयोग गर्ने वातावरण बनाउनु पर्ने ।
आयका स्रोतहरुको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ ?	छ	सफ्टवेयर प्रणाली मार्फत थप व्यवस्थित गर्नुपर्ने ।
नगरपालिकाको आयको आय विवरण सार्वजनिक हुने गरेको छ छैन ?	सार्वजनिक हुने गरेको	निरन्तरता दिनुपर्ने ।
आयको आलेप तथा मलेप हुने गरको छ छैन ? छ भने आएका बेरुजुहरु कसरी सम्बोधन भएका छन् ?	आयको आलेप तथा मलेप हुने गरको	शुन्य वेरुजुको अवधारणा अवलम्बन गर्नुपर्ने ।

४.२ आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता

आन्तरिक राजस्वलाई प्रभावकारी रुपमा सङ्कलन गर्ने भूमिका राजस्व प्रशासनको भएकाले राजस्व सङ्कलनका लागि नगरपालिकाको संस्थागत अवस्था र क्षमताका विषयमा विश्लेषण गरिएको छ।

४.२.१ स्थानीय राजस्व परामर्श समिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६५ मा स्थानीय राजस्व परामर्श समिति सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। यस समितिले राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कानुन तर्जुमा, संशोधन, परिमार्जन र सोको परिपालना सम्बन्धी परामर्श, राजस्वको स्रोत, दर, दायरा विश्लेषण गरी प्राप्त हुनसक्ने राजस्वको विश्लेषण, अनुमान, कर, गैरकर, सेवा शुल्क, दस्तुर आदिको दर सम्बन्धमा परामर्श दिने जस्ता कार्यहरु गर्दछ। यस नगरपालिकाको स्थानीय राजस्व परामर्श समिति तालिका नं. ९ मा देखाइएको छ।

तालिका ९: राजस्व परामर्श समिति

क्र.सं.	नाम	पद	जिम्मेवारी
१	श्री लक्ष्मी दनुवार	उपाध्यक्ष	संयोजक
२	श्री शिवप्रसाद हुमागाई	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
३	श्री राजन कार्की	वडा अध्यक्ष	सदस्य
४	श्री जमुना विक	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
५	श्री सत्रुघन दनुवार	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
६	श्री पुष्पमाया दनुवार	राजस्व शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

यस नगरपालिकाको राजस्व परिचालनमा प्रभावकारिता ल्याउनका लागि नगरपालिका उपाध्यक्ष श्री लक्ष्मी दनुवारको संयोजकत्वमा राजस्व परामर्श समितिको बैठक बसी आवश्यक निर्णयहरु हुने गरेको देखिन्छ। राजस्व परामर्श समितिको बैठकमा सरोकारवाला पक्षको सहभागिता हुन सकेको देखिदैन। साथै राजस्व परामर्श समितिका सदस्यहरुलाई राजस्वका स्रोतगत आधारमा वस्तुपरक अनुमान गर्ने, स्रोतहरु पहिचान गर्ने र राजस्व नीतिको प्रभावकारी कार्यन्वयन गर्ने सम्बन्धमा क्षमता विकास गर्न आवश्यक देखिन्छ।

४.२.२ राजस्व शाखा तथा राजस्व प्रशासन

यस नगरपालिकाको संगठन संरचनामा राजस्व प्रशासन शाखाको व्यवस्था गरिएको छ। हाल यस शाखामा वरिष्ठ राजस्व सहायक शाखा प्रमुख भई राजस्व प्रशासन सम्बन्धी कामकाज हुदै आएको अवस्था छ। हाल यस शाखामा २ जना कर्मचारी कार्यरत रहेको पाईन्छ। कार्यकक्ष तथा कार्यस्थलको पर्याप्तताका साथै फर्निचर, कम्प्युटर, प्रिन्टर तथा अन्य भौतिक सुविधाहरुको सामान्य व्यवस्था भएको देखिन्छ। यस शाखामा पर्याप्त संख्यामा आवश्यक कर्मचारी तथा सफ्टवेयरको व्यवस्था भएको देखिदैन।

तालिका १०: राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	पद	जिम्मेवारी
१.	पुष्पमाया दनुवार	वरिष्ठ राजस्व सहायक	राजस्व शाखा प्रमुख
२.	गंगा ढकाल	सहायक पाँचौं	राजस्व शाखा

४.३ नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन

नगरपालिकालाई आन्तरिक आय परिचालनसम्बन्धी प्राप्त कानुनी अधिकार अनुसार आन्तरिक आय परिचालनको अवस्थालाई यहाँ विश्लेषण गरिएको छ । यस नगरपालिकामा सम्भावना भएका आन्तरिक आयका शीर्षकहरूको सम्भाव्यता, दरको निर्धारण तथा सङ्कलनको अवस्थालाई तालिका नं. ११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११: नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

क्र.सं.	आयका शीर्षक	सम्भावनाको विवरण (छ/छैन)	दर निर्धारणको अवस्था (भएको/नभएको)	सङ्कलन (भएको/नभएको)
(क) कर तर्फ				
१	भूमि कर (मालपोत)	छ	भएको	भएको
२	सम्पत्ति कर	छ	भएको	भएको
३	सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)	छ	भएको	भएको (केहि मात्रामा)
४	घर जग्गा बहाल कर	छ	भएको	भएको (केहि मात्रामा)
५	व्यवसाय कर	छ	भएको	भएको
६	जडीबुटी, कबाडी र जीवजन्तु कर	छ	भएको	नभएको
७	विज्ञापन कर	छ	भएको	भएको
८	मनोरञ्जन कर	छ	भएको	नभएको
(ख) अन्य राजस्व				
१	स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको बिक्री	छ	भएको	नभएको
२	काठ, दाउरा, जाराजुरी, दहत्तर, बहत्तर बिक्री	छ	भएको	नभएको
३	वन पैदावर (सामुदायिक वनको) बिक्रि वापतको आय	छ	भएको	नभएको
४	नक्सापास दस्तुर	छ	भएको	भएको
५	व्यक्तिगत घटना बिलम्ब दर्ता शुल्क	छ	भएको	भएको
६	बहाल बिटौरी शुल्क	छ	नभएको	नभएको
७	पार्किङ्ग शुल्क	छ	भएको	भएको (पलाञ्चोक भगवती)
८	अस्पताल सञ्चालन	छ	नभएको	नभएको
९	फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क	छ	नभएको	नभएको
१०	स्थानीय खानेपानी महसुल	छ	नभएको	नभएको
११	स्थानीय विद्युत् महसुल	छ	नभएको	नभएको
१२	केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, बन्जीजम्प, जिप फ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवा शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार तथा सेवामा सेवा शुल्क (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, ढल	छ	नभएको	नभएको

क्र.सं.	आयका शीर्षक	सम्भावनाको विवरण (छ/छैन)	दर निर्धारणको अवस्था (भएको/नभएको)	सङ्कलन (भएको/नभएको)
	निकास, सडक वत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, बसपार्क, पुल आदि)			
१३	मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	छ	नभएको	नभएको
१४	दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर सम्भावना नभएको (एफ.एम. रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म)	छ	भएको	भएको
१५	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग शुल्क	छ	नभएको	नभएको
१६	वडा मार्फत् गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर	छ	भएको	भएको
१७	दण्ड जरिवाना	छ	भएको	भएको

४.३ विगतको राजस्व सङ्कलनको अवस्था

यस नगरपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार बमोजिमका क्षेत्रहरुमा नगरपालिकाको आर्थिक ऐनमा भएको व्यवस्था तथा राजस्व परामर्श समितिको सिफारिसमा आन्तरिक राजस्वका विभिन्न शीर्षकहरुमा करको दर निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यस नगरपालिकाको विगत ३ वर्षको आय विवरणलाई तालिका नं. १२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२: विगत ३ वर्षको आय विवरण

राजस्व शीर्षक	यथार्थ आम्दानी विवरण		अनुमानित आय विवरण
	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९
आन्तरिक आय	२२६३०६८१	४१९८२८२१	४५९८०१३९
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय (सङ्घ तथा प्रदेश)	१२९९६१८०९	१५५७२६१९५	२३६५१२९८५
अनुदान (सङ्घ तथा प्रदेश)	३६९२४८०००	५०४९६८४७५	४६४०२४०००
लागत सहभागिता	०	०	०
जम्मा	**५२१८४०४९०**	**७०२६७७४९१**	**७४६५१७१२३**

४.५ राजस्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

संविधान तथा कानुन प्रदत्त वित्तीय अधिकार बमोजिम नगरपालिकाको राजस्व परिचालनमा सुधार ल्याउनका लागि योजनाबद्ध प्रयास अपरिहार्य देखिन्छ । राजस्व परिचालनका मुख्य सवालहरु, नीतिगत व्यवस्था, कर प्रशासन, दर निधारण, करको दायरा आदि रहेका छन् । यस नगरपालिकाले सम्बोधन गर्नुपर्ने राजस्व परिचालनका प्रमुख सवालहरुलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

(क) राजस्व प्रशासनका लागि उपयुक्त संगठन निर्माण तथा क्षमता विकास

नगरपालिकामा राजस्व सम्बन्धी कार्य गर्न नगरसभाले संगठन संरचनामा सुधार गरी कार्यबोझका आधारमा शाखा, उपशाखा तथा इकाइहरुको लागि आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै, जिम्मेवारी अनुसार कर्मचारीको दक्षता अभिवृद्धिका आवश्यक क्षमता विकासका तालिम उपलब्ध गराउँदै लैजानु पर्ने देखिन्छ ।

(ख) आन्तरिक आय परिचालन नीति तथा कार्यविधि

नगरपालिकाले आय परिचालनसम्बन्धी नीति तथा मुख्य आय शीर्षकहरूबाट आय सङ्कलन गर्ने तरिका, प्रतिवेदन बुझाउने ढाँचा, नगद दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था, अनुगमन जस्ता विषयवस्तु समेटिएको कार्यविधि तयार गरी वडा समितिहरूलाई समेत उपलब्ध गराउनु पर्ने देखिन्छ । हाल कुन-कुन शीर्षकमा के-कति राजस्व सङ्कलन भइरहेको छ भन्ने अस्पष्टताको अवस्था अन्त्य गरी शीर्षकगत रुपमा आय स्पष्ट हुने गरी लेखा राख्नु पर्ने देखिन्छ ।

ग) आर्थिक ऐनमा सुधार

नगरपालिकको आर्थिक ऐन भएपनि ऐनलाई सुधार गरी व्यवहारिक तथा वस्तुपरक बनाउनु पर्ने देखिन्छ । किनभने आर्थिक ऐनमा सवारी करको व्यवस्था गरिएको छ तर प्रचलित सङ्घीय कानुनी व्यवस्था अनुरुप यो कर सबै सवारी साधनमा लिन नपाइने व्यवस्था छ । यसैगरी नगरपालिकाको यन्त्र उपकरण जस्ता भौतिक सम्पत्तिको भाडा दर ऐनमा उल्लेख नभएको हुँदा यिनीहरुलाई ऐनमा समावेश गर्नुपर्ने देखिन्छ । परिवर्तित व्यवस्था अनुसार सबैजग्गा जमीनमा सम्पत्ति कर लगाउन नपाइने भएकाले सम्पत्ति कर लगाउन आर्थिक ऐनलाई सोही अनुसार परिमार्जन गर्नुपर्नेछ ।

(घ) राजस्वका दर निर्धारण तथा प्रचार प्रसार

नगरपालिकाले हालको कानुनी व्यवस्था अनुसार राजस्व सङ्कलनका लागि पहिचान भएका क्षेत्रहरुको राजस्व उठाउने र सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान गर्ने तथा करको दर निर्धारण गरी समुदायस्तरमा त्यसको प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक देखिन्छ । त्यसैगरी करदातालाई आफूले तिर्नुपर्ने कर सम्बन्धी जानकारी र समयमा राजस्व नतिरेमा दण्ड जरिवाना लाग्ने विषयमा समुदायस्तरमा **कर शिक्षा कार्यक्रम** सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

(ङ) तथ्याङ्क सङ्कलन तथा नियमित अद्यावधिकरणको पद्धति स्थापना

नगरपालिकामा कर र गैरकर सम्बन्धी सबै किसिमका करदाताको विवरण सङ्कलन गरी अभिलेखको नियमित अद्यावधिक गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसले करको दर, दायरा तथा समग्र राजस्वको सम्भावित आकार अनुमान गर्न सहयोग पुऱ्याउँदछ । साथै, अद्यावधिक अभिलेखविना राजस्व सम्बन्धी नीति निर्धारण, प्रक्षेपण, असुली व्यवस्थाको अनुगमन प्रभावकारी हुन नसक्ने भएकाले तथ्याङ्क सङ्कलन तथा नियमित अद्यावधिकरणको पद्धति स्थापित गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

(च) समन्वय संयन्त्रको प्रभावकारिता वृद्धि

राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति निर्माण, शुल्क तथा दस्तुरको दर निर्धारण, राजस्व सङ्कलन विधि निर्धारण जस्ता कार्यमा सम्बन्धित आन्तरिक तथा बाह्य निकायहरूसँग समन्वय अपरिहार्य हुन्छ । यसका लागि राजस्व परामर्श समितिको भूमिकालाई सक्रिय बनाउनु आवश्यक हुन्छ । राजस्व तथा कर सङ्कलनमा वडा समितिको भूमिकालाई स्पष्ट व्याख्या गरी वडा र राजस्व

शाखाबिच निरन्तर समन्वय हुन जरुरी देखिन्छ । साथै राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धमा केन्द्र, प्रदेश तथा अन्य स्थानीय तहहरूसँग समन्वय गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

(छ) चुहावट नियन्त्रण, पारदर्शिता र जवाफदेहिता

नगरपालिकाले आयको सङ्कलन अवस्थाको नियमित अनुगमन गरी राजस्व चुहावट भएको पाइएमा त्यसलाई नियन्त्रण गर्न तत्काल आवश्यक कदम चाल्नु पर्दछ । आय व्ययको विवरण आवधिक रूपमा प्रकाशमा ल्याउनु, करदातासँग निरन्तर संवाद गर्नु, सूचना प्रविधि तथा सामाजिक मिडिया मार्फत् राजस्व र खर्चको विवरणबारे जनता एवं सरोकारवालालाई जानकारी गराउनुले पनि जवाफदेहिता, पारदर्शिता तथा राजस्व चुहावट नियन्त्रणमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ ।

परिच्छेद पाँच – राजस्व सुधार कार्ययोजना

यस परिच्छेदमा पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व परिचालनलाई आगामी वर्षदेखि प्रभावकारी बनाउनका लागि उपयुक्त कार्ययोजनाहरु प्रस्तुत गरिएको छ । परामर्शदाताद्वारा संकलित सूचनाहरु तथा तथ्याङ्कहरुको विश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाहरू र नगरपालिकासँग सम्वद्ध सरोकारवाला पक्षहरुसँग गरिएको छलफल तथा अन्तर्क्रियालाई समेत समावेश गरी कार्ययोजनाको मस्यौदा तयार गरिएको हो । राजस्व सुधारका कार्ययोजना तलका तालिकाहरुमा बिस्तृतमा उल्लेखित गरिएको छ ।

५.१ नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना

नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारीका सन्दर्भमा सर्वप्रथम प्रारम्भिक कार्यशाला सञ्चालन गरिएको थियो । नगरपालिकाको आयोजना र परामर्शदाताको सहजीकरणमा सम्पन्न उक्त कार्यशालामा नगरपालिका पदाधिकारी, नगरपालिका तथा वडाका कर्मचारीहरू, प्रमुख राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू लगायतका व्यक्तिहरूको सहभागिता रहेको थियो । यस कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई ३ वटा उप शीर्षकमा विभाजन गरिएको छ ।

(क) कर राजस्व सुधार योजना

(ख) गैरकर राजस्व सुधार योजना

(ग) राजस्व प्रशासन सुधार योजना

(क) कर राजस्व सुधारका योजनाहरु

कर राजस्व सुधार योजना अन्तर्गत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम करका दर र दायरा बृद्धि गर्न नगरपालिका पदाधिकारीहरूसँग छलफल गरी निम्नानुसार गर्ने गरी प्रस्ताव गरिएको छ ।

तालिका १३: कर राजस्व सुधार कार्ययोजना

क्र.स	सुधारका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
१	**भूमिकर तथा मालपोत**		
	१. जग्गाको मूल्याङ्कनको दर निर्धारण गरी मालपोतको दर परिमार्जन गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	राजस्व परामर्श समिति
	२. घुम्ती सेवा सञ्चालन गरी समयमा मालपोत तिर्न उत्साहित गर्ने ।	२०७९ पौष देखि अर्धवार्षिक रुपमा नियमित	राजस्व शाखा वडा कार्यालय
२	**सम्पत्ति कर**		
	१. आर्थिक ऐनमा सम्पत्ति कर लगाउने स्पष्ट व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	राजस्व परामर्श समिति
	२. सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधिलाई अद्यावधिक गर्ने ।	२०७९ पौषसम्म	राजस्व परामर्श समिति
	३. वडामा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	२०७९ मंसिर देखि नियमित	राजस्व शाखा, वडा कार्यालय
	४. सम्बन्धित कर्मचारी तथा पदाधिकारीका लागि तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ चैत्र मसान्तसम्म	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
३	**घर जग्गा बहाल कर**		
	१. प्रगतिशिल करको दर अवलम्वन गर्ने	२०७९ असार	राजस्व परामर्श समिति

क्र.स	सुधारका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
		मसान्त	
	२. बहालमा भएका घर तथा जग्गाहरुको लगत सङ्कलन गर्ने ।	२०७९ पौषसम्म	राजस्व शाखा, वडा कार्यालय
	३. बहालमा लगाएका घरधनीहरूलाई जानकारी गराई करको दायरामा ल्याउने ।	२०७९ भाद्र देखि निरन्तर	राजस्व शाखा, राजस्व परामर्श समिति, वडा कार्यालय
४.	**व्यवसाय कर**		
	१. व्यवसाय कर व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरी लागु गर्ने ।	२०७९ माघसम्म	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
	२. व्यवसाय कर सम्बन्धमा दण्ड सजाय तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ माघसम्म	राजस्व परामर्श समिति
	३. दर्ता भएका व्यवसायहरुको लगत अद्यावधिक गर्ने तथा दर्तामा नआएकालाई दर्ता गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।	नियमित	राजस्व शाखा, वडा कार्यालयहरु
	४. व्यवसाय दर्ता तथा कर सङ्कलनका लागि मुख्य बजारक्षेत्रहरुमा घुम्ती सेवा तथा अभियान सञ्चालन गर्ने ।	२०७९ षौष देखि अर्धवार्षिक रुपमा	राजस्व शाखा, वडा कार्यालयहरु
५.	**जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर**		
	१. जडीबुटी तथा कवाडी सङ्कलनको सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान गरी बिक्री हुने परिमाण यकिन गर्ने ।	२०७९ आषाढ मसान्त	राजस्व शाखा, राजस्व परामर्श समिति
	२. जडीबुटी र कवाडी करको दर निर्धारण गरी सो अनुसार ठेक्का वन्दोवस्त गर्ने गर्ने ।	२०७९ आषाढ मसान्त	नगरसभा, कार्यपालिका

ख. गैरकर राजस्व सुधार योजना

गैरकर राजस्व सुधार योजना अन्तर्गत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले निर्दिष्ट गरेबमोजिम करका दर र दायरा वृद्धि गर्न नगरपालिका पदाधिकारीहरूसँग छलफल गरी निम्नानुसारको गैरकर राजस्व सुधार योजना प्रस्ताव गरिएको छ ।

तालिका १४: गैरकर राजस्व सुधार कार्ययोजना

क्र.स	सुधारका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
१	**कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था**		
	१. आर्थिक ऐन पुनरावलोकन गरी परिमार्जन गर्ने । - हालको राजस्व अधिकारका सम्भाव्य शीर्षकहरु अनुसार शीर्षक हेरफेर गर्ने । - व्यवहारिक नदेखिएका, लागु नहुने तथा सङ्घीय कानुनसँग बाझिने प्रावधानहरुलाई हटाउने । - राजस्व असुलीको व्यवस्थासँगै दण्ड, सजाय तथा पुरस्कारको व्यवस्था पनि उल्लेख गर्ने । - जग्गाको मूल्याङ्कनको दर निर्धारण गरी मालपोतको दर परिमार्जन गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	राजस्व परामर्श समिति

	२. राजस्व नीति सामर्थ्यमा आधारित तथा कर लाभ सिद्धान्तमा आधारित बनाउने	२०७९ कार्तिक मसान्त	नगरपालिका
२	**सांगठनिक व्यवस्था (शाखा, जनशक्ति, पूर्वाधार र सूचना व्यवस्था)**		
	१. राजस्व शाखाका लागि थप कर्मचारी, सफ्टवेयर तथा भौतिक सुविधाको व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ चैत मसान्त सम्म	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
	२. राजस्व सफ्टवेयर सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ चैत मसान्त सम्म	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
	३. विभिन्न स्रोतका आन्तरिक आयलाई सम्बन्धित शीर्षक अन्तर्गत आम्दानी बाँध्ने ।	२०७९ असार मसान्त	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, आर्थिक प्रशासन शाखा
३	**करदाता लक्षित कार्यक्रम तथा पारदर्शिता**		
	१. विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट कर असुलीका लागि चेतनामूलक सूचनाहरु प्रचार प्रसार गर्ने ।	२०७९ मंसिरदेखि निरन्तर	राजस्व परामर्श समिति र वडा कार्यालय
	२. चौमासिक रुपमा खर्चसँगै आन्तरिक आय सङ्कलनको विवरण सार्वजनिक गर्ने ।	चौमासिक	आर्थिक प्रशासन शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
४	**राजस्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन**		
	१. यस कार्ययोजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्ने ।	२०७९ साउनदेखि निरन्तर	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
	२. कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने बजेट व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ माघ मसान्त	कार्यपालिका, नगरसभा

(ग) राजस्व प्रशासन सुधार योजना

समग्र राजस्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन के गर्न सकिन्छ भनी सहभागितामूलक रुपमा छलफल गरी प्राप्त भएका बुँदाहरुका आधारमा राजस्व प्रशासन सुधार योजना प्रस्ताव गरिएको छ ।

तालिका १५: गैरकर राजस्व सुधार योजना

क.स	सुधारका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
१	राजस्व शाखाका लागि थप कर्मचारी दरबन्दी सिर्जना तथा पदपूर्ति गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	नगरसभा तथा नगरपालिका
२	राजस्वसम्बन्धी सफ्टवेयर खरिद तथा सञ्चालन गर्ने ।	२०७९ असोज मसान्त	नगरपालिकाको कार्यालय
३	राजस्व सम्बन्धी हेल्पडेस्क स्थापना गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	राजस्व शाखा
४	व्यवसायीहरुलाई कर, शुल्क, दस्तुर जरिवाना सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने र नियमित कर बुझाउने करदातालाई पुरस्कृत गर्ने ।	२०७९ असार पहिलो हप्ता	राजस्व शाखा
५	नगरपालिकाका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुलाई राजस्व प्रशासन सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	राजस्व शाखा
६	राजस्वको दर, बुझाउने समय, जरिवाना, पुरस्कार आदिको बारेमा नगरपालिकाभित्र पर्चा, पम्प्लेट, माइकिङ, एफ.एम. रेडियोको माध्यमद्वारा प्रचार प्रसार गर्ने ।	२०७९ असार मसान्त	नगरपालिका, वडा कार्यालयहरु
७	राजस्व सङ्कलन सम्बन्धी ठेक्कापट्टा (गिट्टी, बालुवा, विज्ञापन कर आदि) टेण्डर आह्वान गर्ने ।	२०७९ असोज मसान्त	राजस्व शाखा
८	नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका सम्पत्तिहरु घर, जग्गा, सार्वजनिक भवन/जमिन र अन्य संरचनाको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने ।	नियमित	राजस्व शाखा

परिच्छेद छ – आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण

यस परिच्छेदमा पाँचखाल नगरपालिकाको आगामी तीन वर्षसम्मका लागि नगरपालिकाको राजस्व प्रक्षेपण गरिएको छ । नगरपालिकाको राजस्व अधिकार, हालको आय सङ्कलन अवस्था तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना समेतलाई मध्यनजर गर्दै आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण गरिएको छ । उक्त प्रक्षेपण गर्दा महालेखा परीक्षकले स्वीकृत गरेको एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ को आधारमा गरिएको छ । यस प्रक्षेपणले नगरपालिकाको बजेट तर्जुमा गर्न उल्लेखनीय सहयोग पुग्नेछ ।

६.१ राजस्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजस्व प्रक्षेपण

राजस्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पश्चात् आगामी तीन वर्ष (आ.व. २०७९/८० देखि २०८१/८२) को लागि आय प्रक्षेपण गरिएको छ । यो आय अनुमान राजस्व सुधार योजनामा प्रस्ताव गरिएका क्रियाकलापहरूको आधारमा गरिएको छ । धेरैजसो शीर्षकहरूको आय प्रक्षेपण प्राप्त तथ्याङ्कमा आधारित छ भने भविष्यमा आयका आधारको दायरा बढ्न गई सोबाट हुने योगदानलाई समेत मध्यनजर गरिएको छ । त्यसैगरि केही शीर्षकहरूको आय प्रक्षेपण गर्दा विगतको आय सङ्कलनको वृद्धिदरलाई आधार मानिएको छ ।

तालिका १६: आगामी तीन आ.व.का लागि राजस्व प्रक्षेपण

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	कुल सम्भाव्यता	आगामी आ.व.को लागि प्रक्षेपणको आधार
क	आन्तरिक आय तर्फ		
११३१३	सम्पत्ति कर	११६८३५००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३१४	भूमि कर (मालपोत)	१८२१०००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२१	घर बहाल कर	६४००८००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२२	बहाल बिटौरी शुल्क	५००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३५१	व्यवसाय कर	१६६२८०००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४५१	सवारी साधन कर (साना सवारी)	१०००००	आ.व. २०७९/८० मा ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७२	विज्ञापन कर	१३७५००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर		आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	कुल सम्भाव्यता	आगामी आ.व.को लागि प्रक्षेपणको आधार
१४२९१	पर्यटन शुल्क	३५००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय		अनुमान नगरिएको
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर र सामुदायिक वनको वन पैदावार बिक्रीबाट प्राप्त हुने आय	१५००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ९० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	१०००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री (ढुंगा, गिट्टी, बालुवा बिक्री तथा माछा बिक्री)	५५००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	३५००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१००००००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	७५००००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता (बिलम्व) दस्तुर	३५००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, इजाजत, अनुमती आदि)	५०००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत		अनुमान नगरिएको
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१२०००००	आ.व. २०७९/८० मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
ख	**राजस्व बाँडफाँड**		
ख १	**सङ्घीय सरकार**		
११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	८४७०६०००	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. मा अनुमान गरिएको आयको ५ प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व. मा क्रमश: ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क		
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी		

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	कुल सम्भाव्यता	आगामी आ.व.को लागि प्रक्षेपणको आधार
ख २	**प्रदेश सरकार**		
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१५१८०६९८५	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. मा अनुमान गरिएको आयको ५ प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व. मा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर		
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर		
ग	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**		
ग १	**सङ्घीय सरकार**		
१	समानिकरण अनुदान	१३२१०००००	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. मा अनुमान गरिएको आयको ५ प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व. मा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
२	शसर्त अनुदान चालु	२४७५३९००	
३	शसर्त अनुदान पूँजीगत	१५६५४०००	
४	विषेश अनुदान चालु		
५	विशेष अनुदान पूँजीगत		
६	समपुरक अनुदान चालु		
७	समपुरक अनुदान पूँजीगत		
८	अन्य अनुदान (सामाजिक सुरक्षा, निर्वाचन क्षेत्र विकास तथा अन्य)	३८१०००	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. मा अनुमान गरिएको आयको ५ प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व. मा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
ग २	**प्रदेश सरकार**		
१	समानिकरण अनुदान	११३४४०००	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. मा अनुमान गरिएको आयको ५ प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व. मा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
२	शसर्त अनुदान चालु	२१४९९०००	
३	शसर्त अनुदान पूँजीगत		
४	विशेष अनुदान चालु	५९०००००	
५	विशेष अनुदान पूँजीगत		
६	समपुरक अनुदान चालु	२९९८८०००	
७	समपुरक अनुदान पूँजीगत		
८	अन्य अनुदान		अनुमान नगरिएको
ग ३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**		
१	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान		अनुमान नगरिएको
२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान		

तालिका १७: नगरपालिकाको आगामी ३ आर्थिक वर्षको आन्तरिक राजस्वको प्रक्षेपण

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
१००००	**राजस्व तथा अनुदान**									
११०००	**कर**									
११३००	**सम्पत्ति कर**									
११३१०	**अचल सम्पत्तिमा लाग्ने कर**									
११३११	व्यक्तिगत सम्पत्तिमा लाग्ने वार्षिक कर									
११३१२	संस्थागत सम्पत्तिमा लाग्ने वार्षिक कर									
११३१३	सम्पत्ति कर		५६२७४३०	८८२७६७१	२.२२	९०२३४१६	११६८३५००	९३४६८००	१०२८१४८०	११३०९६२८
११३१४	भूमि कर (मालपोत)		५०५५७३	४९७९३९	१.६३	५०६०७३	१८२१०००	१४५६८००	१६०२४८०	१७६२७२८
११३२०	**खुद सम्पत्तिमा लाग्ने चालु कर**									
११३२१	घर बहाल कर		८८२८७०	१६३५९३६	२.५०	१६७६८६३	६४००८००	५१२०६४०	५६३२७०४	६१९५९७४.४
११३२२	बहाल बिटौरी शुल्क						५००००	४००००	४४०००	४८४००
११३५०	**वित्तीय र पूँजीगत कारोवारमा लाग्ने कर**									
११३५१	व्यवसाय कर		३०२८०१३	१३५८७१०३	५.१४	१४२८४९१७	१६६२८०००	१३३०२४००	१४६३२६४०	१६०९५९०४
११४००	**वस्तु तथा सेवामा आधारित कर**									
११४१०	**मुल्य अभिवृद्धि कर**									
११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर		१२९९६१८०९	१५५७२६१९५	१.८५	२३६५१२९८५	२३६५१२९८५	२४८३३८६३४	२६०७५५५६६	२७३७९३३४४
११४२०	**अन्तःशुल्क**									
११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क									
११४४०	**विशेष सेवामा लाग्ने कर**									
११४४२	स्वास्थ्य सेवा कर									
११४४३	शिक्षा सेवा शुल्कः शैक्षिक संस्था									
११४४४	शिक्षा सेवा शुल्कः वैदेशिक									

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
	अध्ययन									
११४५०	**पुर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**									
११४५१	सवारी साधनमा कर (सवारी दर्ता, वार्षिक सवारी कर)		२००००			२००००	३००००	२४०००	२६४००	२९०४०
११४५२	पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर									
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर						१५०००००	१५०००००	१५७५०००	१६५३७५०
११४७०	**मनोरञ्जन कर**									
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री									
११४७२	विज्ञापन कर		१००००			१००००	१३७५००	११००००	१२१०००	१३३१००
११४७३	अन्य मनोरञ्जन कर									
११६००	**अन्य कर**									
११६१०	**व्यवसायले भुक्तानी गर्ने**									
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर									
११६१४	रेडियो, एफ.एम. सञ्चालन दस्तुर									
११६२०	**व्यवसाय बाहेक अन्यले भुक्तानी गर्ने**									
११६२१	चालक अनुमती पत्र, सवारी दर्ता किताब सम्बन्धी दस्तुर									
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोवारमा लाग्ने कर**									
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर		१३१०१२०				१००००००	८०००००	८८००००	९६८०००
११६३२	ओखेटोपहारमा लाग्ने कर						३०००००	२७००००	२९७०००	३२६७००
११६९०	**अन्य कर**									
११६९१	अन्य कर (कबाडी कर)						१५००००	१३५०००	१४८५००	१६३३५०
१३०००	**अनुदान**									

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
१३१००	**द्विपक्षीय वैदेशिक अनुदान**									
१३११०	**द्विपक्षीय वैदेशिक चालू अनुदान**									
१३१११	द्विपक्षीय वैदेशिक चालू अनुदान									
१३१२०	**द्विपक्षीय वैदेशिक पुंजीगत अनुदान**									
१३१२१	द्विपक्षीय वैदेशिक पुंजीगत अनुदान									
१३२००	**बहुपक्षीय वैदेशिक अनुदान**									
१३२१०	**बहुपक्षीय वैदेशिक चालु अनुदान**									
१३२११	अन्तरसरकारी अन्तराष्ट्रिय संस्थाबाट प्राप्त चालु अनुदान									
१३२१२	गैह्र सरकारी अन्तराष्ट्रिय संस्थाबाट प्राप्त चालु अनुदान									
१३२२०	**बहुपक्षीय वैदेशिक पूँजीगत अनुदान**									
१३२२१	अन्तरसरकारी अन्तराष्ट्रिय संस्थाबाट प्राप्त पूँजीगत अनुदान									
१३२२२	गैह्र सरकारी अन्तराष्ट्रिय संस्थाबाट प्राप्त पूँजीगत अनुदान									
१३३००	**अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण**									
१३३१०	**अन्तरसरकारी अनुदान**									
१३३११	समानिकरण अनुदान		१३८३४२०००	१३८१८३३३२	१.६५	१४३४४४०००	१४३४४४०००	१५०६१६२००	१५८१४७०१०	१६६०५४३६१
१३३१२	शसर्त अनुदान		२३०९०६०००	३०४८५७१४३	१.९७	२६९०३८०००	२६९०३८०००	२८२४८९९००	२९६६१४३९५	३११४४५११५
१३३१३	विशेष अनुदान			२००००००००		५९०००००	५९०००००	६१९५०००	६५०४७५०	६८२९९८७.५
१३३१४	समपुरक अनुदान			४१९२८०००		२९९८८०००	२९९८८०००	३१४८७४००	३३०६१७७०	३४७१४८५९
१३३१५	अन्य अनुदान									
१३३२०	अन्तरसरकारी पूँजीगत अनुदान									

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
१३३२१	शसर्त पूँजीगत अनुदान					१५६५४०००	१५६५४०००	१६४३६७००	१७२५८५३५	१८१२१४६२
१३३२२	विशेष पूँजीगत अनुदान									
१४०००	**अन्य राजस्व**									
१४१००	**सम्पत्तिबाट प्राप्त आय**									
१४११०	**व्याज**									
१४१११	वित्तीय निकायबाट प्राप्त व्याज									
१४११२	व्यापारिक निकायबाट प्राप्त व्याज									
१४११३	औद्योगिक निकायबाट प्राप्त व्याज									
१४११४	सेवामुलक निकायबाट प्राप्त व्याज									
१४११९	अन्य निकायबाट प्राप्त व्याज									
१४१२०	**लाभांश**									
१४१२१	वित्तीय निकायबाट प्राप्त लाभांश									
१४१२२	व्यापारिक निकायबाट प्राप्त लाभांश									
१४१२३	औद्योगिक निकायबाट प्राप्त लाभांश									
१४१२४	सेवामुलक निकायबाट प्राप्त लाभांश									
१४१२९	अन्य निकायबाट प्राप्त लाभांश									
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**									
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय		४८०००	२३६१३०	५.५७	२४९२७८	२४९२७८	१९९४२२	२१९३६५	२४१३०१
१४१५२	क्यासिनोबाट प्राप्त रोयल्टी									
१४१५९	अन्य स्रोतबाट प्राप्त बाँडफाँड नहुने रोयल्टी									
१४१७०	राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय									

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
१४१७१	वन रोयल्टी									
१४१७२	खानी रोयल्टी									
१४१७३	जलस्रोत रोयल्टी									
१४१७४	पर्वतारोहण रोयल्टी									
१४१७५	पदयात्रा रोयल्टी									
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी									
१४१७७	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन रोयल्टी									
१४१७८	सवारी साधन कर									
१४१७९	अन्य बाँडफाँड हुने राजस्व									
१४२००	**बस्तु तथा सेवा बिक्रिबाट प्राप्त रकम**									
१४२१०	**बस्तु तथा सेवा बिक्रिबाट प्राप्त रकम**									
१४२११	कृषी उत्पादनको बिक्रिबाट प्राप्त रकम									
१४२१२	सरकारी सम्पत्ति बिक्रिबाट प्राप्त रकम									
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम		२७८७५५	१५६४०६२	६.२६	१६६१९६६	६५००००	५२००००	५७२०००	६२९२००
१४२१६	निजी धारा वापतको शुल्क									
१४२१७	खानेपानी, नहर तथा कुलो उपयोग वापतको शुल्क									
१४२१८	विद्युत सेवा शुल्क									
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क			१०४७००			५०००००	४०००००	४४००००	४८४०००
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**									
१४२२१	न्यायिक दस्तुर			२३००		२३००				
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी									
१४२२४	परीक्षा शुल्क			६५४००		६५४००				
१४२२५	यातायात क्षेत्रको आम्दानी									
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क		१५९५१३८	२०९६४००	१.९६	२१३७५५२	३००००००	२४०००००	२६४००००	२९०४०००
१४२४०	**दस्तुर**									

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क			२५०२६७			३५००००	२८००००	३०८०००	३३८८००
१४२४२	नक्सापास दस्तुर		२९७०९११	५२५११४६	२.४२	५३७८०२६	१०००००00	८००००००	८८०००००	९६८००००
१४२४३	सिफारिस दस्तुर		३२७९८४०	४२३७६२२	१.९४	४३१९८६४	७५०००००	६००००००	६६०००००	७२६००००
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता (बिलम्ब) दस्तुर		१३४६२०	२३८६२०	२.४२	२४४३९८	३५००००	२८००००	३०८०००	३३८८००
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर		४४४०६०	२९४२१५	१.३१	२९८०७३				
१४२४६	मूल्याङ्कन दस्तुर									
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)		६५४०९३	१८९०००	०.९४	१९०७७२	५०००००	४०००००	४४००००	४८४०००
१४२५३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर									
१४२९१	पर्यटन शुल्क						३५००००	४०००००	४४००००	४८४०००
१४३००	**दण्ड, जरिवाना र जफत**									
१४३१०	**दण्ड, जरिवाना र जफत**									
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत									
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत		६७६१४	१०१७१३३	१५.६९	११७६७४१	१२०००००	९६००००	१०५६०००	११६१६००
१४३१५	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर									
१४४००	**अनुदान बाहेकको हस्तान्तरण**									
१४४१०	**चालु हस्तान्तरण**									
१४४११	चालु हस्तान्तरण									
१४४२०	**पूँजीगत हस्तान्तरण**									
१४४२१	पूँजीगत हस्तान्तरण									
१४५००	**विविध राजस्व**									
१४५१०	**चालु दावी तथा अन्य शुल्कहरु**									
१४५११	बिमा दावी प्राप्ती									
१४५२०	**अन्य राजस्व**									
१४५२१	प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क									
१४५२२	साना सवारी कर						१०००००	८००००	८८०००	९६८००
१४५२३	लागत सहभागिता					२८१५०००	२८१५०००	२२५२०००	२४७७२००	२७२४९२०

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व.को)			बृद्धि	अनुमानित आय (२०७८/०७९)	कुल सम्भावना	प्रक्षेपित आय (आगामी तीन आ.व.को)		
		२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
१४५२९	अन्य राजस्व (विविध आय)		१७७३६४४	१८८७१७८	१.७१	१९१९५००	२००००००	१६०००००	१७६००००	१९३६०००
१४५३०	**पूँजीगत राजस्व**									
१४५३१	सरकारी घर, जग्गा, गुडविल बिक्रिबाट प्राप्त आय									
१४६१०	**व्यवसाय कर**									
१४६११	व्यवसाय कर									
१५०००	**बेरुजु**									
१५१००	**बेरुजु**									
१५११०	**बेरुजु**									
१५१११	बेरुजु									
३३०००	**दायित्व**									
३३१००	**आन्तरिक दायित्व**									
३३१९०	**खुद आन्तरिक ऋण**									
३३१९१	ऋण पत्र मार्फत् प्राप्त ऋण									
३३१९२	अन्य आन्तरिक सरकारबाट प्राप्त ऋण									
३३१९३	अन्य सङ्घ संस्थाबाट प्राप्त ऋण									
३३२००	**वाह्य वित्तीय दायित्व**									
३३२४०	खुद वैदेशिक ऋण									
३३२४१	वैदेशिक ऋणको प्राप्ति									
	जम्मा राजस्व, अनुदान तथा दायित्व		५२१८४०४९०	७०२६७७४९१		७४६५१७१२३	७६९८०२०६३	७९१४४०८९६	८३३७३१७९४	८७८४०९१२३

परिच्छेद सात – अपेक्षित आय

यस नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका क्रममा विभिन्न स्रोतहरुबाट सूचना तथा तथ्याङ्कहरु सङ्कलन गरिएको थियो । सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ मा रहेका विभिन्न अनुसूची फारामहरुको प्रयोग गरी नगर कार्यपालिकाको कार्यालयका अधिकारीहरुबाट सूचना सङ्कलन गरिएको थियो । हालको राजस्व सङ्कलन तथा प्रशासनको अवस्थालाई सुधार गर्नका लागि आवश्यक क्रियाकलापहरुको पहिचान गरी राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ । संकलित तथ्याङ्क, विद्यमान प्रवृत्ति, उपलब्ध सूचनाको विश्लेषण तथा राजस्व सुधार कार्ययोजनामा निर्दिष्ट गरिएका क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयन हुने मान्यता र त्यसको नतिजा समेतलाई मध्यनजर गरी आगामी तीन आ.व. का लागि राजस्व प्रक्षेपण गरिएको छ ।

प्रस्तुत राजस्व सुधार कार्ययोजनाको उचित कार्यान्वयनबाट नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्वमा गत आ.व.को यथार्थ रकम रु. ४ करोड १९ लाख ८२ हजार ८ सय २१ रुपैयाको तुलनामा प्रस्तुत कार्ययोजनाको अन्त्यमा रु. ८ करोड ७४ लाख ४९ हजार ९९५ रुपैया हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस नगरपालिकामा आन्तरिक राजस्वका स्रोतहरुमा सम्पत्ति कर, भूमि कर, नक्सा पास दस्तुर, व्यवसाय कर, घर जग्गा बहाल कर, प्राकृतिक स्रोतबाट हुने आम्दानी आदि प्रमुख रुपमा देखिन्छ । सारांशमा राजस्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पश्चात् आगामी तीन आ.व. मा हुने आय संरचनाको प्रक्षेपणलाई तालिका नं. १९ मा प्रस्तुत गरिएको छ :

यस नगरपालिकासँग भएका स्रोत साधनको परिचालनमा जोड दिएर स्थानीय विकासका लागि उल्लेख्य स्रोत स्थानीयस्तरबाटै जुटाउँदै अगाडी बढ्ने दिशामा प्रस्तुत कार्ययोजना महत्वपूर्ण माध्यम हुन सक्दछ । नगरपालिकाको वार्षिक योजना तर्जुमाका लागि आन्तरिक स्रोत अनुमान गर्ने मार्गदर्शकका रुपमा यसले सहयोग पुग्ने अपेक्षा पनि गर्न सकिन्छ ।

तालिका १८: नगरपालिकाको अपेक्षित आय संक्षेपमा

राजस्व शीर्षक	यथार्थ		अनुमानित	प्रक्षेपित आय		
	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
आन्तरिक आय	२२६३०६८१	४१९८२८२१	४५९८०१३९	५५८७७०६२	६१३८९७६९	६७४४९९९५
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय (सङ्घ तथा प्रदेश)	१२९९६१८०९	१५५७२६१९५	२३६५१२९८५	२४८३३८६३४	२६०७५५५६६	२७३७९३३४४
अनुदान (सङ्घ तथा प्रदेश)	३६९२४८०००	५०४९६८४७५	४६४०२४०००	४८७२२५२००	५११५८६४६०	५३७१६५७८३
लागत सहभागिता	०	०	०	०	०	०
जम्मा	५२१८४०४९०	७०२६७७४९१	७४६५१७१२३	७९१४४०८९६	८३३७३१७९४	८७८४०९१२३

स्रोत: नगरपालिकाको आम्दानी प्रतिवेदन

परिच्छेद आठ – अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

योजनाले सार्थकता पाउने मुख्य माध्यम नै योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हो । कार्यान्वयनमा प्रभावकारिताका लागि अन्य कुराको अतिरिक्त यसको अनुगमनको लागि भरपर्दो विधि र संयन्त्र किटान हुन आवश्यक भए जस्तै राजस्व सुधार कार्ययोजनामा समावेश भएका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन सुनिश्चितताका लागि पनि यसको नियमित र भरपर्दो अनुगमनको व्यवस्था गरिनु जरुरी हुन्छ । राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अनुगमनमा मुख्य रूपमा राजस्व शाखा/महाशाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति तथा कार्यपालिकाको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ । अनुगमनबाट नगरपालिकाको राजस्व सम्बन्धी नीति र योजनाको उचित रुपमा कार्यान्वयन भए नभएको, राजस्व असुलीको प्रवृत्ति लक्ष्य अनुरुप भए नभएको, राजस्व प्रशासनमा कुनै समस्या भए नभएको, सुधारका लागि गरिएका निर्णय कार्यान्वयन भए नभएको, अभिलेख दुरुस्त राखे नराखेको, निर्धारित अवधिमा राजस्व कोषमा दाखिला गरे नगरेको कुराहरु नियमित रुपमा अनुगमन गरी अद्यावधिक सूचना प्राप्त गर्ने र आवश्यकता अनुसार निर्णय, निर्देशन तथा नगरपालिकामा सिफारिस लगायतको कार्यबाट मात्र स्वीकृत आर्थिक ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुग्दछ । प्रस्तुत राजस्व सुधार कार्ययोजना र सो बमोजिम संकलित राजस्वको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन लागि निम्न बमोजिम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न उपयुक्त हुने देखिन्छ ।

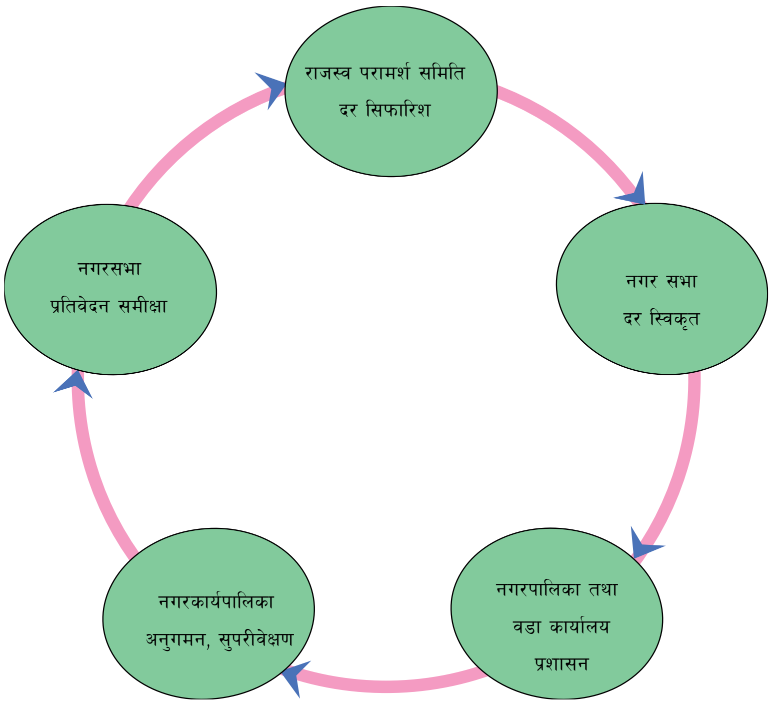

चित्र ६: अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्य विधि

तालिका १९: अनुगमन कार्यान्वयन तालिका

के अनुगमन गर्ने ?	कसले अनुगमन गर्ने ?	कहिले अनुगमन गर्ने ?	कसरी अनुगमन गर्ने ?
राजस्व असुली	राजस्व शाखा प्रमुख	दैनिक, मासिक, चौमासिक, र वार्षिक	• स्थलगत अनुगमन गर्ने • नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार लक्ष्य तथा प्रगति अनुगमन गर्ने
राजस्व प्रशासन	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	मासिक, चौमासिक, र वार्षिक	• स्थलगत अनुगमन गर्ने • नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार लक्ष्य र प्रगतिको तुलना गर्ने
राजस्व सुधार योजना	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका	मासिक, चौमासिक र वार्षिक	• स्थलगत अनुगमन गर्ने • नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार लक्ष्य र प्रगतिको तुलना गर्ने
समन्वय तथा सहकार्य	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका	मासिक, चौमासिक र वार्षिक	• स्थलगत अनुगमन गर्ने • समन्वय र सहजीकरण गर्ने • मार्गदर्शन तथा निर्देशन दिने
राजस्व नीति	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका, सभा	चौमासिक र वार्षिक	• चौमासिक तथा वार्षिक कार्य योजनाको लक्ष्य र प्रगतिसम्बन्धी तुलनात्मक विश्लेषण गरी आवश्यक रणनीति सिफारिस, सुझाव तथा निर्देशन र पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने
राजस्व प्रतिवेदन	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका, सभा, लेखापरीक्षक	मासिक, चौमासिक र वार्षिक	• मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक लक्ष्य र प्रगति प्रतिवेदनहरु सम्बन्धी तुलनात्मक विश्लेषण गरी आवश्यक रणनीति सिफारिस, सुझाव तथा निर्देशन र पृष्ठपोषण प्रदानगर्ने
समीक्षा	उपाध्यक्ष	चौमासिक र वार्षिक	• लक्ष्य र उपलब्धी सहित सिकाईको प्रस्तुति र सुधारको पृष्ठपोषण प्राप्त गरी आगामी मार्गचित्र तयार गर्ने

राजस्वका स्रोत अनुसार अनुगमन गर्दा हेर्नुपर्ने कुराहरुको सूची तयार गरी अनुगमन गर्दा प्रभावकारी हुन्छ । साथै अनुगमनको प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यलाई अनिवार्य गरिनु पर्दछ । नगरपालिकाले संस्थागत स्वमूल्याङ्कन गर्दा यस कार्ययोजनाका सम्बन्धित विषयमा आधार लिन सकिन्छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: सन्दर्भ सामग्रीहरूको सूची

सन्दर्भ सामाग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र	श्रोत
▪ नेपालको संविधान	राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड (भाग १९: धारा २२८ देखी २३० सम्म) स्थानीय आर्थिक प्रणाली (भाग १९ : धारा २२८ देखी २३० सम्म) सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको अधिकार सूची (अनुसूची ५ देखी ९ सम्म)	नेपाल कानुन आयोग
▪ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४	गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार (परिच्छेदः ३) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको वित्तिय अधिकार क्षेत्र (परिच्छेदः ९) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको आर्थिक कार्य प्रणाली (परिच्छेदः १०)	नेपाल कानुन आयोग
▪ अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४	राजस्वको अधिकार (परिच्छेदः २) राजस्वको बाँडफाँड (परिच्छेदः ३) अनुदानको व्यवस्था (परिच्छेदः ४) वैदेशिक सहायता तथा ऋण (परिच्छेदः ५) आय व्ययको प्रक्षेपण गर्ने (दफा १८) राजस्व प्रस्ताव तयार गर्ने (दफा १९) वित्तिय अनुशासन (परिच्छेदः ८) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले लगाउन सक्ने कर (अनुसूची १,२ र ३) प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड (अनुसूची ४)	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय https://www.mof.gov.np/site/publication-category/93
▪ राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४	प्राकृतिक स्रोतको परिचालन, राजस्व बाँडफाँड तथा अनुदान (परिच्छेद ४)	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय https://www.mof.gov.np/site/publication-category/93
▪ केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐन, २०७५	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा स्थानीय तहको राजस्व अधिकार सम्बन्धी विषयमा भएका गरिएका संशोधनहरु	नेपाल कानुन आयोग

सन्दर्भ सामाग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र	श्रोत
▪ नेपाल सरकारको वार्षिक बजेट वक्तव्य र आर्थिक ऐनहरु	स्थानीय तहको राजस्व अधिकार क्षेत्रमा भएका वा हुने संशोधित प्रावधानहरु	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ प्रदेश सरकारको वार्षिक बजेट वक्तव्य र प्रदेश आर्थिक ऐनहरु	स्थानीय तह र प्रदेश सरकार बिच साझा अधिकार सूचीका विषयमा प्रदेश कानुनले गरेका व्यवस्थाहरु	बागमती प्रदेश सरकार, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय http://moeap.bagmati.gov.np
▪ स्थानीय तहको आर्थिक ऐन २०७४/०७५		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण र व्याख्या, २०७४	स्थानीय तहको राजस्व प्रक्षेपणको ढाँचामा एक रुपताका लागि	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ स्थानीय तहको आर्थिक ऐनको नमूना, २०७४		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ एकीकृत सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ स्थानीय तहमा सेवा प्रवाह सम्बन्धी व्यवस्था, २०७४		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, २०७५		नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ प्रदेश तथा स्थानीय कर सम्बन्धी अध्ययन तथा सुझाव प्रतिवेदन, २०७५ - नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) निर्णयबाट गठिन कार्यदलले अर्थ मन्त्रालय समक्ष पेश गरेको		नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण (प्रोफाईल)	स्थानीय तहको राजस्व अधिकार क्षेत्रमा पर्ने स्रोतहरुको आधार (Base) बारेको सूचना र तथ्याङ्क	सम्बन्धित स्थानीय तह
▪ स्थानीय तहका विभिन्न आर्थिक वर्षहरुको योजना, बजेट तथा कार्यक्रमहरु	स्थानीय राजस्व र आयको प्रबृत्ति विश्लेषण	सम्बन्धित स्थानीय तह

सन्दर्भ सामाग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र	श्रोत
▪ सङ्घ तथा प्रदेशले उपलब्ध गराएका कार्यविधि, दिग्दर्शन, ऐन कानुनका नमुनाहरु	स्थानीय तहको राजस्व अधिकारको उपयोगका लागि कानुनी र नीतिगत व्यवस्था	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय नेपाल कानुन आयोग नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय लगायतका सम्बन्धित निकायहरु
▪ अन्य स्थानीय तहले विगतमा तर्जुमा गरेका कार्ययोजनाहरु	सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा	अन्य स्थानीय तहहरु
▪ अध्ययन क्षेत्रमा रहेका क्लष्टर अन्तर्गतका स्थानीय तहसंग आधारित विभिन्न आर्थिक वर्षहरूको गाउँपालिका /नगरपालिका विकास योजना, गाउँपालिका /नगरपालिकाको विकास योजना बजेट तथा कार्यक्रमहरू		सम्बन्धित स्थानीय तह
▪ सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका प्रगति प्रतिवेदनहरू		सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ अन्य दस्तावेजहरु	सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा	विभिन्न निकायहरु

अनुसुची २: अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहजीकरण गरिएको पत्र तथा माइनुट

"पाँचखाल नगर-कृषि शहर"

पाँचखाल नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक

बागमती प्रदेश, नेपाल

प.सं.: ०७८/७९

च.नं. ३४८१

फोन नं. ०११-४९९४५१

फ्याक्स नं. ०११-४९९२६७

मिति: २०७९/०१/२३

विषय : कार्यक्रम कार्यन्वयन तथा अनुमति सम्बन्धमा ।

श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र

बागमती प्रदेश, जावलाखेल, ललितपूर ।

प्रस्तुत विषयमा यस पाँचखाल नगरपालिकाको **राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा** तयारी प्रायोजनको लागि तहाँ श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र र CUBE-Pathway-Bhugol JV, बिशालनगर, काठमाडौं विच भएको सम्झौता बमोजिम उक्त CUBE-Pathway-Bhugol JV, ले यस पालिकासंगको पहिलो चरणको बैठक /छलफल हुँदा सो कार्यको लागि अनुमति दिइएको व्यहोरा अनुरोध छ । साथै अनुसन्धान टोलीले राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि मागेको आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने निर्णय भएको जानकारी अनुरोध छ । साथै यस सम्बन्धि बैठकको निर्णय प्रतिलिपि यसै साथ संलग्न गरिएको व्यहोरा समेत अनुरोध छ ।

०७९।१।२३

शिव प्रसाद हुमेगाई

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

Website: panchkhalmun.gov.np | Email: panchkhal.municipality@gmail.com

बैठक न.१

आज मिति २०७९/०१/२३ गते पाँचखाल नगरपालिकाका प्रमुख प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री शिव प्रसाद हुमेगाईको अध्यक्षतामा बैठक बसी यस पाँचखाल नगरपालिकाको **राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा** गर्न देहाय बमोजीमको निर्णयहरु गरियो ।

उपस्थिति

१. श्री शिव प्रसाद हुमेगाई प्रमुख प्रशासकिया अधिकृत, पाँचखाल नगरपालिका

२. श्री हेम प्रसाद मिश्र, लेखा अधिकृत

३. श्री कपिलदेव भट्ट, इन्जिनियर

४. श्री पुष्प माया दनुवार, वरिष्ठ राजश्व सहायक

५. श्री गंगा ढकाल, सहायक पाँचौ

६. श्री गौतम पराजुली, स. इन्जिनियर

७. श्री शुशिला पाठक, लेखापाल

८. श्री बिज्ञ-

९. श्री -विज्ञ-

१०. श्री

आमन्त्रित

१.

प्रस्तावहरुः

१. पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्ने सम्बन्धमा ,

२. पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्न समिति गठन गर्ने सम्बन्धमा

३. पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा

४. बिबिध

निर्णयहरु

निर्णय नं. १:- पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्ने सम्बन्धमा छलफल गरियो साथै श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र मार्फत खटाइएको विज्ञहरुको सहयोग लिई छिटो भन्दा छिटो नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २:- पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्न तपशिल बमोजिमको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयारी तथा कार्यान्वयन कार्यदल बनाउने निर्णय गरियो ।

तपशिल

१. अध्यक्ष श्री शिव प्रसाद हुमेगाई -प्रमुख प्रशासकिया अधिकृत, पाँचखाल नगरपालिकाका

२. सदस्य श्री हेम प्रसाद मिश्र -लेखा अधिकृत, पाँचखाल नगरपालिकाका

३. सदस्य श्री कपिलदेव भट्ट - इन्जिनियर

४. सदस्य श्री पुष्प माया दनुवार — वरिष्ठ राजश्व सहायक

५. सदस्य श्री गंगा ढकाल — सहायक पाँचौ

निर्णय नं.३: पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा छलफल हुँदा पाँचखाल नगरपालिकाले अनुसन्धान टोलीले राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि मागेको आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो । श्री प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोग तथा CUBE-Pathway-Bhugol JV, बिशालनगर, काठमाडौंको प्राबिधिक सहयोगको लागि पाँचखाल नगरपालिकाले धन्यवाद ज्ञापन गर्ने निर्णय गरियो । साथै राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा समयमै तयार गर्न सम्बन्धित बिज्ञ समूह लाई पूर्ण सहयोग गर्ने निर्णय समेत गरियो ।

निर्णय नं.४: पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयारी पश्चात कार्यपालिका र सभामा मा समेत लागि छलफल र अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

अनुसूची ३: कार्यक्रममा सहभागीहरुको सूची तथा कार्य सम्पन्न पत्र

आज मिति २०७९ साल असार महिना १७ गतेका दिन प्रदेश सुशासन केन्द्र ललितपुरको सहयोग तथा क्युव-पाथवे-भूगोल जेभीको सहजीकरण र नगरपालिकाको आयोजनामा पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९ को अभिमुखिकरण कार्यशाला तथा अन्तिम प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण कार्यक्रम पाँचखाल नगरपालिका प्रमुख श्री ...महेश खरेल.......... ज्यूको अध्यक्षतामा देहाय बमोजिमको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	नाम	पद	दस्तखत
१.	श्री महेश खरेल	नगर-प्रमुख	
२.	श्री सूर्यमाया दनुवार	नगर-उपप्रमुख	
३.	श्री शिव प्रसाद हुमागाईं	प्र. प्र. अ.	
४.	श्री कल्याण प्र. दुवेदी	अधिकृत	
५.	श्री जय बहादुर तामाङ	वडा नं. १ अध्यक्ष	
६.	श्री रामशरण दुलाल	" ६ "	
७.	श्री सुरेश सुजेल	" १२ कार्यपालिका स.	
८.	श्री सुन्दर अधिकारी	" ३ अध्यक्ष/रा.प.ब.स.	
९.	श्री सान बहादुर दनुवार	" १२ "	
१०.	सुन्दर तामाङ	" ४ "	
११	रामप्रिय दुलाल	" उपाध्यक्ष	
१२	हिराकाजी तामाङ	११ वडाअध्यक्ष	
१३	राम कुमार पंगाली	७ वडा अध्यक्ष	
१४	रामकृष्ण दाहाल	२ वडा अध्यक्ष	
१५	दीनानाथ पन्त	शिक्षा शाखा	
१६	रुपा देवी श्रेष्ठ	स. प्र. नि. नी	
१७	सुनयना चपाईंया	एफ. आई. एस अपरेटर	
१८	राजकुमार चापागाई	चौकी टेक	
१९	लोक कुमारी लुइटेल	कम्प्युटर अपरेटर	
२०	भवानी त्रिपाठी	उद्यम विकास सहजकर्ता	
२१	कल्पना श्रेष्ठ	का.पा. सदस्य	
२२.	पुष्प माया दनुवार	वि.टी.वि.	
२३	संजय तामाङ	वडा अध्यक्ष	
२४.	श्रीहरि प्र. अधिकारी	प्रा.वि.अ. प्रमुख	
२५.	वसन्त अधिकारी	परामर्शदाता	
२६.	नैन बहादुर देउला	"	

प्रस्तुतिकरण पश्चात सोहि भेलाले तपसिल बमोजिमका निर्णय समेत गरियो ।

प्रस्तावहरुः

१. पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

२. पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम प्रतिवेदन ~~कार्यान्वयन~~ गर्ने सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु

निर्णय नं. १:- पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन सम्बन्धमा प्रस्तुतीकरण तथा छलफल गरीयो साथै राजस्व सुधार योजनाको अन्तिम मस्यौदा संशोधन सहित प्राप्त गर्ने निर्णय गरियो । राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्न सहयोग गर्ने **प्रदेश सुशासन केन्द्र ललितपुरको सहयोग तथा** क्युव-पाथवे-भूगोल **जेभी** तथा विज्ञहरुलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २:- पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम प्रतिवेदन नगर कार्यपालिकाबा~~ट पारित गरी कार्यान्वयनमा ल्याउ~~ने निर्णय गरियो।

"पाँचखाल नगर-कृषि शहर"

पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक
बागमती प्रदेश, नेपाल

फोन नं. ०११-४९९४५१
फ्याक्स नं. ०११-४९९२६७

प.सं.: ०७८/७९
च.नं. ४१०२

मिति: २०७९/०३/१७

श्री क्युव–पाथवे–भूगोल जेभी,

विसालनगर, काठमाण्डौ,

विषय : कार्यसम्पन्न बारे।

प्रस्तुत विषयमा श्री क्युव–पाथवे–भूगोल जेभी, विसालनगर, काठमाण्डौको सहजिकरण र श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र ललितपुर, वागमती प्रदेशको सहयोगमा वागमती प्रदेश, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला, पाँचखाल नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण सम्बन्धि कार्य सम्पन्न भएको र सोको प्रतिवेदन प्राप्त भएको जानकारी गराउदै श्री क्युव–पाथवे–भूगोल जेभी, विसालनगर, काठमाण्डौको सहजिकरण र श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र ललितपुर, वागमती प्रदेशलाई धन्यबाद ज्ञापन गर्दै यो कार्यसम्पन्न पत्र उपलब्ध गराईएको छ।

....

शिव प्रसाद हुमेगाई
(प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

बोधार्थ

प्रदेश सुशासन केन्द्र, ललितपुर।

Website: panchkhalmun.gov.np | Email: panchkhal.municipality@gmail.com

अनुसूची ४: कार्यक्रमको फोटोहरु

अनुसूची ५: संकलित तथाङ्को नमूना

(नगरसभाको निर्णय नं.१ निर्णय नं. १२ सँग सम्बन्धित बिभिन्न अनुसूचिहरु)

अनूसूचि १

पञ्चपुरी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय बाबियाचौर, सुर्खेत

कार्यालय कोड : ८०६६८४०२३००

आय तथा व्ययको प्रक्षेपण

आ.व. २०७८/०७९

रकम रु...

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७८/... को अनुमा...
आय	४४,५६,९५,८९८.५३	६४,७०,४३,५४४	५७,८४,४६...
राजस्व	७,९३,८०,९८३.५३	११,४५,०७,२३१	११,४४,५३...
आन्तरिक श्रोत	६२,८९,९९४.३५	१,०१,११,१११	१,०१,११...
१००१० आन्तरिक श्रोत	०		
११३१३ एकीकृत सम्पती कर	११,२१,१०९.३४	१९,५८,१११	१५,५८...
११३१४ भुमिकर/मालपोत	२१,७१८	१०,०००	१०...
११३२१ घरवहाल कर	३,२२,९७९.६६	२,००,०००	२,००...
११३२२ वहाल विटौरी कर	६१,५००	१,८०,०००	१,३०...
११४५१ सवारी साधन कर (साना सवारी)	४८,२००	१,००,०००	८०...
११४५२ पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर		२५,०००	१०...
११४७९ अन्य मनोरञ्जन कर		२०,०००	१०...
११६३१ कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	५३,८८०	५०,०००	५०...
११६९१ अन्य कर	५००	४०,०००	२५...
१४१५१ सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	८९,१४५	३,००,०००	२,००...
१४१५९ अन्य स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी		३०,००,०००	३०,००...
१४१९१ पर्यटन शुल्क	९,२००	४०,०००	१०...
१४२१९ अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	२०,६३,३१७	१०,३६,०००	५,३६...
१४२२४ परीक्षा शुल्क	६,७००	५,०००	५...
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	९७,३१०	१२,०००	१२...
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	२,६००	१०,०००	१०,००...
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	५,२९,४०८	११,००,०००	११,००...
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१,९९,३३४	१,००,०००	१,००...
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	५,२१२	३०,०००	३०...
१४२४९ अन्य दस्तुर	१,६१,६१५	२०,०००	२०...
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२६,५००	१५,०००	२५...

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७८/७९ को अनुमान
१४३१२ प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	३२,५००	१०,०००	१,५०,०००
१४६११ व्यवसाय कर	६५,११९	२,५०,०००	२,५०,०००
१५११२ निकासा फिर्ता	२,३४,०७७.०५		
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	७,३०,९०,९८९.१८	१०,४३,९६,१२०	१०,४३,४२,८२९
११३१५ घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	१३,५२,५६९.२०	०	१२,००,०००
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	७,०५,५०,९५८.१६	१०,१६,५७,१२०	५,११,८६,५००
११४२१ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क		०	५,११,८६,५००
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	५,८०,२२९.८२	७,३९,०००	७,६९,८२९
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर		२०,००,०००	०
१४१५३ बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	६,०७,२३२		
अन्य आय	११,३८,०७०.३०	१६,००,०००	१६,००,०००
१४५२९ अन्य राजस्व	१०,९३,७७७.३०	१०,००,०००	१०,००,०००
१५१११ बेरूजू	४४,२९३	६,००,०००	६,००,०००
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण	३६,६३,१४,९१५	५३,२५,३६,३१३	४६,३९,९३,०००
संघीय सरकार	३३,८६,०१,९३०	४३,७९,८०,३५०	४१,०३,००,०००
१३३११ समानिकरण अनुदान	११,५७,००,०००	११,४०,००,०००	११,८५,००,०००
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	२०,६६,२२,०००	२९,१४,८०,३५०	२३,०६,००,०००
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत		०	३,२१,००,०००
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	१,६०,००,०००	३,२५,००,०००	०
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजीगत		०	२,९१,००,०००
१३३१८ अन्य अनुदान चालु	२,७९,९३०		
प्रदेश सरकार	२,७७,१२,९८५	९,४५,५५,९६३	५,३६,९३,०००
१३३११ समानिकरण अनुदान	१,०३,१९,०००	१,०२,७२,०००	१,२६,९३,०००
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	८४,९०,०००	५,४१,८८,१३५	२,२५,००,०००
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	६५,००,०००	५०,००,०००	०
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजीगत		०	३५,००,०००
१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	२४,०३,९८५	२,५०,९५,८२८	१,५०,००,०००
बैदेशिक			
जनसहभागिता			
वित्तीय व्यवस्था (प्राप्ति)			

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७८/... को अनुमान
	४०,१७,८६,१६८	६८,८४,१७,३९०.०९	६४,०३,०७,६७...
व्यय	२२,८७,४०,८२६	३२,४४,७७,०६२.०९	३८,९४,५२,००...
चालु	१४,३८,१९,५९५	१४,२०,०८,००६	१०,८५,६७...
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	२३,७६,०००	९,००,०००	९,००,...
२१११२ पारिश्रमिक पदाधिकारी	४,५०,०००	५१,२९,९९५	१३,८०,...
२११२१ पोशाक	१३,२४,१३२	९३,८४,०००	३२,३६,...
२११३२ महंगी भत्ता	४,४२,५००	७,००,०००	१०,००,...
२११३३ फिल्ड भत्ता	७,५३,९७४	१२,४०,०००	७,५०,...
२११३५ कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	६,१९,८००	१,५०,०००	६,००,...
२११३९ अन्य भत्ता	२२,६९,०००	१५,४०,०००	५६,१९,...
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	९३,५००	२३,७६,०००	१८,८१,...
२११४२ पदाधिकारीअन्य सुबिधा	०	३१,४४,०००	४९,६०,...
२११४९ पदाधिकारी अन्य भत्ता			
२१२१२ कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	०	१०,८०,०००	४,४०,...
२१२१४ कर्मचारी कल्याण कोष	१,८०,०००	२,८८,०००	२,००,...
२२१११ पानी तथा बिजुली	१,५५,०९१	४,९०,०००	२,६०,...
२२११२ संचार महसुल	८,६६,८७७	१०,१७,०००	२६,५७,...
२२२११ इन्धन (पदाधिकारी)	०	६,१२,०००	७,००,...
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१६,१०,८९४	१२,५२,०००	१३,५०,...
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	१२,३२,९७२	१४,००,०००	१३,८६,...
२२२१४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	२,४३,६८१	३,५०,०००	३,५०,...
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	४,००,०००	६,५०,०००	१४,४०,...
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	१,३१,२५०	२,७६,०००	२,५०,...
२२२९१ अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	०	२,०२,९५७.०९	२,५०,...
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२६,७४,५५८	३१,११,७९९	२९,८९,...
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२,६४,५०४	५०,०००	५०,...
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	६६,११०	२,२०,५००	१,९४,...
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	२७,८०,१४७	२३,७८,०००	२५,०७,...
२२३१९ अन्य कार्यालय संचालन खर्च	९१,६४०	२,००,०००	४,००,...

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७८/७९ को अनुमान
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	७,४२,३१०	९,७०,०००	१३,००,०००
२२४१३ करार सेवा शुल्क	१,०६,५६,०३०	१,९८,५२,८५०	६,०१,०२,०५०
२२४१९ अन्य सेवा शुल्क	६४,२२४	२,००,०००	१,००,०००
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	३,५०,०००	२,००,०००	२,००,०००
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	५४,५०,२५०	१०,५०,०००	२,२०,०००
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	१,६१,२४,५५७	८,७७,२०,८२०	८,१५,७४,८२९
२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	१,९९,९९७	२,५०,०००	४,५०,०००
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२८,३१,५७५	१९,५६,०००	८०,४३,०००
२२६१२ भ्रमण खर्च	८,००,०००	३१,९४,०००	४०,४१,२००
२२७११ विविध खर्च	२९,९३,९७०	२८,२३,०००	४१,२०,४००
२२७२१ सभा सञ्चालन खर्च	९,००,०००	७,००,०००	७,००,०००
२५३११ शैक्षिक संस्थाहरूलाई सहायता	०	०	५,६७,५४,०००
२६४१२ सरकारीनिकाय, समिति, प्रतिष्ठान एवं बोर्डहरूलाई सशर्त चालु अनुदान	२,०१,०८,४७३	१,३५,८९,०००	०
२७१११ सामाजिक सुरक्षा	०	१७,८८,०००	०
२७२११ छात्रवृत्ति	०	३२,२१,०००	०
२७२१२ उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	०	०	४४,००,०००
२७२१३ औषधीखरिद खर्च	३८,६३,८५३	३५,२४,०००	४३,८५,०००
२८१४२ घरभाडा	६,७५,५८३	७,००,०००	५,००,०००
२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	९१,७७९	२,००,०००	२,००,०००
२८१४९ अन्य भाडा	०	१,००,०००	१,००,०००
२८२११ राजस्व फिर्ता	०	२१,८८,१३५	०
२८२१९ अन्य फिर्ता	४२,०००	१,००,०००	०
२८९११ भैपरी आउने चालु खर्च	०	०	१,७९,३५,१३०.७९
पूंजीगत	१७,३०,४५,३४२	३६,३९,४०,७२८	२५,०८,६५,६६४
३११११ आवासीय भवन निर्माण/खरिद	०	२४,००,०००	०
३१११२ गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	६,०२,६७,०९६	७,७१,५४,९०५	५,८१,००,०००
३१११३ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	९,४९,५००	४,८७,५००	२,३०,०००
३१११४ जग्गा विकास कार्य	०	०	३०,०००
३११२१ सवारी साधन	२,५०,०००	०	३,००,०००
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	२९,८७,७७९	१,०६,४८,०२६	४२,५८,०००

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७८/७ को अनुमान
३११२२ फर्निचर तथा फिक्चर्स	१८,०७,३५७	३६,४१,०००	५५,३३,०
३११३२ अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	०	०	२,००,०
३११३५ पूँजीगत परामर्श खर्च	०	०	३०,००,०
३११४१ सुरक्षा प्रणाली तथा उपकरण प्राप्ति खर्च	०	०	२,००,०
३११५१ सडक तथा पूल निर्माण	३,४०,३०,०५२	१२,६४,८८,८२८	८,३१,६८,४
३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	०	४६,००,०००	३,००,०
३११५४ तटबन्ध तथा बाँधनिर्माण	६,९५,१३०	२,००,०००	५,६३,०
३११५५ सिंचाई संरचना निर्माण	२,३१,७३,६७२	३,८६,४०,०००	२,४३,७६,०
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	२,६५,०२,०१२	५,३१,७९,०००	३,९६,१५,५
३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	२,९८,०००	०	११,५०,०
३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	०	०	१,५०,०
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	६९,८६,४९३	३,३९,५१,०००	१,९०,०३,५
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	०	३,००,०००	
३११७१ पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	६९,८३,२४१	५६,५५,०००	
३११७२ पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	८१,१५,०१०	६५,९५,०६९	
३१५११ भैपरी आउने पूँजीगत	०	०	१,०६,८८,१
बजेट बचत (+)/न्यून	४,३९,०९,७३०.५३	(४,१३,७३,८४६.०९)	(६,१८,६०,७३३.७
गत वर्षको नगद मौज्दात	२,०४,०३,२२९.५६	४,१३,७३,८४६.०९	६,१८,६०,७३३.७

अनूसूचि २

पञ्चपुरी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय बाबियाचौर, सुर्खेत

कार्यालय कोड : ८०६६८४०२३००

राजश्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान

आ.व.२०७८/०७९

रकम रू. मा

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७८/७९ को अनुमान
आय	४६,६०,९९,१२८.०९	६८,८४,१७,३९०.०९	६४,०३,०७,६७३.७९
राजस्व	९,९७,८४,२१३.०९	१५,५८,८१,०७७.०९	१७,६३,१४,६७३.७९
आन्तरिक श्रोत	२,६६,९३,२२३.९१	५,१४,८४,९५७.०९	७,१९,७१,८४४.७९
१००१० आन्तरिक श्रोत	०		
११३१३ एकीकृत सम्पती कर	११,२१,१०९.३४	१९,५८,१११	१५,५८,१११
११३१४ भुमिकर/मालपोत	२१,७१८	१०,०००	१०,०००
११३२१ घरवहाल कर	३,२२,९७९.६६	२,००,०००	२,००,०००
११३२२ वहाल विटौरी कर	६१,५००	१,८०,०००	१,३०,०००
११४५१ सवारी साधन कर (साना सवारी)	४८,२००	१,००,०००	८०,०००
११४५२ पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर		२५,०००	१०,०००
११४७९ अन्य मनोरञ्जन कर		२०,०००	१०,०००
११६३१ कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	५३,८८०	५०,०००	५०,०००
११६९१ अन्य कर	५००	४०,०००	२५,०००
१४१५१ सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	८९,१४५	३,००,०००	२,००,०००
१४१५९ अन्य स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी		३०,००,०००	३०,००,०००
१४१९१ पर्यटन शुल्क	९,२००	४०,०००	१०,०००
१४२१९ अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	२०,६३,३१७	१०,३६,०००	५,३६,०००
१४२२४ परीक्षा शुल्क	६,७००	५,०००	५,०००
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	९७,३१०	१२,०००	१२,०००
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	२,६००	१०,०००	१०,००,०००
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	५,२९;४०८	११,००,०००	११,००,०००
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१,९९,३३४	१,००,०००	१,००,०००
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	५,२१२	३०,०००	३०,०००
१४२४९ अन्य दस्तुर	१,६१,६१५	२०,०००	२०,०००
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२६,५००	१५,०००	२५,०००
१४३१२ प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	३२,५००	१०,०००	१,५०,०००

शीर्षक	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०[illegible] को अनु[illegible]
१४६११ व्यवसाय कर	६५,११९	२,५०,०००	२,५[illegible]
१५११२ निकासा फिर्ता	२,३४,०७७.०५		
३२१२२ बैंक मौज्दात	२,०४,०३,२२९.५६	४,१३,७३,८४६.०९	६,१८,६०,[illegible]
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	७,३०,९०,९८९.१८	१०,४३,९६,१२०	१०,४३,[illegible]
११३१५ घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	१३,५२,५६९.२०	०	१२,०[illegible]
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	७,०५,५०,९५८.१६	१०,१६,५७,१२०	५,११,८[illegible]
११४२१ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क		०	५,११,८[illegible]
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	५,८०,२२९.८२	७,३९,०००	७,६९[illegible]
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर		२०,००,०००	
१४१५३ बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	६,०७,२३२		
अन्य आय	११,३८,०७०.३०	१६,००,०००	१६,००[illegible]
१४५२९ अन्य राजस्व	१०,९३,७७७.३०	१०,००,०००	१०,००[illegible]
१५१११ बेरूजू	४४,२९३	६,००,०००	६,००[illegible]
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण	३६,६३,१४,९१५	५३,२५,३६,३१३	४६,३९,९३[illegible]
संघीय सरकार	३३,८६,०१,९३०	४३,७९,८०,३५०	४१,०३,००[illegible]
१३३११ समानिकरण अनुदान	११,५७,००,०००	११,४०,००,०००	११,८५,००[illegible]
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	२०,६६,२२,०००	२९,१४,८०,३५०	२३,०६,००[illegible]
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत		०	३,२१,००[illegible]
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	१,६०,००,०००	३,२५,००,०००	
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजीगत		०	२,९१,००[illegible]
१३३१८ अन्य अनुदान चालु	२,७९,९३०		
प्रदेश सरकार	२,७७,१२,९८५	९,४५,५५,९६३	५,३६,९२[illegible]
१३३११ समानिकरण अनुदान	१,०३,१९,०००	१,०२,७२,०००	१,२६,९२[illegible]
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	८४,९०,०००	५,४१,८८,१३५	२,२५,००[illegible]
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	६५,००,०००	५०,००,०००	
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजीगत		०	३५,००[illegible]
१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	२४,०३,९८५	२,५०,९५,८२८	१,५०,००[illegible]
बैदेशिक			
जनसहभागिता			

(३६)

बार्षिक नीति, बजेट तथा कार्यक्रम आ.व. [illegible]

पाँचखाल नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को साउन देखी फागुन महिनाको आन्तरिक आय विवरण

आय शिर्षकहरु	काउन्टर नं. १	काउन्टर नं. २	वडा नं. १	वडा नं. २	वडा नं. ३	वडा नं. ४	वडा नं. ५	वडा नं.६	वडा नं. ७	वडा नं. ८	वडा नं. ९	वडा नं. १०	वडा नं. ११	वडा नं. १२	वडा नं. १३	जम्मा
सम्पत्ति कर	2399491	850563	89789	306416	630386	14710	565159	805963	418061	286988	138357	394468	73575	637242	164712	**7775880**
भुमिकर/मालपोत	51380	33338	18645	15707	7533	198	17645	10800	6506	7685	8224	39167	17283	23081	1536	**258727.55**
घर बहाल कर	326131.9	123830	3000	4800	64819.3	279794.4	8230	47250	31400	0	16000	12500	0	21200	1700	**975955.56**
व्यवसाय कर	1306156	25000	113550	115100	245800	974800	16650	216900	73700	82410	40515	8000	960	59700	60900	**3304841**
भाडा तथा बहाल कर	20000	14000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**34595**
किताब/अन्य किक्रिबाट प्राप्त	37795	11970	5095	14965	12235	13255	8865	19285	16125	11015	8520	10951	8194	17760	13585	**209020**
नविकरण शुल्क	47900	4566.4	0	0	0	0	0	0	5400	0	0	8100	0	17350	0	**83316.4**
नक्सा पास दस्तुर	1890433	745815.8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**2636248.77**
भवन निर्माण इजाजत	0	0	1500	6000	0	0	0	0	0	1500	0	3000	3000	0	0	**15000**
सिफारिस दस्तुर	104425	7625	212161	398975	289305	383836	311250	612525	454957.5	220407	173040	289340	181460	469775	52261	**4161341.5**
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	900	0	22400	57800	26800	42000	26800	80700	29600	44800	30200	24500	35600	81300	31430	**535830**
नाता प्रमाणित दस्तुर	10600	1000	13000	24400	29500	25600	15900	55000	17500	35635	28150	37000	29800	22800	20600	**365485**
चार किल्ला सिफारिस	0	0	0	0	0	150	0	0	0	1500	0	0	0	0	0	**1650**
जग्गा नाप अमिन दस्तुर	21500	7000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**28500**
बोलपत्र/दरभाउ पत्र	492000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**492000**
प्रशासनिक दण्ड,जरिवाना र जफत	3600	200	0	0	16000	0	0	1000	0	0	0	0	0	1100	0	**21900**
एम्बुलेन्स सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
पार्किङ्ग शुल्क	142504.8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**142504.75**
सडक मर्मत सम्भार शुल्क	2565000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**2565000**
न्यायिक दस्तुर	1500	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**2000**
चमेना गृह	277388	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**277388**
विज्ञापन कर	190000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**190000**
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
अन्य कर	259715	32874.75	78670	140915	139723	158577.6	195703	262832	184111	138723	128814	120694	82792	122778	42801	**2089722.57**
जम्मा	**10148420**	**1858283**	**557810**	**1085078**	**1462101**	**1892921**	**1166202**	**2112255**	**1237360.5**	**830663**	**571820**	**947720**	**432663**	**1474086**	**389525**	**26166906.1**

पाँचखाल नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को सबै महिनाको आन्तरिक आय विवरण

आय शिर्षकहरु	काउन्टर नं. १	काउन्टर नं. २	वडा नं. १	वडा नं. २	वडा नं. ३	वडा नं. ४	वडा नं. ५	वडा नं.६	वडा नं. ७	वडा नं. ८	वडा नं. ९	वडा नं. १०	वडा नं. ११	वडा नं. १२	वडा नं. १३	जम्मा
सम्पत्ति कर	3196387.4	540438.1	105216.7	246811	627869	163555	724253	1092313	648832.53	291248	206627	279117	83296.4	399742	221964	**8827670.54**
भुमिकर/मालपोत	140875.2	40886.5	54994.5	8499	11262	5943	27061	48303	18740	7090	34722	42243	16604.5	36543.8	4171.4	**497938.86**
घर बहाल कर	1060545.77	0	0	8175	82949	358276.7	49640	23400	5500	9700	0	22950	0	13600	1200	**1635936.49**
व्यवसाय कर	10587650	412780	176665	145350	198100	1252400	65500	210230	112850	76530	80650	37800	7000	83000	140598	**13587103**
भाडा तथा बहाल कर	6000	0	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**9000**
किताब/अन्य किक्रिबाट प्राप्त	133120	0	8190	16100	14880	17105	10485	18845	17060	7980	9070	10670	7762	18770	4025	**294062**
नविकरण शुल्क	8350	0	0	2150	1800	2250	102550	0	3200	0	0	25350	0	20000	0	**165650**
नक्सा पास दस्तुर	5251145.57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**5251145.57**
भवन निर्माण इजाजत	0	0	27000	1500	21000	9000	9000	24000	27000	6000	0	7500	24000	18000	15000	**189000**
सिफारिस दस्तुर	49805	0	163610	389600	340835.5	304905	419540	684947	461222.5	170253	240794	304391	192708	417275	94192	**4234077.25**
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	125	0	9475	24475	11825	12175	12700	18850	9550	20925	22225	15525	21675	35050	20500	**235075**
नाता प्रमाणित दस्तुर	5300	0	21750	16800	21900	24300	15250	33165	13400	16700	21850	24200	32450	34000	13150	**294215**
चार किल्ला सिफारिस	0	0	0	0	2145	0	0	0	0	1400	0	0	0	0	0	**3545**
जग्गा नाप अमिन दस्तुर	94500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**94500**
बोलपत्र/दरभाउ पत्र	1270000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**1270000**
प्रशासनिक दण्ड,जरिवाना र जफत	1010368.2	0	0	0	825	2325	0	0	175	0	0	1840	0	1400	200	**1017133.2**
एम्बुलेन्स सेवा	104700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**104700**
पार्किङ्ग शुल्क	250266.54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**250266.54**
सडक मर्मत सम्भार शुल्क	1836250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**1836250**
न्यायिक दस्तुर	1900	0	0	0	0	0	0	400	0	0	0	0	0	0	0	**2300**
चमेना गृह	227130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**227130**
परिक्षा शुल्क	65400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**65400**
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
अन्य कर	465157.74	0	99985	125215	103243.4	129071	155146	152378	111143	81949	128058	78058	49175.7	154801	53797	**1887177.64**
जम्मा	**25764976.42**	**994104.6**	**669886.2**	**984675**	**1438634**	**2281306**	**1591125**	**2306831**	**1428673**	**689775**	**743996**	**849644**	**434671**	**1232182**	**568797**	**41979276.09**

पाँचखाल नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को आन्तरीक आय विवरण

आय शिर्षक	कार्यालयबाटको आम्दानी	वडा नं. १	वडा नं. २	वडा नं. ३	वडा नं. ४	वडा नं. ५	वडा नं. ६	वडा नं. ७	वडा नं. ८	वडा नं. ९	वडा नं. १०	वडा नं. ११	वडा नं. १२	वडा नं. १३	जम्मा
मालपोत तथा भुमि कर	338120.4	14908	9758.44	9991	3197	19154	0	37616	18305	9822.4	22237	15734	0	6729.6	**505572.84**
सम्पती कर	3937054.9	20770	65835	199234	52493	270119	242354	372112	118767	64291	139637	33021	3887	107855	**5627430.2**
बहाल कर	776329.83	0	0	11040	42250	8550	27000	7500	0	0	2400	0	6600	1200	**882869.83**
व्यवसाय कर	1607800	122363	145865	47710	399600	206410	162130	82485	54500	31200	38500	13400	71850	44200	**3028013**
दर्ता तथा इजाजत शुल्क रिक्सा	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**20000**
नविकरण शुल्क	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
विज्ञापन कर	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**10000**
अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	5100	20785	9975	2725	5650	6605	14425	9475	8550	11425	9080	14525	9200	7100	**134620**
जग्गा नाप दस्तुर अमिन	35500	0	0	2000	1000	0	0	0	3000	0	0	0	0	0	**41500**
चारकिल्ला सिफारिस दस्तुर	44688	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**44688**
धरबाटो सिफारिस	75980	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5650	**81630**
नक्सा पास किताब	175755	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**175755**
नक्सा पास दस्तुर	2970911.08	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**2970911.08**
भवन निर्माण इजाजत दस्तुर	3000	207000	24000	16500	4500	27000	37500	37500	36000	27255	40500	28500	33000	58500	**580755**
सिफारिश तथा वक्सौनी दस्तुर	168579	258055	298764	141355	103026	353885	469436	349372.5	204483	228862	152298	72890	309287	43229.9	**3153522.428**
नाता प्रमाणित र अन्य प्रमाणित दस्तुर	244369.81	2965	16295	12400	21600	8250	18600	18600	20215	12900	30790	13305	13755	10015	**444059.81**
निवेदन र टिकट दस्तुर	7300	2245	8095	5815	7175	2785	8315	7850	4705	5315	3465	1788	7095	1390	**73338**
बोलपत्र र दरभाउ पत्र	103000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	103000
सडक उपयोग शुल्क	1471938	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**1471938**
कृपी शाखाबाट आम्दानी	1310120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**1310120**
दण्ड जरिवाना	58185	5515	0	75	1525	0	0	200	0	464	1600	0	50	0	**67614**
भाडा तथा बहालबाट आय	48000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**48000**
नविकरण शुल्क	67200	1500	0	0	0	3500	0	2000	0	0	3000	0	3000	1500	**81700**
अन्य	822690.71	18557	90320	61771.3	130199	45437	106574	100229.5	64333	112117	56916	11459.5	104915	48125	**1773643.98**
जम्मा	**14301621.73**	**674663**	**668907**	**510616**	**772215**	**951695**	**1086334**	**1024940**	**532858**	**503651**	**500423**	**204623**	**562639**	**335495**	**22630681.17**

पुष्प माया दनुवार
वरिष्ठ राजश्व सहायक
तयार गर्ने

मिलन कार्की
सह-लेखापाल
चेक गर्ने

राजेश बन्जारा
शाखा अधिकृत
प्रमाणित गर्ने

२०७५।०७६

सबै महिनाको कार्यालय तथा वडाबाटको शीर्षक अनुसार आम्दानी विवरण

	कार्यालयको	वडा न. १	वडा न. २	वडा न. ५	वडा न. ६	वडा न. ७	वडा न. ८	वडा न. ९	वडा न. १०	वडा न. ११	वडा नं. १२	वडा नं. १३	जम्मा
मालपोत तथा भूमि कर	1,336,394.84	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1336394.84
सम्पती कर	5,086,909.43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5086909.43
वहाल कर	539,373.88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	539373.88
व्यवसाय कर	4,704,160.00	106,500	130,520	135,500	108,215	35,395	35,015	85,330	6,000	0	565,380	112,000	6024015
दर्ता तथा इजाजत शुल्क (रिक्सा	0.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
नविकरण शुल्क	986.40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	986.4
विज्ञापन कर	102,000.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	102000
अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	20,000.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20000
दर्ता तथा नवीकरण दस्तुर	18,925.00	20,150	9,650	8,955	25,670	10,425	15,050	13,975	12,825	21,665	20,550	16,435	194275
जग्गा नाप दस्तुर अमिन	85,000.00	0	0	0	0	0	15,000	0	0	0	0	0	100000
चारकिल्ला सिफारिस दस्तुर	90,235.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,900	92135
घरबाटो सिफारिस	214,117.77	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15,800	229917.77
नक्सा पास किताव	207,500.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	207500
नक्सा पास दस्तुर	5,421,928.03	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5421928.03
भवन निर्माण इजाजत दस्तुर	39,500.00	97,000	60,000	51,000	87,500	63,000	91,500	99,985	38,000	178,500	168,000	183,500	1157485
सिफारिश तथा बक्सौनी दस्तुर	740,416.46	372,023	566,454	342,382	937,908	624,776	408,163	389,646	195,105	135,035	422,393	113,090	5247391.61
नाता प्रमाणित /अन्य प्रमाणित दस्तुर	90,684.50	615	11,575	0	0	5,600	13,665	0	153,716	22,390	19,300	26,925	344470.5
निवेदन/टिकट दस्तुर	11,434.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11434
बोलपत्र / दरभाउ पत्र	495,800.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	495800
निवेदन फारमहरु विक्री	6,600.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6600
शिक्षा शाखाको आम्दानी	83,750.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	83750
दण्ड जरिवाना	32,965.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32,965.00
भाडा तथा वहालबाट आय	128,918.18	5,000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	133,918.18
कृषि शाखाको आम्दानी	1,332,237.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,332,237.00
अन्य	1,526,501.28	300	0	0	0	0	1,950	0	3,000	0	0	21,670	1,553,421.28
जम्मा	**22316336.77**	**601588**	**778199**	**537837**	**1159293**	**739196**	**580343**	**588936**	**408646**	**357590**	**1195623**	**491320.15**	**29754907.92**

पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोक
कार्यालयको कोड : ८०३२६४०४३००

रिपोर्ट १

आम्दानी प्रतिवेदन

आ.व. : २०७६/७७ महिना : असार

सि.नं.	स्रोत	वार्षिक अनुमानित आय	गत महिनासम्मको आम्दानी	यस महिनाको आम्दानी	कुल आम्दानी	बाँकि
१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान - नगद अनुदान	१२,८०,००,०००	१२,८०,००,०००	०	१२,८०,००,०००	०
२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु - नगद अनुदान	२१,९८,५०,०००	१३,९४,६३,०००	७,८८,६७,०००	२१,८३,३०,०००	१५,२०,०००
३	वाग्मती प्रदेश - समानिकरण अनुदान - नगद अनुदान	१,०३,४२,०००	५१,७१,०००	५१,७१,०००	१,०३,४२,०००	०
४	वाग्मती प्रदेश - शसर्त अनुदान चालु - नगद अनुदान	१,२५,७६,०००	१२,८८,०००	१,१२,८८,०००	१,२५,७६,०००	०
५	वाग्मती प्रदेश - समपुरक अनुदान चालु - नगद अनुदान	१,९२,३४,०००	०	०	०	०
६	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - राजस्व बाँडफाँड - नगद	१०,०२,२६,०००	०	६,९०,७४,३९८.२६	६,९०,७४,३९८.२६	३,११,५१,६०१.७४
७	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - राजस्व बाँडफाँड - नगद	९,०९,००,०००	४,७८,८७,६९९.२३	१,२९,९९,७११.५४	६,०८,८७,४१०.७७	३,००,१२,५८९.२३
८	आन्तरिक श्रोत - आन्तरिक श्रोत - नगद	३,७०,४६,०२०	३,१२,९५,३०७.९६	२,०६,१४,३६९.३४	५,१९,०९,६७७.३०	(१,४८,६३,६५७.३०)
९	आन्तरिक श्रोत - नगद - नगद	१४,०६,००,०००	०	०	०	०
	जम्मा	७५,८७,७४,०२०	३५,३१,०५,००७.१९	१९,८०,१४,४७९.१४	५५,११,१९,४८६.३३	४,७८,२०,५३३.६७

पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोक
कार्यालयको कोड : ८०३२६४०४३००

रिपोर्ट १

आम्दानी प्रतिवेदन

आ.व. : २०७७/७८ महिना : असार

सि.नं.	स्रोत	वार्षिक अनुमानित आय	गत महिनासम्मको आम्दानी	यस महिनाको आम्दानी	कुल आम्दानी	बाँकि
१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान - नगद अनुदान	१२,८३,००,०००	९,५८,१५,३३२	३,२०,७५,०००	१२,७८,९०,३३२	४,०९,६६८
२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु - नगद अनुदान	२८,१२,६४,१४३	१५,८०,००,००१	१२,२५,१२,१४२	२८,०५,१२,१४३	७,५२,०००
३	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु - नगद अनुदान	१,५०,००,०००	७५,००,०००	७५,००,०००	१,५०,००,०००	०
४	नेपाल सरकार - समपुरक अनुदान चालु - नगद अनुदान	१,२०,००,०००	६०,००,०००	६०,००,०००	१,२०,००,०००	०
५	वाग्मती प्रदेश - समानिकरण अनुदान - नगद अनुदान	१,०२,९३,०००	७७,१९,७५०	२५,७३,२५०	१,०२,९३,०००	०
६	वाग्मती प्रदेश - शसर्त अनुदान चालु - नगद अनुदान	२,४३,४५,०००	१,८२,५८,७५०	६०,८६,२५०	२,४३,४५,०००	०
७	वाग्मती प्रदेश - विषेश अनुदान चालु - नगद अनुदान	५०,००,०००	३७,५०,०००	१२,५०,०००	५०,००,०००	०
८	वाग्मती प्रदेश - समपुरक अनुदान चालु - नगद अनुदान	२,९९,२८,०००	२,२४,४६,०००	७४,८२,०००	२,९९,२८,०००	०
९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - राजस्व बाँडफाँड - नगद	२२,९८,२८,०००	५,८४,६८,३२३.५४	२,०६,७६,७५०.२२	७,९१,४५,०७३.७६	१५,०६,८२,९२६.२४
१०	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - राजस्व बाँडफाँड - नगद	८,४०,१४,०००	६,८०,२३,१०६.७१	८५,५८,०१४.५२	७,६५,८१,१२१.२३	७४,३२,८७८.७७
११	जिल्ला समन्वय समिति - नगद - नगद	७३,९९,०१६	०	०	०	०
१२	आन्तरिक श्रोत - आन्तरिक श्रोत - नगद	१७,९४,०३,०००	३,३१,३५,९१६.४६	१,०६,२४,१३०.१३	४,३७,६०,०४६.५९	१३,५६,४२,९५३.४१
१३	आन्तरिक श्रोत - नगद - नगद	१,००,००,०००	०	०	०	०
	जम्मा	१,०१,६७,७४,१५९	४७,९१,१७,१७९.७१	२२,५३,३७,५३६.८७	७०,४४,५४,७१६.५८	२९,४९,२०,४२६.४२

पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोक
कार्यालयको कोड : ८०३२६४०४३००

रिपोर्ट १

आम्दानी प्रतिवेदन

आ.व. : २०७८/७९ महिना : असार

सि.नं.	स्रोत	वार्षिक अनुमानित आय	गत महिनासम्मको आम्दानी	यस महिनाको आम्दानी	कुल आम्दानी	बाँकि
१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान - नगद अनुदान	१३,२१,००,०००	९,९०,७५,०००	०	९,९०,७५,०००	३,३०,२५,०००
२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु - नगद अनुदान	२४,७५,३९,०००	१८,४४,३६,०००	०	१८,४४,३६,०००	६,३१,०३,०००
३	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत - नगद अनुदान	१,५६,५४,०००	८१,७५,०००	०	८१,७५,०००	७४,७९,०००
४	नेपाल सरकार - अन्य अनुदान चालु - नगद अनुदान	३,८१,०००	१,८९,०००	०	१,८९,०००	१,९२,०००
५	वाग्मती प्रदेश - समानिकरण अनुदान - नगद अनुदान	१,१३,४४,०००	८५,०८,०००	०	८५,०८,०००	२८,३६,०००
६	वाग्मती प्रदेश - शसर्त अनुदान चालु - नगद अनुदान	२,१४,९९,०००	१,६१,२४,२५०	०	१,६१,२४,२५०	५३,७४,७५०
७	वाग्मती प्रदेश - विषेश अनुदान चालु - नगद अनुदान	५९,००,०००	४४,२५,०००	०	४४,२५,०००	१४,७५,०००
८	वाग्मती प्रदेश - समपुरक अनुदान चालु - नगद अनुदान	२,९९,८८,०००	२,२४,९१,०००	०	२,२४,९१,०००	७४,९७,०००
९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - राजस्व बाँडफाँड - नगद	१५,१८,०६,९८४.८८	१२,१४,२८,६२५.२०	०	१२,१४,२८,६२५.२०	३,०३,७८,३५९.६८
१०	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - राजस्व बाँडफाँड - नगद	८,४७,०६,०००	६,९१,०१,९७१.६९	०	६,९१,०१,९७१.६९	१,५६,०४,०२८.३१
११	सडक बोर्ड - बैंक मौज्दात - नगद	८३,०१,७२८	०	०	०	०
१२	लि-बर्डको चौतारी - बैंक मौज्दात - नगद	१९,७३७	०	०	०	०
१३	जिल्ला समन्वय समिति - बैंक मौज्दात - नगद	१,०६,२२४	०	०	०	०
१४	फलफुल तथा तरकारी मुल्य श्रङ्खला - बैंक मौज्दात - नगद	१०,००,०००	०	०	०	०
१५	आन्तरिक श्रोत - आन्तरिक श्रोत - नगद	२६,५४,३५,९०४.१२	२,६५,९५,६५४.३१	०	२,६५,९५,६५४.३१	२३,८८,४०,२४९.८१
१६	आन्तरिक श्रोत - बैंक मौज्दात - नगद	१,५०,०००	८,०१,३३,४०६.१४	०	८,०१,३३,४०६.१४	(७,९९,८३,४०६.१४)
१७	जन सहभागिता - आन्तरिक श्रोत - नगद	२८,१५,०००	२८,१५,०००	०	२८,१५,०००	०
	जम्मा	९७,८७,४६,५७८	६४,३४,९७,९०७.३४		६४,३४,९७,९०७.३४	३२,५८,२०,९८१.६६